

Statkraft SF
Årsrapport

2016

Årsberetning

Statkraft oppnådde produksjonsrekord i 2016 med 66 TWh. Den gjennomsnittlige nordiske systemprisen var 28 prosent høyere enn det svært lave nivået i 2015. I kombinasjon med vellykket energidisponering og større bidrag fra internasjonal vannkraft ga dette en solid underliggende EBITDA på 13,9 milliarder kroner. Lavere markedsforventninger førte likevel til nedskrivninger som påvirket resultatet negativt. Dette ble delvis oppveid av positive valutaeffekter. Årsresultatet før skatt var på 5,6 milliarder kroner, og resultatet etter skatt endte på 192 millioner kroner.

Endrede markedsforhold og teknologisk utvikling skjerper konkurransen i energimarkedene. Statkraft gjennomfører derfor et omfattende forbedringsprogram og har revidert strategien. Forbedringsprogrammet går etter planen. Målet er å styrke resultatet og redusere de årlige kontrollerbare kostnadene med 800 millioner kroner sammenlignet med faktiske kostnader i 2015.

Ansvarlig og effektiv drift er første prioritet i alle markeder. I den reviderte strategien vil optimalisering av verdiskapingen fra Statkrafts nordiske vannkraftanlegg

fortsatt prioriteres høyt. En justering i strategien er at Statkraft vil utvide satsingen til flere teknologier i noen utvalgte internasjonale markeder slik at det i tillegg til vannkraft også bygges posisjoner innen landbasert vindkraft og solenergi. Statkraft skal i tillegg styrke satsingen på forretningsutvikling i Norge for å utforske nye muligheter som følger av energiomleggingen.

Med den reviderte strategien vil Statkraft kunne bli et av de mest konkurransedyktige selskapene i bransjen og styrke mulighetene for fremtidig vekst.

Hovedpunkter

- ▶ Rekordhøy norsk vannkraftproduksjon og vellykket energidisponering
- ▶ Bygging av Europas største landbaserte vindprosjekt har startet i Midt-Norge
- ▶ Strategien er revidert. Forbedringsprogram er iverksatt for å styrke konkurranseevnen og redusere kostnader

Helse, miljø og sikkerhet

I 2016 var det én dødsulykke tilknyttet Statkrafts virksomhet. I Peru mistet en ansatt hos en kontraktør livet i forbindelse med arbeid på vannkraftanlegget La Oroya. Granskningen viser at de underliggende årsaker knyttet seg til gjennomføring og forståelse av risikoreducerende systemer og verktøy i vedlikeholdsarbeidet samt oppfølging av HMS-kravene og kontraktstyring i innkjøpsprosessene. Statkraft arbeider systematisk for å unngå skader på personer og materiell i alle aktiviteter. Alle alvorlige hendelser blir gransket, og resultatene fra slike granskninger brukes til å legge til rette for og overføre læring til hele organisasjonen. Statkraft har sørget for at læringen fra den tragiske hendelsen i Peru er tatt inn i HMS-programmet.

Fravær grunnet sykdom eller skade var 3,0 prosent i 2016, og det anses som tilfredsstillende.

Konsernet hadde ingen alvorlige miljøhendelser i 2016.

Verdier

Verdiene skal styre Statkrafts handlinger som selskap og være retningslinjer for medarbeideres atferd:

- Kompetent. Bruke kunnskap og erfaring til å oppnå ambisiøse mål og vinne anerkjennelse som en ledende aktør
- Ansvarlig. Skape verdier samtidig som vi viser omsorg for ansatte, kunder, miljøet og samfunnet generelt.
- Nyskapende. Tenke kreativt, identifisere muligheter og utvikle effektive løsninger.

Disse kjerneverdiene gjelder alle ansatte og andre som representerer Statkraft.

Strategi

Statkraft har vokst fra å være en stor norsk kraftprodusent til å bli Europas største produsent av fornybar energi, og det er også etablert betydelige posisjoner utenfor Europa. Statkraft eier og driver nå vannkraftverk i Europa, Asia og Sør-Amerika, vindkraftverk i Norden og Storbritannia og gasskraftverk i Tyskland. I tillegg har selskapet betydelig aktiviteter innen handel med kraft og andre energiprodukter i Europa, samt markedsaktiviteter i Brasil og India. Statkraft er også en viktig leverandør til norsk kraftkrevende industri.

Dagens energimarkeder er utfordrende – kraftprisene har falt betydelig i alle markeder, samtidig som sol- og vindkraft har blitt konkurransedyktige. Nye og mer spesialiserte aktører utfordrer forretningsmodeller til de tradisjonelle kraftselskapene, og det blir stadig mer krevende å være konkurransedyktig. For å tilpasse seg nye markedsforhold og legge grunnlag for videre vekst vil hovedfokus for Statkraft på kort sikt være konsolidering med fokus på å forbedre driften og styrke konkurranseevnen.

Konsolidering som basis for ny vekst

Lavere kraftpriser har redusert Statkrafts lønnsomhet og finansielle kapasitet. For å maksimere verdiskapingen for eier og styrke konkurranseevnen gjennomføres nå et forbedringsprogram. Målet er å styrke driften og redusere kontrollerbare kostnader med 15 prosent innen 2018, sammenlignet med 2015. Et betydelig antall kostnadsreducerende tiltak er identifisert, som gir trygghet for at forbedringsprogrammets mål på 800 millioner kroner vil bli nådd.

Behov for bemanningsreduksjon er identifisert som en følge av nytt aktivitetsnivå og revidert organisasjon. Dette leder til en planlagt bemanningsreduksjon på 530-580 ansatte, hvorav 200-240 i Norge, utover bemanningsreduksjonen på nærmere 90 ansatte som fant sted i 2016.

Selv om enkelte tiltak allerede er gjennomført, vil det meste finne sted i 2017 og 2018. Programmet avsluttes i 2018.

Markeder i forandring

Globalt vokser etterspørselen etter elektrisitet, primært på grunn av økonomisk vekst i framvoksende økonomier. Tradisjonelt har elektrisitetssektoren vært dominert av fossile brenslers. Imidlertid vokser andelen fornybar energi, og mer enn halvparten av all ny kapasitet forventes å være basert på fornybar energi det neste tiåret. Reduserte kostnader for sol og vind er en hovedårsak til dette. I enkelte land er sol og vind allerede billigere enn konvensjonell kraftproduksjon. Arbeidet med å få på plass et bredt internasjonalt samarbeid for å redusere klimagassutslippene fikk et viktig gjennombrudd med Paris-avtalen i 2015, og dette vil bidra til sterkere satsing på fornybar energi i en rekke land. I motsetning til tidligere da et fåtall industrialiserte land dominerte med sin fornybarsatsing, ser man nå at en økende andel av fornybarinvesteringene kommer i framvoksende økonomier.

På samme tid som markedforholdene i energisektoren blir mer utfordrende, blir det også mer krevende å opprettholde konkurranseevnen. I stadig flere markeder brukes nå auksjoner for å sikre ny kapasitet til lavest mulig kostnad. Solenergiinstallasjoner er modulære og baner i økende grad vei for distribuert produksjon. Rundt 50 prosent av all ny solkapasitet de neste fem årene forventes å komme i distribuerte anlegg. I tillegg bidrar teknologiutviklingen til sterk innovasjonstakt innen mer kundefokuserte forretningsmodeller. Nye og mer spesialiserte aktører som utnytter dette har allerede etablert seg innen distribuert kraftproduksjon. Dette utfordrer forretningsmodellen til tradisjonelle energiforsyningsselskaper, som tvinges til å redusere kostnader og gjøre porteføljetilpasninger. Til nå har utviklingen innenfor distribuert energiproduksjon vært sterkest i utviklede land, men den forventes å bli av økende betydning også i framvoksende markeder.

Statkrafts posisjon

Unike vannkraftverk

Statkrafts vannkraftverk har lave driftskostnader, lang levetid og lave utslipp av klimagasser. Produksjonskostnadene i de europeiske vannkraftverkene ligger betydelig under kostnadene for konvensjonell teknologi. Kraftverkene har stor fleksibilitet og har en samlet magasinkapasitet på 40 TWh, tilsvarende 23 prosent av samlet europeisk magasinkapasitet. Kombinasjonen av sterk markedsforståelse og en integrert forretningsmodell gjør vannkraftverkene reguleringsevne Statkraft i stand til å optimalisere produksjonen i forhold til både kortsiktige og langsiktige variasjoner i kraftmarkedet.

Statkraft er en ledende vannkraftaktør og har bred ekspertise innen tekniske nøkkeldisipliner, og særlig innen drift og vedlikehold. Som stor kjøper av elektromekanisk utstyr har Statkraft også betydelige skalafordeler. Statkraft gjennomfører for tiden omfattende oppgraderinger av vannkraftverkene og har bygd opp betydelig kompetanse på dette området.

Integrert forretningsmodell og markedskompetanse

Statkraft har lang erfaring fra de deregulerte europeiske kraftmarkedene og besitter markedsledende ekspertise innen markedsanalyse, produksjonsoptimalisering og energihandel. Det er etablert et omfattende system for innsamling og bearbeiding av data knyttet til hydrologi og andre sentrale markedsområder knyttet til det europeiske markedet. Datainnsamling, modeller, systemer og prosesser for å utarbeide prisprognoser og utnytte markedsvariasjoner er viktige konkurransefortrinn. Statkraft har etablert en integrert forretningsmodell der prisprognoser er grunnlaget for vedlikeholdsplanlegging, energidisponering og markedsoperasjoner, både på kort og lang sikt. Formålet er å utnytte kompetanse og kraftverkene fleksibilitet til å produsere når kraftprisene er høye.

Statkrafts tilstedeværelse på kontinentet og i Storbritannia gir verdifull markedsinformasjon som igjen øker forståelsen av fremtidig prisdannelse i Norden. Dette bidrar til å styrke forvaltningen av de norske og svenske vannkraftverkene.

Statkraft har utviklet en markedsorientert organisasjon med bred ekspertise fra deregulerte markeder. Innen markedsoperasjoner har Statkraft vist seg i stand til å tilpasse seg endrede markedsvilkår. Statkraft er nå en ledende tilbyder av tjenester knyttet til markedsadgang for produsenter av fornybar kraft i Tyskland, Storbritannia og Norden.

Attraktiv posisjon i vekstmarkeder

Statkraft har etablert posisjoner i flere vekstmarkeder der etterspørselen etter elektrisitet øker. Fornybar energi er forventet å dekke en vesentlig del av denne veksten.

Strategiske fokusområder

Statkrafts ambisjon er å styrke posisjonen som ledende internasjonal leverandør av ren energi. Den reviderte strategien for hvert fokusområde omtales nedenfor.

Europeisk fleksibel kraftproduksjon

Europeisk fleksibel kraftproduksjon består av majoriteten av Statkrafts vannkraftverk i Norden, på kontinentet og i Storbritannia, samt gasskraftverkene. Statkraft vil drive, vedlikeholde og utvikle den eksisterende vannkraftporteføljen for å

maksimere den langsiktige verdien av kraftverkene. En betydelig andel av de nordiske vannkraftverkene er gamle, og store investeringer planlegges for å opprettholde verdien av disse anleggene.

Markedsoperasjoner

De europeiske kraftmarkedene gjennomgår betydelige forandringer, og nye spesialiserte aktører etablerer seg i alle deler av verdikjeden. Statkraft forventer at denne utviklingen vil fortsette, slik at det blir stadig mer krevende å forbli konkurransedyktig. Statkraft vil gradvis styrke selskapets handelsaktiviteter og utforske nye forretningsmuligheter i et endret europeisk marked. I tillegg vil Statkraft utvikle markedsoperasjoner i utvalgte internasjonale markeder der selskapet allerede eier kraftverk.

Internasjonal kraftproduksjon

Statkraft har restrukturert konsernets internasjonale vannkraftaktiviteter og etablert en integrert forretningsmodell for aktivitetene i Sørøst-Europa, Sør-Amerika og Sør-Asia. Målet er å utnytte selskapets konkurransefortrinn innenfor drift, vedlikehold, energidisponering og energihandel. Statkraft vil fokusere på å oppnå kritisk masse i utvalgte markeder som gjør det mulig å utnytte selskapets konkurransefortrinn. Investeringer i vann-, sol- og landbasert vindkraft vil bli vurdert på lik linje.

Vindkraft

Statkraft har etablert en sterk posisjon innen vindkraft i Norden og Storbritannia, og utbyggingsprosjekter er levert innenfor planlagte tids- og kostnadsrammer. En hovedprioritet framover er å gjennomføre Fosen-utbyggingen, Statkrafts største vindkraftutbygging til nå, innenfor tids- og kostnadsrammene. Videre er fokus fremover å sikre effektiv drift og vedlikehold for vindkraftverkene.

Statkraft har besluttet å ikke investere i havbasert vindkraft og forberede for salg av eierandeler og prosjekter innen havbasert vindkraft i Storbritannia.

Fjernvarme

Statkraft leverer mer enn 1 TWh fjernvarme i året, på 10 lokasjoner i Norge og fire i Sverige. Statkraft vil fortsette å utvikle lønnsomheten i den eksisterende porteføljen og øke leveransen fra eksisterende anlegg i Norge og Sverige.

Ny forretningsutvikling i Norge

Statkraft utforsker også kommersielle muligheter som oppstår fra behovet for å redusere de norske klimagassutslippene. Utslippene fra transportsektoren må reduseres betydelig for å oppfylle norske forpliktelser, og to av Statkrafts initiativer er innenfor dette området. Statkraft og Agder Energi er sammen majoritetseier i hurtigladeselskapet Grønn Kontakt, og i partnerskap med Södra utvikler Statkraft produksjonsprosesser for annengenerasjons biodrivstoff. Statkraft arbeider også med å legge til rette for utvikling av store datasentre i Norge.

I tillegg til de seks fokusområdene beskrevet ovenfor vil Statkraft fortsette å støtte utvikling av miljøvennlig energi i de deleide regionale kraftselskapene i Norge.

Kraftmarkeder og kraftproduksjon

Majoriteten av Statkrafts kraftproduksjon skjer i Norden, og 89 prosent av produksjonen fant sted i dette markedet i 2016. I tillegg har konsernet konsolidert produksjon (produksjonen fra investeringer som Statkraft fullkonsoliderer i regnskapet) i Tyskland, Storbritannia, Tyrkia, Albania, Brasil, Peru, Chile og Nepal. I disse samt andre land er Statkraft også involvert gjennom tilknyttede selskaper og felles virksomhet.

Alle disse markedene påvirkes av globale trender som priser på brensel, klimatiltak og -politikk, lavere kostnader for solenergi og vindkraft og økende utvikling av distribuert energi.

Kraftmarkedet i Europa

Kraftprisene i **Norden** var i 2016 påvirket av relativt mildt vær og høyere magasinnivåer enn normalt i begynnelsen av året, som ble ytterligere forsterket av fallende brenselpriser ved årets begynnelse. Temperaturene i Norge og Sverige var i snitt henholdsvis 1,0 og 1,2 grader over normalen, mens tilsiaget var på 98 prosent av normalt nivå i Norge og 84 prosent av normalt nivå i Sverige. Systemprisen var forholdsvis lav i det meste av 2016 sammenlignet med tidligere år, men steg mot slutten av året sammen med stigende kullpriser. Den gjennomsnittlige systemprisen på Nord Pool var 26,9 EUR/MWh for året, 28 prosent høyere enn de svært lave prisene i 2015, men 20 prosent under gjennomsnittet for perioden 2011-2015. Med unntak av 2015 var dette den laveste gjennomsnittsprisen siden 2002.

Tyske kraftpriser ble påvirket av fallende brenselpriser i begynnelsen av året. I siste halvdel av 2016 steg kraftprisene, idet et strammere asiatiske marked dro internasjonale kullpriser opp, og flere land på kontinentet fikk problemer med sin kjernekraftproduksjon. Den gjennomsnittlige spotprisen (basis) var 29,0 EUR/MWh i 2016, 9 prosent lavere enn i 2015 og 26 prosent under gjennomsnittet for perioden 2011-2015.

Kraftprisene i **Storbritannia** ble også påvirket av ustabile brenselpriser og lav kjernekraftproduksjon i land på kontinentet. Et ytterligere element var en generell innstramning i produksjonskapasiteten i hele 2016, da kapasitet på rundt 4 GW ble stengt ned i løpet av året. Den gjennomsnittlige spotprisen (basis) var 48,5 EUR/MWh, 13 prosent lavere enn i 2015 og 12 prosent under gjennomsnittet for perioden 2011-2015. Et svakere britisk pund i forhold til euro påvirket prisutviklingen målt i euro.

Kraftforbruket i Norden er relativt høyt per innbygger sammenlignet med andre europeiske land grunnet en kombinasjon av kalde vintre, en høy andel elektrisk oppvarming og relativt stor kraftkrevende industri. Etterspørselen etter kraft var litt høyere i 2016 enn i 2015, både i Norge og i Norden. Den samlede produksjonen var 148,6 TWh i Norge og 389,3 TWh i Norden, henholdsvis en økning på 3 prosent og en nedgang på 1 prosent sammenlignet med 2015. Norge hadde en nettoeksport av kraft tilsvarende omkring 11 prosent av produksjonen, mens Norden som helhet hadde en nettoeksport på rundt 1 prosent.

Øvrige kraftmarkeder

Kraftprisene i **Tyrkia** bestemmes i all hovedsak av gassprisen, da gass står for nesten halvparten av landets kraftproduksjon. Hydrologiske forhold i landet spiller også en rolle for prisingen. Den gjennomsnittlige spotprisen (base) var 42 EUR/MWh, en

nedgang på 8 prosent fra foregående år. Som en følge av at den lokale valutaen svekket seg, gikk imidlertid kraftprisen i tyrkiske lire opp med 2,4 prosent. Statkrafts anlegg fikk en høyere innmatingstariff enn spotpris i 2016.

Mens lanseringen av et kraftmarked i **Albania** etter planen skal finne sted i 2017, har kraftprisene i nabolandene i Sørøst-Europa gått ned fra 2015 til 2016. I Ungarn og Romania, som utgjør hovedindikatorerne i denne delen av Europa, falt prisen med henholdsvis 13 prosent (35,4 EUR/MWh i 2016) og 9 prosent (33,3 EUR/MWh i 2016). Hovedårsakene til prisnedgangen er hydrologiske forhold og den europeiske gassprisen.

I **Brasil** har en mer normal hydrologi og stagnerende etterspørsel medførte et betydelig fall i spotprisene til et gjennomsnitt på 94 BRL/MWh i 2016 (27 USD/MWh) fra et gjennomsnitt på 288 BRL/MWh (86 USD/MWh) i 2015. Statkrafts anlegg berøres forholdsvis lite av disse lave spotprisene, siden de hovedsakelig selger gjennom langsiktige kraftsalgsavtaler (PPA) til høyere priser.

Spotprisene i **Peru** ligger fremdeles forholdsvis lavt grunnet overkapasitet. Gjennomsnittsprisen i 2016, på rundt 21 USD/MWh, var likevel en økning på rundt 40 prosent fra 2015 (15 USD/MWh). Statkraft har inngått forskjellige kontrakter med ulik løpetid og med høyere priser enn dagens nivå. Det ventes høyere økonomisk vekst i Peru enn i andre latinamerikanske markeder, men forventningene til etterspørsel er justert ned grunnet nedgang i gruvedrift.

I **Chile** har den hydrologiske situasjonen forverret seg i andre halvdel av 2016, og vannmengden i magasinene forventes å bli lavere i 2017 enn gjennomsnittet i tidligere år. Til tross for de tørre hydrologiske forholdene, har økt produksjon av sol- og vindkraft, flaskehals i nettet og lavere brenselpriser presset de gjennomsnittlige spotprisene for Central Interconnected System ned 33 prosent, til rundt 61 USD/MWh i 2016, fra 91 USD/MWh i 2015. Statkrafts produksjon selges delvis gjennom langsiktige kontrakter til høyere priser.

Kraftprisene i **India** falt nesten 20 prosent til rundt 34 USD/MWh i 2016, fra 40 USD/MWh i 2015. Markedet står overfor økende overkapasitet grunnet nye anlegg som settes i drift, både konvensjonelle kuldrevne anlegg og subsidiert fornybar energi.

Statkrafts produksjon

Statkraft er den største kraftprodusenten i Norge og den nest største i Norden. Statkraft er også Europas største leverandør av fornybar energi.

Statkrafts produksjon bestemmes av kapasitet, etterspørsel, ressurstilgang (hydrologisk balanse og vind), marginen mellom kraft- og gasspris og energidisponering. Ved utgangen av 2016 var konsolidert installert effekt (kapasitet som Statkraft fullkonsoliderer i regnskapet) 18 238 MW, fordelt på 14 075 MW vannkraft, 2600 MW gasskraft, 703 MW vindkraft, 40 MW biokraft og 820 MW fjernvarme. Statkraft har også eierandeler i tilknyttede selskaper og felles drift med produksjonskapasitet, og totalt sett har konsernet eierskap i kraftverk med en total installert effekt på 19 269 MW kraftproduksjon og 774 MW fjernvarme (Statkrafts pro-rata andel av direkte og indirekte eierandeler).

Etterspørselen etter kraft varierer både gjennom døgnet og året, og kraftmarkedene er avhengige av kapasitet som kan reguleres i forhold til etterspørselen. Statkraft har en stor andel fleksibel produksjonskapasitet, og i kombinasjon med høy kompetanse innen analyse og produksjon bidrar dette til at konsernet gjennomgående klarer å forvalte vannressursene på en god måte. Konsernet har en avansert prosess for energidisponering og tar sikte på å ha produksjonskapasitet tilgjengelig i perioder med høy etterspørsel. Statkrafts store magasinkapasitet med både sesong- og flerårsmagasiner gjør konsernet i stand til å disponere vannressursene i et lengre perspektiv enn ett år. Følgelig kan produksjonen holdes høy i perioder med høye priser og lavere i perioder med lave priser. I 2016 hadde Statkraft rekordhøy produksjon, med høyere produksjon da prisene var forholdsvis høye.

Den hydrologiske ressursituasjonen i Norden var relativt robust i begynnelsen av året, men falt noe i løpet av 2016. Ved utgangen av året (uke 52) var den samlede magasinutfyllingen i Norden på 91 prosent av normalt nivå. Dette tilsvarer 75 TWh, som er 62 prosent av en maksimal magasinutfylling på 121 TWh.

I 2016 hadde konsernet en kraftproduksjon på totalt 66,0 TWh (56,3 TWh), pluss 1,1 TWh fjernvarme (1,1 TWh). Vannkraftproduksjonen utgjorde 61,2 TWh, som var 15 prosent høyere enn i 2015. Vindkraftproduksjonen falt med 5 prosent fra foregående år. En bedre markedssituasjon førte til en økning i produksjonstimer for Statkrafts gasskraftverk. I andre halvdel av året var det lange perioder med positive marginer mellom kraft- og gassprisen og gasskraftproduksjonen for året var den høyeste siden 2011.

I 2016 solgte konsernet 40,2 TWh (31,6 TWh) i spotmarkedet, tilsvarende 61 prosent av total produksjon (56 prosent).

Statkraft er en betydelig leverandør til kraftkrevende industri. I 2016 utgjorde volumet levert på langsiktige kontrakter 22,3 TWh, og det meste av dette gikk til industrien i Norden. Den høye kontraktsdekningen virker stabiliserende på Statkrafts inntekter. Størstedelen av kontraktsvolumet med nordisk industri løper frem til 2020.

I Norge er Statkraft pålagt å avgi en andel av kraftproduksjonen til fylker og kommuner hvor kraften produseres, såkalt konsesjonskraft. Prisen for denne kraften tilsvarer, i korte trekk, den gjennomsnittlige produksjonskostnaden med en liten margin, slik at prisen blir betydelig lavere enn markedsprisen for kraft. Konsesjonskraftvolumet utgjorde 7 prosent av konsernets nordiske vannkraftproduksjon i 2016.

Statkrafts virksomhet

Statkraft endret segmentstrukturen i 2016. De to tidligere segmentene Nordisk vannkraft og Kontinental energi og handel ble erstattet med Europeisk fleksibel kraftproduksjon og Markedsoperasjoner. Segmentene ble endret for å sikre en rapporteringsstruktur som er mer i tråd med de strategiske fokusområdene og de viktigste prioriteringene i konsernet. Den oppdaterte strategien har ført til et klarere skille mellom kraftverkene og markedsoperasjonene.

Konsernets driftssegmenter samsvarer med hvordan konsernledelsen tar, følger opp og evaluerer sine beslutninger. Driftssegmentene er basert på den interne ledelsesinformasjonen som med jevne mellomrom blir gjennomgått av konsernledelsen og som brukes som grunnlag for ressursallokering og vurdering av måloppnåelse.

De andre segmentene, Internasjonal vannkraft, Vindkraft, Fjernvarme og Industrielt eierskap, er ikke endret fra tidligere år.

Områder som ikke vises som egne segmenter, presenteres under overskriften Annen virksomhet.

Sammenligningstallene er omarbeidet for de nye segmentene.

Basert på den reviderte strategien vil Internasjonal vannkraft bytte navn til Internasjonal kraft fra første kvartal 2017. Det blir ingen forandringer i segmentets regnskapstall.

Europeisk fleksibel produksjon

Europeisk fleksibel produksjon er det absolutt største segmentet målt etter installert effekt og eiendeler, og også etter netto driftsinntekter og resultater. Anleggene har stor grad av fleksibilitet, og majoriteten av kapasiteten er relatert til vannkraft i Norge og Sverige. Segmentet omfatter i tillegg gasskraftverk i Tyskland og Norge, vannkraftverk i Tyskland og Storbritannia og biobaserte kraftverk i Tyskland. Baltic Cable, kablen mellom Sverige og Tyskland, er også inkludert.

Segmentets inntekter genereres hovedsakelig i spotmarkedet samt fra langsiktige kontrakter som hovedsakelig er til kraftkrevende industri i Norge. I tillegg leveres det konsesjonskraft. Flerårsmagasiner i Norge og fleksibiliteten i kraftverkene gjør det mulig å optimalisere kraftproduksjonen i forhold til den hydrologiske situasjonen og kraftprisene. Norsk vannkraft optimaliseres derfor over en lengre tidsperiode enn ett år. For å redusere risikoen i forbindelse med usikkerhet om fremtidige priser og produksjonsvolumer, sikrer Statkraft produksjonsinntektene gjennom fysiske bilaterale kontrakter og finansiell krafthandel. Den sikrede andelen av produksjonen varierer i takt med forventningene om markedsutviklingen og produksjonsvolumene.

Volumet som blir omsatt i spotmarkedet, kan variere betydelig fra år til år, avhengig av den hydrologiske situasjonen, bl.a. tilsig og magasinutfylling samt beslutninger om produksjonsoptimalisering. Disponeringen av flerårsmagasiner og fleksible kraftverk medfører at konsernet normalt oppnår en høyere gjennomsnittspris på produsert kraft enn øvrige kraftselskaper i Norge. Energidisponeringen måles ved måltallet «Realisert prismargin norsk vannkraft», som måler oppnådd volumvektet gjennomsnittspris for Statkraft sammenlignet med andre produsenter i Norge. Resultatene har over tid vist at energidisponeringen er 5 prosent bedre enn konkurrentene over en rullende femårsperiode.

Produksjonskostnadene knyttet til vannkraft er relativt lave sammenlignet med andre typer kraftproduksjonsanlegg. De lave produksjonskostnadene blir delvis motvirket av høyere skattesatser for norsk vannkraftproduksjon med 33 prosent grunnrentebeskatning i 2016 og høy eiendomsskatt i Sverige. For å sikre at Statkraft er konkurransedyktig på lang sikt, følges kostnadene opp ved hjelp av sammenligninger og måltall som

måler kostnad per kWh. I 2016 var driftskostnader / sjuårig gjennomsnittlig produksjon 13 øre/kWh.

Tilgjengelighet er en viktig faktor for å optimalisere inntektene fra vannkraft, og gjennom måltallet «Markedsjustert tilgjengelighet»¹ måler Statkraft om selskapets kraftverk er tilgjengelige når det er mest lønnsomt å produsere. Den mest kritisk påvirkbare faktoren som har innvirkning på dette måltallet, er hvor effektivt det planlegges og gjennomføres vedlikehold på anlegg. Samtidig er tilsig og markedspriser viktige eksterne faktorer som påvirker resultatene. Markedsjustert tilgjengelighet på vannkraft i segmentet varierer generelt mellom 96 og 99 prosent.

Viktige hendelser i 2016

- I 2016 besluttet både den norske og svenske regjering sin energipolitikk frem mot 2030. Den norske politikken understreker at fleksibel vannkraft fortsatt skal være ryggraden i det norske energisystemet. Den svenske langsiktige energipolitikken gir et felles veikart for en styrt overgang til et strømsystem som fullt ut bygger på fornybar energi. Ambisjonen i Sverige er å ha 100 prosent fornybar elektrisitet innen 2040. Et positivt utfall av den svenske politikken er at eiendomsskatten på vannkraft skal reduseres fra 2,8 prosent til 0,5 prosent i perioden 2017-2020. Dessuten skal sertifikatsystemet opprettholdes i Sverige og utvides med nye 18 TWh fornybar kraftproduksjon som skal bygges ut i perioden frem til 2030, mens den nåværende perioden for ny kapasitet i Norge opphører i 2021.
- I 2016 ferdigstilte Statkraft den nye vannkraftstasjonen Nedre Røssåga i Nord-Norge og økte dermed kapasiteten med 100 MW til 350 MW og den økte årsmiddelproduksjonen med 200 GWh til 2150 GWh. Statkraft startet i tillegg en fullstendig oppgradering av vannkraftverket Øvre Røssåga i Nord-Norge.
- Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) ga Naturkraft tillatelse til å stenge ned gasskraftverket på Kårstø.
- Endrede markedsforhold har ført til nedskrivninger i 2016. Tyske gasskraftverk ble nedskrevet med 1947 millioner kroner, primært som følge av Statkrafts forventning til når dekningen av investeringer gjennom kapasitetsgodtgjørelses-systemet (Capacity Remuneration Mechanism) vil bli innført. I tillegg ble noen norske og svenske vannkraftverk og andre eiendeler i segmentet nedskrevet med henholdsvis 56 millioner kroner, 132 millioner norske kroner og 282 millioner norske kroner. Hovedindikatorerne var lavere markedsforventninger og en dom i Gulating Lagmannsrett som medfører at Statkraft er skattepliktig eier av Sønnå Høy, og får økt eiendomsskatt. Sønnå Høy-saken vil bli fremmet for Høyesterett.

Økonomiske resultater

Vellykket energidisponering og god tilgjengelighet påvirket segmentets underliggende EBITDA, som økte med 36 prosent sammenlignet med 2015, til 10 131 millioner kroner.

Segmentets underliggende netto driftsinntekter økte med 3229 millioner kroner, eller 28 prosent, sammenlignet med 2015. Inntektsveksten skyldtes rekordhøy norsk vannkraftproduksjon og høyere nordiske kraftpriser, spesielt mot slutten av året samt 2,2 TWh gasskraftproduksjon.

Volumet solgt i spotmarkedet var 33,0 TWh. Dette var 42 prosent høyere enn i 2015. Den gjennomsnittlige nordiske systemprisen i EUR/MWh var 28 prosent høyere enn i 2015.

En stor andel av segmentets produksjon blir solgt på langsiktige kontrakter, og dette har en stabiliserende virkning på inntektene over tid. I 2016 var kontraktsvolumet 18,4 TWh, på linje med 2015. Det tilsvarer om lag en tredjedel av samlet produksjon.

Underliggende driftskostnader var 9 prosent høyere enn i 2015. De viktigste årsakene til denne økningen var et høyere nivå på utgiftsførte kostnader for vedlikeholdsprosjekter, høyere utgifter i forbindelse med konserntjenester og valutaeffekter.

Segmentet viste et driftsresultat for året på 4950 millioner kroner. Resultatet ble negativt påvirket av nedskrivning av eiendeler med 2416 millioner kroner, og urealiserte verdiendringer knyttet til energikontrakter med 1048 millioner kroner.

Markedsoperasjoner

Markedsoperasjoner er Statkrafts grensesnitt mot internasjonale markeder hvor det handles med energi og energirelaterte produkter. Segmentet er også ansvarlig for å utvikle nye kundeorienterte forretningsmodeller i Europa og andre utvalgte land hvor Statkraft har eiendeler. Markedsoperasjoner omfatter trading, origination og aktiviteter forbundet med markedsadgang, samt dynamisk forvaltningsportefølje som inneholder en varierende andel aktivisasikrede posisjoner for fortjeneste. I løpet av de siste årene har forretningsvirksomheten vokst og ført til en betydelig geografisk ekspansjon, slik at Statkraft nå har virksomhet i mange europeiske land, samt Brasil og India. Inntektene kan variere betydelig mellom forskjellige perioder og år.

Trading og origination-aktiviteter omfatter handel med finansielle standardkontrakter, strukturerte produkter og skreddersydde avtaler for industri og næringsliv (origination). Statkraft måler prestasjonene i trading og origination-aktiviteten gjennom måltallet «Trading og origination – avkastning på sysselsatt kapital (ROCE)». Målsetningen for dette måltallet ble for første gang ikke nådd i 2016.

Den dynamiske forvaltningsporteføljen følges opp på konsernnivå og i 2016 skaptes en merverdi som var høyere enn konsernets mål, men lavere enn i 2015.

Segmentet leverer markedsadgangstjenester både for Statkrafts egne anlegg i Europa og for eksterne produsenter av fornybar energi. Hensikten med disse aktivitetene er å optimalisere produksjon og inntekter.

Statkrafts analyseaktiviteter spiller en viktig rolle for Markedsoperasjoner. Analyseaktivitetene er basert på innsamling og behandling av hydrologiske og meteorologiske data samt markedsdata. Disse opplysningene brukes til å anslå fremtidige markedspriser.

Markedsoperasjoner har også ansvar for å utforske og utvikle nye forretningsmodeller innen kundeløsninger i det distribuerte energimarkedet.

Viktige hendelser i 2016

- Statkraft inngikk flere nye kraftsalgsavtaler, inkludert en avtale på 25 år for solkraft-leasing i India og en på 20 år for 309 MW havbasert vindkraft i den belgiske delen av Nordsjøen.

¹ Markedsjustert tilgjengelighet: $1 - (\sum \text{tapt produksjon}_i / [\text{MWh}] / \sum \text{installert effekt} [\text{MWh}]) \times (1 / \text{rapporteringsperiode} [\text{h}])$

Økonomiske resultater

Segmentets underliggende EBITDA var på 414 millioner kroner, 648 millioner kroner lavere enn i 2015. Resultatet i 2016 var lavere enn forventet, da mange aktiviteter ble påvirket av de ustabile kraft- og råvareprisene dette året. Hovedårsaken til nedgangen var lavere bidrag fra markedsadgangs- og origination-aktiviteter.

Segmentets driftskostnader gikk ned sammenlignet med 2015, mest på grunn av en avsetning for en tapskontrakt som ble bokført i andre kvartal 2015. Denne avsetningen ble reversert i fjerde kvartal 2016.

Segmentet viste et driftsresultat for året på -758 millioner kroner. Resultatet ble negativt påvirket av urealiserte verdiendringer for energikontrakter med 1158 millioner kroner.

Internasjonal vannkraft

Internasjonal vannkraft har virksomhet i markeder med forventet høy vekst og økende behov for energi. Statkraft satser i utvalgte markeder der konsernets vannkraftkompetanse kan skape verdi. Virksomheten omfatter vannkraftaktiviteter i Sørøst-Europa, Sør-Amerika og Sør-Asia samt eierandelen på 50 prosent i SN Power. Noen investeringer foretas sammen med lokale partnere eller internasjonale investorer.

Produksjonskostnadene følges opp gjennom måltallet «Total kostnad per kWh»². Kostnadene var innenfor målet i 2016.

Viktige hendelser i 2016

- Statkraft ferdigstilte sitt første kraftverk i Albania. Kraftverket Banja på 73 MW er det første av to som bygges som en del av det 256 MW store vannkraftprosjektet Devoll.
- I 2016 ble Devoll prosjektet nedskrevet med 1071 millioner kroner grunnet lavere forventede langsiktige priser og oppdatert markedsvurdering. I Brasil ble det foretatt nedskrivninger på 160 millioner kroner. Disse nedskrivningene skyldtes først og fremst restrukturering av virksomhet, forventet lavere produksjon fra en vindpark og redusert verdi for noen landområder. Det var også en økning i avsetningen for Çetin-prosjektet i Tyrkia på 105 millioner kroner.
- Statkraft startet en prosess for å selge det delvis bygde vannkraftverket Çetin i Tyrkia. Byggearbeidet på det 517 MW store anlegget er foreløpig stoppet.

Økonomiske resultater

Underliggende EBITDA ble mer enn doblet i forhold til 2015. Økningen skyldtes hovedsakelig ny kapasitet og helårseffekt av konsolideringen av Statkraft Energias Renováveis (SKER) i Brasil. I juli 2015 økte Statkraft sin aksjepost i SKER, en transaksjon som endret kontroll fra å være en investering i et tilknyttet selskap til å bli en investering i et datterselskap.

Segmentets netto driftsinntekter økte med 885 millioner kroner til 2263 millioner kroner, hovedsakelig på grunn av helårseffekten av vannkraftverket Cheves i Peru, som kom i gang mot slutten av 2015, og helårseffekten av SKER-konsolideringen. Kraftproduksjonen var på 4,3 TWh i 2016, en økning på 19 prosent sammenlignet med 2015. Mer enn 80 prosent av produksjonen ble solgt på langsiktige kontrakter. Den store

andelen på kontrakter har en stabiliserende effekt på segmentets inntekter.

Resultatandel i tilknyttede selskaper og felles virksomhet var bedre enn i 2015. Dette skyldtes i stor grad India, der resultatet i 2015 ble påvirket av nedskrivninger på 384 millioner kroner. Bidraget i 2016 ble negativt påvirket av en nedskrivning og lavere anslått verdi av utsatte skattefordeler i Chile på i alt 203 millioner kroner og en nedskrivning i SN Power på 76 millioner kroner. Begge nedskrivningene i 2016 skyldtes hovedsakelig en forventning om lavere langsiktige priser.

Økningen i underliggende driftskostnader på 519 millioner kroner, skyldtes hovedsakelig helårseffekten av oppkjøpet av Empresa Eléctrica Pilmaiquén i Chile i 2015 og helårseffekten av SKER-konsolideringen.

Segmentet hadde et driftsresultat for året på -790 millioner kroner, negativt påvirket av nedskrivninger av eiendeler og relaterte kostnader i konsoliderte datterselskaper på 1336 millioner kroner.

Vindkraft

Vindkraft omfatter Statkrafts satsing innenfor vindkraft på land og til havs. Segmentet har landbaserte vindparker i drift i Norge, Sverige og Storbritannia samt en havvindpark i drift og en under bygging i Storbritannia. Inntektene kommer fra salg av kraft til spotpris, samt inntekter fra støtteordninger.

Produksjonskostnadene forbundet med vindkraft følges opp gjennom måltallet «Variable kostnader per kWh»³. Kostnadene i 2016 lå innenfor målet både for vindkraft på land og til havs.

Tilgjengeligheten følges opp gjennom måltallet «Markedsjustert tilgjengelighet»⁴. Tilgjengeligheten for vindkraft til havs var innenfor målet, mens tilgjengeligheten for vindkraft på land var under målet.

Viktige hendelser i 2016

- Statkraft, TrønderEnergi og det europeiske investorkonsortiet Nordic Wind Power besluttet å bygge Fosen, et 1000 MW landbasert vindkraftprosjekt i Midt-Norge. Utbyggingen har startet og programmet består av seks prosjekter. Det første prosjektet, Roan vindpark, vil bli satt i kommersiell drift i 2018. Når alle de seks prosjektene står ferdige i 2020, vil de produsere 3,4 TWh i året.
- Statkraft fullførte byggingen av Andershaw Wind Farm i Skottland i fjerde kvartal. Den landbaserte vindparken har en installert kapasitet på 36 MW.
- På grunn av manglende investeringskapasitet har Statkraft besluttet å stanse nyinvesteringer i havvind og har begynt å forberede salg av havvindeiere i Storbritannia.
- Endrede markedsforhold har ført til nedskrivninger innen segmentet, og i 2016 ble vindparker i Sverige skrevet ned med 585 millioner kroner på grunn av lavere forventede langsiktige priser.

Økonomiske resultater

Segmentets underliggende EBITDA var på 192 millioner kroner i

² Samlet kostnad per kWh: Produksjonskostnader/normalisert produksjonsvolum.

³ Variabel kostnad per kWh: Alle variable produksjonskostnader/normalisert produksjonsvolum.

⁴ Markedsjustert tilgjengelighet beregnes som reduksjonen fra 100 prosent tilgjengelighet som den estimert tapte produksjonen representerer i forhold til maksimal teoretisk produksjon.

2016, en økning på 117 millioner kroner sammenlignet med 2015. EBITDA ble påvirket av lavere produksjon enn normalt til tross for ny installert kapasitet i Sverige. Høyere priser og lavere driftskostnader motvirket lavere produksjon og hadde en positiv innvirkning på EBITDA.

Underliggende netto driftsinntekter var på 759 millioner kroner i 2016, en økning på 7 prosent sammenlignet med 2015. Mens de nordiske vindparkene hadde høyere enn normal produksjon i 2015, var produksjonen betydelig lavere enn normalt i 2016. Dette skyldtes mindre vindressurser. Ny kapasitet i Sverige og høyere nordiske kraftpriser oppveide imidlertid for den relativt lave produksjonen. Produksjonen fra vindparkene i Storbritannia var lavere i 2016 enn i 2015 grunnet mindre vindressurser.

Driftskostnadene var lavere enn i 2015, hovedsakelig på grunn av redusert aktivitet i forbindelse med prosjektutvikling.

Segmentet hadde et driftsresultat på -781 millioner kroner i 2016, negativt påvirket av nedskrivningene på 585 millioner kroner.

Fjernvarme

Fjernvarme har virksomhet i Norge og Sverige. Inntektene i Norge er påvirket av kraftpriser, nettleie og avgifter. I Sverige påvirkes de av den alternative kraftprisen til kunder, og prisene er enten faste eller indeksregulerte. Avfall, biomasse, elektrisitet, olje og gass er viktige innsatsfaktorer i produksjonen av fjernvarme.

På konsernnivå vurderes resultatene gjennom måltallet «Realisert prismargin»⁵. I 2016 oppnådde Fjernvarme en margin som var høyere enn målet.

Viktige hendelser i 2016

- Fjernvarmeanlegget i Årvollskogen åpnet i september. Når utbyggingen er ferdig vil Statkraft produsere 63 GWh fjernvarme i Moss/Rygge.
- Statkraft inngikk avtale med Rockwool for leveranse av 7,5 GWh. Overskuddsvarme fra Rockwools fabrikk i Trondheim og Moss vil bli brukt som fjernvarme i de to byene.
- Statkraft fullførte ombyggingen av topplastforsyningen i Åmål i Sverige. Det betyr at Statkrafts varmeproduksjon i Sverige er fossilfri i normalår.
- Det lille varmeanlegget i Klæbu ble solgt til Klæbu Bioenergi. Anlegget har en installert effekt på 7,1 MW og produserte 4,9 GWh i 2016. Statkraft solgte også det lille varmeanlegget i Levanger til Innherred Biovarme. Anlegget har en installert effekt på 4 MW og produserte 4,3 GWh i 2016.

Økonomiske resultater

Som i foregående år fortsatte veksten i segmentets underliggende EBITDA og endte på 279 millioner kroner i 2016, en vekst på 31 prosent sammenliknet med 2015. Oppgangen skyldtes en kombinasjon av høyere volum, bedre priser på varme og avfallshåndtering samt høy tilgjengelighet og god brenselmiks. I tillegg hadde helårseffekten av oppkjøpet av Gardermoen varmeanlegg samt nye kunder i eksisterende aktiviteter en positiv virkning.

Driftskostnadene var noe høyere enn i 2015. Dette skyldtes hovedsakelig høyere utgifter forbundet med konserntjenester.

Segmentet hadde et driftsresultat på 89 millioner kroner i 2016,

⁵ Realisert prismargin: (Salgsinntekter + avfallshånderingsinntekter – energikjøpskostnader)/levert volum.

negativt påvirket av nedskrivning av eiendeler på 18 millioner kroner.

Industrielt eierskap

Industrielt eierskap omfatter forvaltning og utvikling av norske eierinteresser, og inkluderer selskapene Skagerak Energi, Fjordkraft, BKK, Agder Energi og Istad. De to førstnevnte konsolideres i konsernregnskapet, mens de tre øvrige rapporteres som tilknyttede selskaper. Skagerak Energis virksomhet er konsentrert rundt produksjon av kraft, nettvirksomhet, fjernvarmevirksomhet, elektroentreprenørvirksomhet og naturgassdistribusjon. Fjordkrafts virksomhet er konsentrert rundt salg av strøm til privatpersoner og bedrifter.

Viktige hendelser i 2016

- BKK fullførte rehabiliteringen av vannkraftverket Matre Haugsdal. Kapasiteten er fordoblet til 180 MW og gjennomsnittsproduksjonen økte med 72 GWh til 612 GWh. BKK inngikk også en avtale om å selge sentralnettet til Statnett.
- I fjerde kvartal satte BKK i drift den nye 300 (420) kV-kraftledningen mellom Kollsnes og Mongstad.
- Agder Energi fullførte vannkraftverket Iveland 2. Installert effekt er 44 MW og gjennomsnittlig årlig produksjon er 150 GWh.
- Agder Energi besluttet å investere i aggregat nummer to i vannkraftverket Skjerka. Kraftverket har en gjennomsnittlig årsproduksjon på 650 GWh. Den nye generatoren vil øke produksjonsverdien i vassdraget.
- Kraftleverandøren LOS, et heleid datterselskap av Agder Energi, kjøpte opp den svenske kraftleverandøren Telge Kraft for å styrke selskapets tilstedeværelse på det nordiske markedet. Totalt levert volum vil øke fra 10 TWh til 23 TWh per år.
- Naturgassleverandøren Skagerak Naturgass, et heleid datterselskap av Skagerak Energi, åpnet fyllestasjoner for biogass og inngikk avtaler for levering av biogass til offentlige busser og søppelbiler på Grenland og i Vestfold.

Økonomiske resultater

Segmentets underliggende EBITDA på 2041 millioner kroner var 6 prosent lavere enn i 2015. Nedgangen skyldtes hovedsakelig negative urealiserte endringer i energikontraktene i Agder Energi.

Netto driftsinntekter fra konsolidert virksomhet økte sammenlignet med 2015, hovedsakelig på grunn av høyere kraftpriser og høyere inntekter fra nettvirksomheten i Skagerak Energi. Kraftproduksjonen i segmentet var på 5,5 TWh, på samme nivå som i 2015.

Segmentets driftsresultat for året var på 1259 millioner kroner, negativt påvirket av urealiserte verdiendringer i energikontrakter i konsoliderte datterselskaper på 237 millioner kroner.

Økonomiske resultater⁶

Rekordhøy vannkraftproduksjon i Norge og høyere nordiske kraftpriser, kombinert med god energidisponering, førte til en forbedring i konsernets EBITDA. Økningen ble forsterket av en positiv utvikling for internasjonal vannkraft. Alle segmenter bidro

⁶ Tall i parentes viser sammenlignbare tall for 2014

positivt til EBITDA i 2016. Driftskostnadene var på samme nivå som i 2015.

Nedskrivninger og negative urealiserte verdiendringer i energikontraktene innvirket på årets resultat og 2016 endte med et resultat etter skatt på 192 millioner kroner. Ved utgangen av 2016 var konsernets egenkapital 4151 millioner lavere enn ved utgangen av 2015. Nedgangen skyldtes hovedsakelig valuta-effekter.

I det etterfølgende legges hovedvekten på å presentere resultatet fra den underliggende driften for poster til og med driftsresultat. Urealiserte verdiendringer for energikontrakter og justerte vesentlige poster i konsolidert virksomhet forklares i avsnittet "Poster holdt utenfor underliggende driftsresultat". Resultatelementer etter driftsresultat analyseres i henhold til regnskapsmessig resultat.

Avkastning på investeringer

Målt ved ROACE⁷ oppnådde konsernet en avkastning på 11,5 prosent i 2016, hvilket var 3,2 prosentpoeng høyere enn i 2015. Forbedringen skyldtes primært bedre driftsresultat, hovedsakelig på grunn av høyere nordiske kraftpriser og høyere norsk vannkraftproduksjon.

Underliggende driftsinntekter

Statkrafts inntekter kommer fra spotsalg, salg på kontrakter til industrien, finansiell handel, nettvirksomhet samt fjernvarme og kraftsalg til sluttbruker. I tillegg leverer konsernet konsesjonskraft. Hovedgrunnlaget for Statkrafts inntekter er kraftpris, energi-optimalisering og produksjon. Produksjonsinntektene optimaliseres gjennom finansiell handel med kraft, og konsernet driver med trading og energihandel.

Netto driftsinntekter var på 23 061 millioner kroner i 2016, 16 prosent høyere enn i 2015. Europeisk fleksibel kraftproduksjon økte vesentlig som et resultat av rekordhøy norsk vannkraftproduksjon og betydelig høyere nordiske kraftpriser, mens inntektene til segmentet Markedsoperasjoner falt som følge av at mange aktiviteter ble påvirket av volatile kraft- og råvarepriser i løpet av året. Internasjonal vannkraft opplevde en vesentlig økning, hovedsakelig på grunn av helårseffekten av Cheves vannkraftverk i Peru og helårseffekten av konsolideringen av Statkraft Energias Renováveis (SKER) i Brasil. De andre segmentene hadde mindre endringer i netto driftsinntekter.

Underliggende driftskostnader

Totalt økte konsernets driftskostnader med 3 prosent sammenlignet med 2015. Økningen var primært relatert til avskrivninger for SKER og Cheves.

Underliggende EBITDA og underliggende driftsresultat

Underliggende EBITDA økte med 28 prosent fra 2015 og driftsresultatet økte med 37 prosent til henholdsvis 13 862 millioner kroner og 10 273 millioner kroner. Konsernets EBITDA og driftsresultat stammer i stor grad fra segmentet Europeisk fleksibel produksjon, som bidro med henholdsvis 73 prosent (68 prosent) og 82 prosent (75 prosent) av totalen.

⁷ ROACE (prosent): (Driftsresultat justert for urealiserte verdiendringer for energikontrakter og justerte vesentlige poster x 100) / Gjennomsnittlig sysselsatt kapital.

Poster holdt utenfor underliggende driftsresultat

Totalt i 2016 hadde urealiserte verdiendringer i energikontrakter og justerte vesentlige poster en negativ innvirkning på 6768 millioner kroner (-3002 millioner kroner).

Urealiserte verdiendringer for energikontrakter som det er justert for i det underliggende driftsresultatet utgjorde -2413 millioner kroner (609 millioner kroner). De største bidragsyterne til den negative resultateffekten var innebygde derivater for bilaterale industrikontrakter som utviklet seg negativt som følge av en sterkere norsk krone i forhold til euro, og den finansielle risikoreduksjonsporteføljen, som viste en negativ utvikling hovedsakelig på grunn av realisering av overskudd i 2016.

Justerte vesentlige poster holdt utenfor underliggende resultat utgjorde -4355 millioner kroner i 2016 (-3610 millioner kroner). Disse var i hovedsak relatert til nedskrivninger av gasskraftverk og øvrige anlegg i Tyskland på 2229 millioner kroner, et vannkraftprosjekt i Albania på 1071 millioner kroner, vindparkene i Sverige på 585 millioner kroner og vannkraftanlegg i Norden på 188 millioner kroner. Nedskrivningene var primært forbundet med Statkrafts lavere markedsforventninger. 161 millioner kroner ble nedskrevet i Brasil, hovedsakelig i forbindelse med restrukturering av virksomhet, en vindpark hvor det forventes lavere produksjon, samt lavere verdi på landområder. I tillegg ble et norsk fjernvarmeanlegg nedskrevet med 18 millioner kroner. Det var også en økning i avsetninger for Çetin -prosjektet på 105 millioner kroner grunnet en forlenget prosess for å finne en akseptabel løsning.

Finansposter

Nedgangen i finansinntekter skyldtes primært lavere gjennomsnittslikviditet i 2016 sammenlignet med 2015.

Finanskostnadene var lavere, hovedsakelig på grunn av et tap knyttet til et trinnsvis oppkjøp i Brasil i 2015. Lavere renter i 2016 hadde en positiv innvirkning på rentekostnader, men dette ble i stor grad motvirket av lavere kapitalisering på lånekostnader i prosjektene.

Netto valutaeffekter utgjorde en gevinst på 2845 millioner kroner (-3421 millioner kroner), i hovedsak som følge av en sterkere norsk krone mot EUR og GBP.

Skatt

Regnskapsmessig skattekostnad var på 5433 millioner kroner (1550 millioner kroner). Økningen i skattekostnad skyldtes i hovedsak en forbedring i resultatet før skatt, som var på 5625 millioner kroner i 2016 sammenlignet med et negativt resultat før skatt på 775 millioner kroner i 2015. De viktigste driverne for økningen i skattekostnad var bedre resultat fra netto finansposter, høyere nordiske kraftpriser og økt norsk kraftproduksjon.

Betalbar resultatskatt utgjorde 2762 millioner kroner, en økning på 2323 millioner kroner sammenlignet med 2015. Betalbar grunnrenteskatt økte med 768 millioner kroner på grunn av høyere kraftpriser og norsk vannkraftproduksjon. Betalbar grunnrenteskatt beløp seg til 2249 millioner kroner og utgjorde dermed en vesentlig del av konsernets skattekostnad. Størstedelen av skattekostnaden relaterte seg til Norge. Den høye effektive skattesatsen forklares i hovedsak av nedskrivninger uten

balanseført utsatt skattefordel, samt grunnrenteskatt som ilegges norsk vannkraftproduksjon.

Kontantstrøm

Konsernets operasjonelle virksomhet ga en kontantstrøm på 8353 millioner kroner i 2016 (8669 millioner kroner).

Nettoinntekt⁸, justert for ikke-kontanteffekter, var på 10 383 millioner kroner (11 204 millioner kroner), inklusiv endring i kortsiktige og langsiktige poster. Endringer i kortsiktige og langsiktige poster hadde en negativ effekt på 1641 millioner kroner (positiv effekt på 4696 millioner kroner). Av disse utgjorde kortsiktige poster -1273 millioner kroner (4286 millioner kroner). Disse relaterte seg i hovedsak til arbeidskapital, kontantsikkerhet og endringer i depositumskonti. Betalt skatt utgjorde -2574 millioner kroner (-3069 millioner kroner) og utbytte fra selskaper innregnet etter egenkapitalmetoden var 545 millioner kroner (534 millioner kroner).

Nettoinvesteringer⁹ utgjorde -6817 millioner kroner (-9834 millioner kroner). Dette var hovedsakelig investeringer i varige driftsmidler på til sammen -5331 millioner kroner (-8720 millioner kroner), netto kontantstrøm i forbindelse med lån til selskaper innregnet etter egenkapitalmetoden på -933 millioner kroner (221 millioner kroner) og dekonsolidering av kontanter og kontantekvivalenter i Dudgeon Offshore Ltd på -404 millioner kroner.

Netto likviditetsendring fra finansiering var -3205 millioner kroner (-2631 millioner kroner). Opptak av gjeld var 4642 millioner kroner (14 409 millioner kroner). Nedbetaling av gjeld utgjorde -7621 millioner kroner (-10 735 millioner kroner). Utdelt utbytte og konsernbidrag utgjorde -226 millioner kroner (-6314 millioner kroner).

Valutakurseffekter på kontanter og kontantekvivalenter utgjorde -85 millioner kroner.

Kapitalstruktur

Hovedmålsettingene for konsernets styring av kapitalstruktur er å ha en fornuftig balanse mellom soliditet og ekspansjonsevne, samt å opprettholde en sterk kredittrating. Det viktigste måltallet for konsernets styring av kapitalstruktur er langsiktig kredittrating.

Virkemidler ved styring av kapitalstruktur på lang sikt er i hovedsak opptak og nedbetaling av langsiktig gjeld, samt inn- og utbetalinger av innskutt kapital fra og til eier. Konsernet er ikke pålagt eksterne krav med hensyn til styring av kapitalstruktur annet enn det som følger av markedets forventninger og eiers krav om utbytte.

Konsernet søker å hente fremmedkapital fra ulike lånemarkeder. Ved låneopptak søker Statkraft å sikre en jevn tilbakebetalingsprofil, og nåværende forfallsprofil er i tråd med dette målet. Nye låneopptak planlegges i henhold til likviditetsprognose, investeringsbeslutninger og salg av eiendeler.

⁸) Nettoinntekt: Kontantstrøm fra driften, eksklusiv betalt skatt og utbytte fra tilknyttede selskaper

⁹) Nettoinvesteringer inkluderer investeringer betalt ved årets slutt, innbetalinger fra salg av anleggsmidler, netto likviditet ut fra konsernet ved overtakelse av virksomhet samt inn- og utbetalinger av lån.

Ved utgangen av 2016 utgjorde netto rentebærende gjeld¹⁰ 32 101 millioner kroner mot 34 972 millioner kroner ved inngangen til året. Nedgangen skyldtes lavere investeringer. Netto rentebærende gjeldsgrad var 28,4 prosent mot 29,2 prosent ved utgangen av 2015.

Omløpsmidler, utenom kontanter og kontantekvivalenter, var 20 040 millioner kroner (18 899 millioner kroner) og kortsiktig rentefri gjeld var 22 060 millioner kroner (19 148 millioner kroner) ved utgangen av 2015.

Ved utgangen av året hadde Statkraft en egenkapital på 80 816 millioner kroner mot 84 967 millioner kroner ved inngangen til året. Dette tilsvarte 49,3 prosent av totalkapitalen (48,9 prosent).

Investeringer

I samsvar med konsernets strategi er prosjektaktivitetsnivået skalert ned i 2016.

Statkraft investerte til sammen 5657 millioner kroner i 2016 (13 557 millioner kroner). Omtrent halvparten av investeringene ble foretatt i Norge. Om lag to tredjedeler av alle investeringer var i ny produksjonskapasitet. Vedlikeholdsinvesteringene var primært i forbindelse med vannkraft i Norden. De største investeringene i ny kapasitet var knyttet til vindparker på Fosen, vannkraftverkene Nedre Røssåga og Ringedalen i Norge, vannkraftprosjektet Devoll i Albania, havvindparken Dudgeon og vindparken Andershaw i Storbritannia.

Risikostyring

Statkraft er eksponert for risiko gjennom hele verdikjeden. De viktigste risikoene er knyttet til markedsoperasjoner, finansforvaltning, prosjektgjennomføring, driftsaktiviteter og rammebetingelser.

Statkraft's prosess for risikostyring

Vekst og økt internasjonalisering, kombinert med fundamentale endringer i energisektoren, stiller større krav til risikostyringen. Risikostyringen er en integrert del av Statkrafts styringsmodell gjennom en risikobasert tilnærming for å sette mål, prioriteringer og følge opp forretningsområdene og stabene. Konsernets samlede risikobilde konkluderes av konsernledelsen og rapporteres til styret. Statkraft har en sentral investeringskomite for å sikre at risikovurderingene har tilfredsstillende kvalitet i forkant av investeringsbeslutningene.

Markedsrisiko i energimarkedene

Statkraft er eksponert for betydelig markedsrisiko i forbindelse med produksjon og handel med kraft. Inntektene fra kraftproduksjonen er eksponert for volum- og prisrisiko:

- Både kraftpriser og produksjonsvolum påvirkes av vær og nedbørsmengde, og kraftprisene avhenger av produksjons-, forbruks- og overføringsforholdene i kraftmarkedet.
- Kraftprisene påvirkes også av gass-, kull- og oljepriser, priser på CO₂-kvoter, støtteregimer og innføringen av ny teknologi for kraftproduksjon.

¹⁰) Netto rentebærende gjeld: Brutto rentebærende gjeld – bankinnskudd, kontanter og lignende eksklusiv bundne midler – kortsiktige finansielle plasseringer.

Statkraft håndterer markedsrisiko i energimarkedene ved å handle fysiske og finansielle instrumenter i flere markeder, i tillegg til å inngå langsiktige, bilaterale avtaler. Økt integrering av energimarkedene har stor betydning for forretningsmodeller og håndtering av risiko. Statkraft legger derfor vekt på å se de ulike markedene i sammenheng. Konsernets sikringsstrategier er regulert av rammer for posisjonenes volum og verdi, og kriterier for å vurdere nye kontrakter mot forventede inntekter og nedsiderisiko. Porteføljen justeres kontinuerlig i henhold til vår gjeldende oppfatning av fremtidige priser og egen produksjonsevne.

Statkrafts virksomhet innen energihandel og tjenester består av både handel med standardprodukter på energibørser og salg av tjenester eller produkter tilpasset den enkelte kunde. Risiko håndteres gjennom mandater som dekker råvarer, geografiske områder og varighet. En uavhengig middle office-funksjon sikrer objektivitet i vurdering og håndtering av risiko.

Salgsvirksomheten er eksponert for usikkerhet i salgsprisen til privatkunder og bedrifter, samt innkjøpsprisen i engrosmarkedet. Gjennom å sikre symmetri i eksponeringen mellom kundene og innkjøpene i engrosmarkedet, samt bruk av finansielle instrumenter, begrenser Statkraft nettoeksponeringen. Det er også markedsrisiko i fjernvarmevirksomheten som følge av usikkerhet i brenselprisene (avfall, olje, gass, kraft med flere) og prisene til kundene. Prisene til kundene er imidlertid knyttet opp til brenselprisene, slik at nettoeksponeringen mot prisendringer er begrenset.

Finansiell risiko

Den sentrale finansfunksjonen samordner og ivaretar den finansielle risikoen knyttet til valuta, renter og likviditet, inkludert refinansiering og nye låneopptak. Konsernet er eksponert for valutarisiko gjennom:

- Integrasjonen mellom det nordiske og de kontinentale kraftmarkedene
- Konsernets krafthandel i euro
- Finansiering
- Andre kontantstrømmer knyttet til utenlandske datterselskaper og tilknyttede selskaper

Valuta- og renterisikoen reguleres gjennom mandater. I styringen er terminkontrakter i valuta, rentebytteavtaler og terminavtaler for renter de viktigste instrumentene. Likviditetsrisikoen i Statkraft knytter seg til avvik mellom løpetid på de finansielle forpliktelsene og kontantstrømmene som genereres av eiendelene.

Likviditetsrisikoen håndteres hovedsakelig gjennom gode lånemuligheter, trekkfasiliteter og minimumskrav til konsernets likviditetsbeholdning.

Statkraft er eksponert for kreditt- og motpartsrisiko gjennom krafthandel og plassering av overskuddslikviditet. Før avtaleinngåelse blir kredittverdigheten til alle motparter vurdert og eksponeringen mot enkeltmotpartene begrenses av mandater basert på kredittverdighet. Både markedsrisikoen i energimarkedene og den øvrige finansielle risikoen, samt eksponering i forhold til mandatene, følges opp av uavhengige middle office-funksjoner og rapporteres jevnlig til konsernledelsen og styret.

Operasjonell risiko

Alle prosesser i hele verdikjeden er eksponert for operasjonell risiko. Den operasjonelle risikoen er størst innenfor gjennomføringen av investeringsprosjekter og driftsaktiviteter. Dette kan medføre:

- Skader på konsernets ansatte, kontraktører eller tredjepart
- Skader på miljøet
- Brudd på etterlevelse av lover og regler og svekket omdømme
- Skader og tap på egne og tredjeparts produksjonsanlegg og øvrige eiendeler
- Økonomisk tap

Statkrafts førsteprioritet er å gjennomføre utbyggingsaktiviteter og drift på en ansvarlig måte. Statkraft tolererer ikke og jobber aktivt mot enhver type for økonomisk kriminalitet, og en rekke korrupsjons- og mislighetsforebyggende aktiviteter er iverksatt for å sikre god etterlevelse av lover og regler og høy etisk standard. Risikostyring i tidligfase av utviklingen for et investeringsprosjekt er en viktig suksessfaktor.

Statkraft har etablert forsikringsordninger som omfatter alle vesentlige skadetyper, blant annet gjennom konsernets eget forsikringsselskap Statkraft Forsikring. Statkraft håndterer den operasjonelle risikoen gjennom detaljerte prosedyrer for aktiviteter i samtlige operative enheter og ulike typer beredskapsplaner. Videre har Statkraft et omfattende system for å registrere og rapportere risiko, farlige forhold, uønskede hendelser og skader. Slike saker analyseres fortløpende for å forebygge og begrense eventuelle konsekvenser, samt for å sikre at årsakssammenhenger følges opp og nødvendige tiltak iverksettes.

Alle prosjekter i Statkraft gjennomfører systematiske risikovurderinger. Det skjer ved at det for hvert prosjekt:

- Allokeres en prosjektreserve for større investeringer
- Gjennomføres oppfølging og rapportering av forhold som har betydning for utviklingen og gjennomføringen av prosjektet
- Vurderes og planlegges tiltak som skal håndtere risikoene i prosjektet

Det vies mye oppmerksomhet til utviklingen av gode systemer for læring, etablering av barrierer og sikring av etterlevelse. Dette for å unngå forsinkelser, kostnadsoverskridelser og uønskede hendelser under planleggingen og gjennomføringen av prosjektene.

Anslag på de mulige økonomiske konsekvensene av den totale operasjonelle risikoen, samt vesentlig enkeltrisikoen som er sentrale drivere til konsernets samlede risikobilde, inngår i rapporteringen av totalrisikoen på konsernivå.

Risiko knyttet til rammebetingelser, land og partnere

Statkrafts virksomhet i Norge påvirkes av rammebetingelser som skatter, avgifter, forskrifter, nettreguleringer, endringer i pålagt minimums vannstand og andre krav fra Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE), samt generelle betingelser og krav som settes for kraftbransjen. Disse rammebetingelsene kan påvirke Statkrafts energidisponering, kostnader og inntekter.

Rammebetingelsene i det enkelte land i Europa er et resultat av internasjonale prosesser som vil være viktig for norske og europeiske kraftverk. Statkraft er også med sitt internasjonale engasjement direkte eksponert for nasjonale rammebetingelser, skattnivå, konsesjonsbetingelser og offentlig regulering i andre land. Statkraft legger derfor usikkerheten knyttet til fremtidig utvikling i disse rammebetingelsene stor vekt ved investeringsbeslutninger. Mulige endringer i det politiske bildet evalueres løpende og en åpen dialog og gode relasjoner med beslutningstakere på alle relevante arenaer vektlegges.

Statkraft er eksponert for betydelig landrisiko, særlig knyttet til den internasjonale satsingen, og også risiko knyttet til partnere. Statkraft vurderer risiko for hvert land og gjør sammenligninger mellom land i en region. Partnerrisiko vurderes tidlig for å få bekreftet nødvendig integritet og styringsstruktur. Statkraft er opptatt av at alle deler av konsernet etterlever konsernets retningslinjer og prosedyrer. Standardene er nedfelt i styringssystemet «The Statkraft Way». Alle partnere og leverandører gjøres også kjent med disse standardene. Korupsjon er en risiko i flere av landene hvor Statkraft har tilstedeværelse. Statkraft bestreber seg på å sikre at alle aktiviteter er i samsvar med standardene og har nulltoleranse for korupsjon.

Endrede omgivelser

Klimaendringer, teknologisk utvikling og endret konsumentadferd har betydning for alle risikoene ovenfor og er viktige pådrivere for endringer i rammebetingelser og politiske beslutninger. De økte usikkerhetsmomentene i energimarkedene medfører både trusler og muligheter. For å utnytte disse mulighetene går Statkraft inn for å tilpasse seg det endrende miljøet ved å utvikle dyktige ledere, sørge for tilstrekkelig fleksibilitet og tilpasningsevne i forretningsmodellene og beslutningsprosessene, holde et våkent øye med den teknologiske utviklingen og avdekke mulige forretningsmuligheter eller trusler. For å håndtere utfordringene knyttet til endrede markedsforhold og teknologisk utvikling har Statkraft startet et forbedringsprogram og revidert strategien.

Internkontroll

Styringssystemet til Statkraft, «The Statkraft Way», sikrer et godt kontrollmiljø og bidrar til å oppfylle konsernets mål og intensjoner. Krav til internkontroll er innarbeidet i det relevante interkontrollområdet, som for eksempel Helse, Miljø og sikkerhet (HMS), etikk, IKT sikkerhet, samfunnsansvar og finansiell rapportering.

Internkontroll over finansiell rapportering

Statkraft har et system for internkontroll over finansiell rapportering for å sikre pålitelig og rettidig finansiell informasjon i månedlige, kvartalsvise og årlige rapporter. Arbeidet med internkontroll over finansiell rapportering er basert på COSO 2013-rammeverket for internkontroll, utgitt av Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission.

Systemet for internkontroll over finansiell rapportering skal sikre pålitelig og rettidig finansiell informasjon. Alle datterselskaper er pålagt å etterleve kravene i internkontrollsystemet slik det er beskrevet i «The Statkraft Way» og i finansmanualen. Tilsvarende gjelder for tilknyttede selskaper, felleskontrollerte

driftsordninger og felleskontrollerte virksomheter hvor Statkraft er ansvarlig for bokføringen og den finansielle rapporteringen. Dersom en tredjepart er ansvarlig for bokføringen og den finansielle rapporteringen av det deleide selskapet skal det ansvarlige segmentet foreta kompensierende kontroller.

Styret har det overordnede ansvaret for å ha et velfungerende internkontrollsystem i konsernet. Aktivitetene knyttet til internkontroll utføres i Statkraft's Governance, Risk and Compliance (GRC) system, BWise, som ble implementert i 2015. BWise gir mulighet til effektivt å overvåke kontrollutførelse i hele konsernet til en hver tid. I 2016 besluttet Statkraft å innføre et system for å forhindre og oppdage misligheter i prosessene for innkjøp, regnskap, skatt og finansforvaltning. Systemet vil ha en risikobasert tilnærming og anvende metodikk som allerede finnes i ICFR-systemet.

Hovedelementene i internkontrollsystemet er risikovurdering og evaluering av kontrolldesign, løpende kontrollutførelse og oppfølging, test av kontrollutførelse og rapportering av internkontroll til revisjonsutvalget bestående av Statkrafts styremedlemmer.

Innovasjon og ny forretningsutvikling

Statkraft fokuserer på innovasjon og ny forretningsutvikling for å styrke selskapets konkurransefortrinn innen kjernevirksomheten samt å identifisere og utvikle nye forretningsmuligheter. Gjennom de siste årene har Statkraft brukt i gjennomsnitt 150 millioner kroner per år på dette feltet, og i 2016 ble det brukt 200 millioner kroner. Tiltak gjennomføres innen følgende dimensjoner:

Kortere tidshorison

Driftsforbedringsprosjekter adresserer daglige utfordringer, og tiltak gir vanligvis raske resultater. Disse prosjektene gjennomføres av linjeledelsen og fokuserer på eksisterende anlegg og utstyr.

Markedsinnovasjonsaktiviteter fokuserer på å utvikle nye forretningsmuligheter som oppstår i et dynamisk energimarked. Disse aktivitetene har et forholdsvis kort tidsperspektiv og relaterer seg til utvikling av produkter og tjenester.

Lengre tidshorison

Statkraft Ventures har fokus på nye forretningsmodeller innen nedstrømsvirksomhet med en årlig investeringskapasitet på 10 millioner euro. Så langt har Statkraft investert i tre nye selskaper: tado° (smarte termostater), DEPSys (overvåking og optimalisering av overføringsnett) og Greenbird (integrasjon av programvare for energidatastrømmer). I tillegg til å foreta lønnsomme investeringer knytter Statkraft nye innovative selskaper opp mot ulike forretningsenheter i Statkraft.

Forskning- og utviklingsprogrammer (FoU) er flerårige og gjennomføres på tvers av forretningsområder. Statkraft har hatt FoU-programmer innen vannkraft, vindkraft, bioenergi og klimaendringer. Fra og med 2017 vil disse slås sammen til ett felles FoU-program.

Aktiviteter knyttet til ny forretningsutvikling har fokus på muligheter der Statkraft kan ta en industriell rolle. Det er sterke

transformativ tendens i hele energisystemet. Statkraft utforsker derfor mange valgmuligheter. Fokuset er på kjernemarkeder, særlig i Norge, og Statkraft vil satse sterkere på dette feltet i tiden fremover. Det største initiativet innen forretningsutvikling er biodrivstoff. Statkraft og Södra har sammen opprettet Silva Green Fuel for å etablere fremtidig produksjon av andregenerasjons biodrivstoff basert på skogsråvare. Målet er å bygge et demonstrasjonsanlegg på Tofte, og deretter et kommersielt anlegg. Dersom det kommersielle anlegget bygges, vil det ha en forventet årsproduksjon på ca. 100 millioner liter biodiesel basert på norsk skogsråvare. Et slikt anlegg, og senere andre anlegg, vil kunne bidra betydelig til å oppfylle Norges mål om å redusere transportrelaterte klimagassutslipp.

Samfunnsansvar

Statkraft er forpliktet til å opptre på en bærekraftig, etisk og sosialt ansvarlig måte. Statkraft bidrar til overgangen mot en global overgang mot en klimatilpasset lavkarbonøkonomi ved å tilby fornybare og bærekraftige energiløsninger. Statkrafts mål er å ha bærekraftige og sikre aktiviteter som ivaretar mennesker, lokalsamfunn, miljø og våre eiendeler.

For å oppfylle disse forpliktelsene støtter Statkraft seg på globalt anerkjente initiativer og standarder, herunder OECDs Guidelines for Multinational Enterprises og IFCs Performance Standards on Social & Environmental Sustainability. Statkraft er medlem av FNs Global Compact og forplikter seg til å følge opp initiativets ti prinsipper om menneskerettigheter, arbeidstakerrettigheter, miljø og antikorrupsjon. Selskapets rapportering hensyntar også FNs mål for bærekraftig utvikling (UN Sustainable Development Goals). Statkrafts eksterne rapportering av initiativer og resultater innenfor området samfunnsansvar er basert på Global Reporting Initiatives retningslinjer (GRI G4). Som en del av prosessen for rapportering av samfunnsansvar har Statkraft gjennomført en vesentlighetsanalyse der følgende områder ble identifisert som mest sentrale:

- Sikkerhet og sikring av mennesker
- Menneskerettigheter
- Forvaltning av vannressurser
- Biodiversitet
- Tilpasning og beredskap knyttet til klimaendringer
- Forretningsetikk og antikorrupsjon

Statkraft har hovedfokus på ovennevnte områder i sitt arbeid med og rapportering av problemstillinger relatert til samfunnsansvar. Nedenfor følger en oppsummering av Statkrafts arbeid og resultater innen samfunnsansvar i 2016.

Styring av samfunnsansvar

Samfunnsansvar er en integrert del av Statkrafts beslutningsprosesser på alle nivåer. Styret angir retningen og følger opp resultatene. Styret har vedtatt etiske retningslinjer (Statkrafts leveregler) som beskriver grunnleggende prinsipper for bærekraftig, etisk og sosialt ansvarlig adferd. Retningslinjene gjelder for alle selskaper i Statkraftkonsernet og for alle enkeltpersoner som arbeider for Statkraft, uansett hvor de befinner seg.

Det forventes at Statkrafts forretningspartnere opptre i tråd med standarder for samfunnsansvar som er i samsvar med Statkrafts krav. Statkrafts krav til konsernets leverandører er beskrevet i Statkrafts leveregler for leverandører.

Samfunnsansvar er et linje- og lederansvar i Statkraft, og det er etablert systemer som gir ansatte og ledere nødvendig veiledning og råd for å opprettholde ønsket adferd. Prinsipper og krav knyttet til samfunnsansvar er en del av Statkrafts styringssystem. Systemet legger til rette for en strukturert og helhetlig håndtering av konsernets samfunnsansvar, og det blir jevnlig revidert og tilpasset nye forventninger og utfordringer. Aspekter knyttet til samfunnsansvar følges opp gjennom konsernets målekort og i regelmessige resultatgjennomganger for hvert forretningsområde. Temaer knyttet til samfunnsansvar omfattes også av konsernrevisjons arbeid.

Statkrafts medarbeidere oppfordres til å rapportere bekymringer eller regelbrudd i linjeorganisasjonen eller til konsernets uavhengige varslingskanal som håndteres av konsernrevisjonen. Rapportering kan gjøres anonymt, og varslingskanalen er også tilgjengelig for eksterne via Statkrafts nettside. I 2016 ble det innrapportert totalt 46 bekymringer og 18 (12) av disse ble rapportert til konsernrevisjonen. Disse bekymringene gjaldt hovedsakelig forretningsetikk og arbeidstakerrettigheter. Noen av de rapporterte bekymringene blir avsluttet etter en innledende vurdering av konsernrevisjonen, noen blir sendt tilbake til linjeorganisasjonen for videre oppfølging, mens det for enkelte saker er nødvendig å gjennomføre en granskning. Det er konsernrevisjonen som har ansvaret for å utføre slike granskninger i Statkraft. I tillegg til å agere på de rapporterte bekymringene, kan konsernrevisjonen også proaktivt iverksette forebyggende granskninger. Konsernrevisjonen satte i gang fire granskninger i 2016.

Helse og sikkerhet

Omsorg for mennesker er grunnleggende i Statkrafts kultur, og vi arbeider kontinuerlig mot målet om null skader. Lederansvar, en proaktiv holdning til helse og sikkerhet, god planlegging av prosjekter og klare forventninger til sikkerhet er avgjørende for å nå dette målet.

I 2016 førte Statkrafts aktiviteter til én dødsulykke der en kontraktøransatt mistet livet. Den omkomne utførte reparasjonsarbeid på en hevert på La Oroya vannkraftverk i Peru. La Oroya er heleid av Statkraft IH Invest AS, der Statkraft har en eierandel på 81,9 %. Granskningen har avdekket bakenforliggende årsaker knyttet til implementering og forståelse av risikoreducerende systemer og verktøy i forbindelse med vedlikeholdsaktiviteter, kontraktsstyring, samt oppfølging av HMS-krav i anskaffelsesprosessene. Statkraft innarbeider erfaring fra den tragiske hendelsen i konsernets HMS-program som er under utrulling.

I tillegg ble det registrert 40 (39) alvorlige hendelser (hendelser med, eller med potensial for, alvorlige konsekvenser). De alvorlige hendelsene førte til dødsulykken i Peru og 5 (6) alvorlige skader. Alvorlige hendelser granskes i henhold til definerte prosedyrer for å sikre læring i hele organisasjonen. De fleste av de alvorlige ulykkene og nestenulykkene i 2016 var

knyttet til bilkjøring, kjøring av tunge maskiner, arbeid i høyden og løfteoperasjoner.

I 2015 ble det lansert et HMS-program for å forbedre og utvikle en proaktiv tilnærming til helse og sikkerhet. HMS-programmet "Powered by Care" består av en rekke elementer som ble innført i 2016 og som vil bli ytterligere implementert i 2017. Aktivitetene i 2016 omfattet:

- En erklæring undertegnet av Statkrafts konsernledelse som understreker konsernets forpliktelse med hensyn til helse og sikkerhet.
- Nye indikatorer med økt fokus på alvorlige hendelser ble innført i januar 2016, og i april 2016 ble det innført flere ledende indikatorer for å øke engasjementet for helse og sikkerhet blant ledere og ansatte.
- Livreddende regler har blitt utformet for å unngå alvorlige skader, og disse reglene vil bli implementert i 2017. Reglene bygger på erfaring med høyrisikoaktiviteter i Statkrafts virksomhet, samt kunnskap fra lignende bransjer internasjonalt.
- Konsernsjefens HMS-pris ble delt ut for første gang for å oppmuntre til aktiviteter som bidrar til å forbedre HMS-resultatene. Initiativet førte til et stort engasjement i hele organisasjonen.
- HMS-opplæringsprogrammer for både drift og prosjekter er under utarbeiding gjennom Statkraft Academy. De første modulene ble lansert i 2016, og arbeidet fortsetter i 2017.

Indikatoren for fraværsskader (H1) var 3,1 (3,5) blant Statkrafts ansatte og kontraktører, mens indikatoren for alle typer personskader (H2) var 4,9 (5,9). Totalt ble det registrert 128 (176) skader, hvorav 80 (104) var fraværsskader blant konsernets ansatte og kontraktører.

Sykefraværet i Statkraft ligger på et stabilt lavt nivå og var 3,0 % i 2016 (3,0 %).

Sikring (security)

Sikring omfatter evnen til å verne mennesker, drift, informasjon og systemer mot tilsiktet skade eller ødeleggelse. Statkraft har en helhetlig tilnærming til sikringstemaer og følger internasjonal god praksis for håndtering av sikring.

I 2016 ble et initiativ startet for å styrke kontinuerlig innsats innen sikringsområdet i Statkraft. Innledende tiltak omfatter samordnet styring av sikringstiltak i konsernet og bedre rapportering av hendelser og observasjoner knyttet til sikringstemaer. I 2016 ble det rapportert totalt 39 hendelser knyttet til sikring. Dette inkluderer 15 IT-sikkerhetshendelser, som alle ble oppdaget og blokkert, samt to alvorlige hendelser relatert til gatekriminalitet. I land der Statkraft har interesser følges sikkerhetsrisiko opp gjennom en risikobasert tilnærming.

Sammen med andre kraftselskaper har Statkraft opprettet selskapet KraftCERT. KraftCERT samarbeider med NorCERT og andre sikkerhetsmyndigheter og hovedmålet er å styrke kraftbransjens evne til å motstå dataangrep. Internt har Statkraft bedret sin evne til å oppdage og håndtere sikkerhetshendelser.

I 2016 ble oppdaterte og forbedrede prosesser for beredskapsstyring godkjent, inkludert styrking og avklaring av

beredskapsfunksjoner for viktige organisasjonsområder. Kontinuerlig styrking av Statkrafts beredskap for nødsituasjoner, spesielt gjennom implementering av de oppdaterte styringsprosessene, vil fortsatt være en prioritert aktivitet i 2017.

Miljø og klima

Statkraft bidrar til overgangen mot en global lavkarbonøkonomi ved å tilby fornybare og bærekraftige energiløsninger. Fortsatt vekst basert på internasjonal god praksis for miljøstyring er et sentralt element for å nå dette målet. Siden 2015 har Statkraft kun investert i fornybar energi. Statkraft støtter også føre-var-prinsippet ved håndtering av miljøutfordringer og etterstreber å unngå, minimere, redusere eller kompensere for negative miljøpåvirkninger fra selskapets aktiviteter.

Statkraft arbeider strategisk med EUs rammedirektiv for vannforvaltning (Water Framework Directive) og de norske vannforvaltningsforskriftene for å bedre samkjøringen av selskapets vannforvaltningsaktiviteter i Norge, Sverige og Tyskland. Implementeringen av EUs rammedirektiv for vann gir viktige føringer for de pågående vilkårsrevisjonene der miljøvilkår vil bli oppdatert til gjeldende standarder basert på en kost/nytte-analyse. I Norge er det cirka 20 revisjoner som pågår, eller vil starte opp i perioden 2017 til 2021, som angår kraftverk i Statkrafts portefølje. Disse revisjonene representerer en produksjon på 35 TWh/år.

Statkrafts kjerneaktiviteter har et langsiktig perspektiv. Virkningene av klimaendring kommer til å påvirke både drift og forretningsmuligheter i betydelig grad. Mulige virkninger av klimaendringer på Statkrafts nordiske vannkraftverk har blitt grundig analysert. Statkraft har tilpasset regionale klimamodeller for å vurdere fremtidige endringer i nedbør og temperatur som påvirker vannverdier og produksjonsmuligheter. Virkninger av klimaendringer utenfor de nordiske landene adresseres gjennom hydrologiske studier relatert til fremtidig vanntilgjengelighet for kraftproduksjon og påvirkning på økosystem og miljø. Klimavurderinger blir hensyntatt i alle drifts- og investeringsbeslutninger i alle regioner.

Det var ingen alvorlige miljøhendelser i konsernet i 2016, men det ble registrert 233 (228) mindre alvorlige miljøhendelser. De fleste av disse gjaldt kortvarige brudd på manøvreringsbestemmelsene og mindre oljeutslipp med liten eller ingen påvirkning på miljøet.

I 2016 var Statkrafts elektrisitetsforbruk 918 (1031) GWh. I områder hvor dette er mulig blir elektrisitetsbruk sertifisert som fornybar i henhold til RECS (Renewable Energy Certificate System). Statkrafts utslipp av klimagasser var 773 400 (258 600) tonn CO₂-ekvivalenter. Grunnet mer gasskraft i energimiksen har utslippene av klimagasser økt i 2016. Statkrafts drift genererte 17 000 (18 900) tonn farlig avfall som ble behandlet i samsvar med gjeldende forskrifter.

Menneskerettigheter og samfunns påvirkning

Statkrafts arbeid med menneskerettigheter bygger på FNs internasjonalt anerkjente veiledende prinsipper for næringsliv og menneskerettigheter.

Statkrafts forpliktelser på menneskerettighetsområdet er forankret i Statkrafts leveregler, og konsernets tilnærming til styring av

menneskerettigheter tar utgangspunkt i prinsippene om integrering av menneskerettighetshensyn i eksisterende styringsdokumenter, prosesser og systemer. Dette gjelder for eksempel anskaffelser, samfunnspåvirkning, medarbeidere og sikkerhet.

Statkrafts mest vesentlige forhold knyttet til menneskerettigheter omfatter urfolks rettigheter, rettigheter knyttet til aksept fra lokalsamfunn, arbeidstakerrettigheter, helse og sikkerhet, samt sikring. På bakgrunn av konsultasjoner ble det inngått en rekke avtaler med ulike urfolksgrupper i 2016. I juli 2016 ble det undertegnet en langsiktig avtale med Jijnjevaerie sameby i Sverige om kompensasjon for utbedringstiltak og adgang til land for driftsfasen av berørte vindparker. En tilsvarende langsiktig avtale ble undertegnet med Ohredahke sameby i Sverige i september 2016. I juni 2016 inngikk Statkraft også en avtale med den nordlige gruppen av Fosen reinbeitedistrikt vedrørende utbyggingen av vindparkene på Fosen. Det pågår en dialog med den sørlige gruppen av reinbeitedistriktet.

I 2016 deltok Statkraft i en rekke konsultasjoner med rettighetshavere og andre interessenter i forbindelse med de planlagte prosjektene i Chile (Osorno og Los Lagos). Dette omfattet møter i Chile og Norge med representanter for Mapuchene, samt med interesseorganisasjoner og andre institusjoner. Urfolksgrupper har uttrykt bekymring for prosjektene i Chile. Statkraft arbeider med å få en bedre forståelse av de potensielle konsekvensene og foretar derfor ytterligere analyser, parallelt med pågående dialoger med interessenter.

Statkraft arbeider for å forbedre direkte og indirekte fordeler samt utviklingsmuligheter for interessenter. Tiltak skjer på bakgrunn av konsultasjoner med berørte parter i samsvar med god internasjonal praksis og standarder, basert på International Finance Corporation Performance Standards on Social & Environmental Sustainability.

I 2016 har arbeidet blant annet omfattet flytting av befolkning, samt programmer for kompensasjon og levekår for Devoll-prosjektet i Albania. Dette var spesielt relevant i forbindelse med fylling av reservoaret og driftsoppstart av Banja vannkraftverk. Ved Kargi vannkraftverk i Tyrkia er det iverksatt et utbedringsprogram for å bedre effektiviteten i vanningsssystemene nedstrøms dammen. Programmet vil optimalisere kraftproduksjonen og minske potensielt vanntap i vekstsesongen for ris.

Forretningsetikk og antikorrupsjonsarbeid

Konsernet opprettet en styrket compliance-enhet i Corporate Legal and Compliance i 2016. Denne enheten dekker områdene korrupsjon, misligheter, hvitvasking, sanksjoner og eksportkontroll, personvern og behandling av personopplysninger og konkurranselovgivning. Statkraft arbeider aktivt for å bygge en sterk etisk kultur og sikre robust internkontroll. Arbeidet er spesialtilpasset selskapets risikoprofil og forholder seg til gjeldende lover og krav, samt relevante internasjonale standarder.

Det blir jevnlig foretatt compliance-relaterte risikovurderinger, inkludert hyppigere oppdateringer for de enhetene med størst risikoeksponering. I 2016 ble det foretatt en egen vurdering av risiko for misligheter i CFO-prosessene i selskapet, og konsernet

har besluttet å innføre et system for å forebygge misligheter knyttet til disse prosessene. Statkraft etablerte også nye konsernovergripende retningslinjer for gjennomføring av integrity due diligence av tredjeparter, leverandører og forretningspartnere.

Statkraft har rullet ut obligatorisk opplæring i forretningsetikk og antikorrupsjon i hele konsernet, med unntak av Skagerak Energi og Fjordkraft. Opplæringen fokuserer på lover og interne regler, samt dilemmatrening som tar for seg mulige risikoer innenfor den aktuelle enhetens arbeidsområde. Innen utgangen av 2016 hadde 100 prosent (92 prosent) av Statkrafts personell gjennomgått den skreddersydde opplæringen i forretningsetikk og antikorrupsjon i løpet av de siste to årene. I tillegg har 100 prosent av personer i lederstillinger fått tilpasset antikorrupsjonsopplæring i løpet av de siste to år.

Statkraft har utarbeidet praktiske retningslinjer som gir medarbeidere råd om hvordan de skal håndtere etiske utfordringer. Retningslinjene supplerer styringsdokumenter, eksisterende antikorrupsjonshåndbok og e-læringsprogram om antikorrupsjon.

Statkraft arbeider kontinuerlig med å styrke kulturen for rapportering av bekymringer og brudd på juridiske eller etiske forpliktelser. I 2016 registrerte Statkraft 23 bekymringer knyttet til etikk og antikorrupsjon. Noen av disse bekymringene ble rapportert til konsernrevisjonen.

Statkraft kjøpte en kontrollerende eierandel i det brasilianske selskapet Desenvix Energias Renováveis S.A den 13. juli 2015. Selskapet har i etterkant av transaksjonen endret navn til Statkraft Energias Renováveis (SKER). Brasil har de siste årene opplevd store, alvorlige korrupsjonssaker. Statkraft iverksatte på denne bakgrunn på eget initiativ en intern granskning knyttet til datterselskapet som ble kjøpt i 2015. Basert på granskningen har Statkraft kontaktet brasilianske myndigheter. Det er på dette stadiet ikke mulig å forutsi om utfallet kan ha potensielle negative økonomiske konsekvenser.

De føderale påtalemyndighetene i Brasil etterforsker mulige kriminelle handlinger begått av representanter for de fire største pensjonskassene i Brasil og representanter for selskaper som pensjonskassene har investert i, samt andre enkeltpersoner som kan ha vært involvert i de påståtte mislighetene, knyttet til historiske investeringer foretatt av pensjonskassene. FUNCEF, som investerte i Desenvix (nå SKER) i 2009 og 2010, og som nå eier 18,7% av SKER, er en av disse pensjonskassene. I tillegg er det reist et sivilt søksmål mot pensjonskassene, bedrifter og enkeltpersoner knyttet til pensjonskassenes investeringer, herunder SKER. Det er på dette stadiet ikke mulig å forutsi om utfallet kan gi negative effekter for SKER.

Medarbeidere og organisasjon

Det er strategisk viktig for Statkraft å ha en kompetent og engasjert arbeidsstyrke. Statkraft Academy legger grunnlaget for en bedre og mer målrettet tilnærming til opplæring, og gjør all opplæring i Statkraft tilgjengelig fra ett globalt kontaktpunkt. Statkraft Academy tilbyr opplæring i viktige forretningsprosesser som drift og vedlikehold, energiforvaltning og prosjektledelse, samt innenfor områder som forretningsetikk, sikkerhet og ledelse.

Det er tett forbindelse mellom Statskrafts forretningsmål og målene for den enkelte leder og medarbeider. De overordnede målene for selskapet struktureres og kommuniseres til enkeltpersoner og diskuteres regelmessig i mål- og utviklingssamtaler.

Statkraft har en fokusert og systematisk tilnærming til rekruttering og er fortsatt en attraktiv arbeidsgiver både blant nyutdannede og erfarne arbeidstakere.

Statkraft har et strukturert samarbeid med lokale tillitsvalgte og fagforeninger. I tillegg til nasjonalt samarbeid med fagforeninger, har Statkraft etablert et europeisk samarbeidsråd (Statkraft European Works Council, SEWC) med tillitsvalgte fra Norge, Sverige, Tyskland og Storbritannia. I andre land er samarbeidet med tillitsvalgte strukturert og styrt av det aktuelle landets kontor.

Statkraft støtter og respekterer internasjonalt anerkjente arbeidstakerrettigheter der konsernet har virksomhet. Relevante ILO-konvensjoner og EU-direktiver er inkludert i SEWC-avtalen med EPSU (European Federation of Public Service Unions), paraplyorganisasjonen for europeiske fagforeninger innen energibransjen. I land som ikke er dekket av SEWC-avtalen respekterer Statkraft de ansattes organisasjonsrett og samarbeid med fagforeningsrepresentanter i overensstemmelse med tariffavtaler, juridiske krav, internasjonale standarder og gjeldende beste praksis for bransjen i hvert land.

Statkraft ønsker mangfold blant selskapets medarbeidere og legger likebehandling til grunn ved rekruttering og i personalpolitikken. Statkraft ønsker også en balansert kjønnsfordeling i konsernet, inkludert i lederstillinger. Statkrafts rekrutteringspolitikk krever mangfold blant kandidatene til alle lederstillinger, og at begge kjønn skal være representert i de endelige vurderingene. For å legge til rette for flere kvinnelige ledere, prioriterer Statkraft kvinnelig deltakelse i ledelses- og talentutviklingstiltak.

Ved utgangen av 2016 var 25 prosent (23 prosent) av konsernets ansatte kvinner, og andelen kvinner i lederstillinger var 22 prosent (23 prosent). Kvinneandelen blant nyansatte i 2016 var 24 prosent (26 prosent). Kvinneandelen i Statkrafts styre er 44 prosent (50 prosent). Gjennomsnittslønnen for kvinner i forhold til menn i Statkraft var 0,90 (0,97), og tilsvarende tall for ledere var 0,90 (0,91).

Ved utgangen av 2016 hadde konsernet 3484 (3795) årsverk. Konsernet hadde ansatte i 16 (15) land, og 40 (43) prosent av de ansatte var lokalisert utenfor Norge. Gjennomsnittlig ansiennitet var 11,6 (10,8) år og turnover i arbeidsstokken var 6,6 (4,6) prosent.

Foretaksstyring

God og transparent styring og kontroll med virksomheten skal legge grunnlaget for å skape langsiktige verdier for eier, ansatte, andre interessenter og samfunnet for øvrig, og skal derigjennom bidra til en bærekraftig og varig verdiskaping. Rolledelingen mellom staten som eier, styret og ledelsen av selskapet skal bygge tillit hos interessentene gjennom forutsig-

barhet og troverdighet. Åpen og tilgjengelig kommunikasjon fra selskapets side skal sikre at konsernet har gode relasjoner til samfunnet i sin alminnelighet og spesielt til de interessenter som berøres av virksomheten.

Statkraft følger statens prinsipper for god eierstyring som beskrevet i Meld. St. 27 (2013-2014) Et mangfoldig og verdiskapende eierskap («eierskapsmeldingen»), og er underlagt rapporteringskrav om foretaksstyring etter regnskapsloven § 3-3b. Statkraft benytter videre Norsk anbefaling for eierstyring og selskapsledelse (NUES) innenfor rammene som selskapets organisasjonsform og eierskap setter.

Det henvises også til egen beskrivelse av eierstyring i årsrapporten på Statkrafts nettside.

Konsernrevisjon

Konsernrevisjonen er en viktig del av organisasjonen når det gjelder å vurdere og forbedre effektiviteten av organisasjonens styring, risikostyring og internkontroll. Lederen for konsernrevisjonen rapporterer funksjonelt til styret, revisjonsutvalget og konsernsjefen, og administrativt, dvs. daglig drift, til konserndirektøren for finans (CFO). Konsernrevisjons ansvarsområder defineres av styret og målet med aktivitetene er å:

- Øke bevisstheten om problemstillinger i forbindelse med styring, risikostyring og kontroll
- Gi anbefalinger på bakgrunn av kost-/nyttevurderinger
- Forankre ansvar og eierskap på en slik måte at avtalte løsninger implementeres
- Dele erfaringer på tvers av organisasjonen
- Følge opp implementering av revisjonsanbefalinger

Konsernrevisjonen er autorisert full, fri og uinnskrenket tilgang til alle Statskraft arkiver, fysiske eiendeler og personell som er relevant for å foreta revisjoner. Alle ansatte anmodes om å assistere konsernrevisjonen i å oppfylle sine roller og ansvarsområder. Lederen for konsernrevisjonen har fri og uinnskrenket tilgang til styret og revisjonsutvalget. Revisjonsutvalget og lederen for konsernrevisjonen skal ha minst ett møte per år uten at konsernets administrasjon er tilstede. Lederen for konsernrevisjonen er ansvarlig for Statkrafts varslingsystem, og er den første mottaker av alle rapporterte bekymringer som kommer gjennom varslingskanalen. I tilfeller der det er nødvendig med en formell granskning, er dette lederen for konsernrevisjonens ansvar.

Styrets arbeid

Thorhild Widvey etterfulgte Olav Fjell som styrets leder i juni. Peter Mellbye, Bengt Ekenstierna og Helene Biström kom inn i styret som nye medlemmer og erstattet Berit Rødseth og Elisabeth Morthen og Harald von Heyden, som hadde fratrudd styret tidligere. Halvor Stenstadvold ble valgt som ny nestleder.

Styret i Statkraft SF avholdt elleve styremøter i 2016. Styret har sterkt fokus på drift og pågående utviklingsprosjekter. En betydelig del av styrets arbeid i 2016 var diskusjoner og tilpassning av konsernets strategi.

Styret har et revisjonsutvalg som består av fire styremedlemmer. Revisjonsutvalget avholdt sju møter i 2016. Revisjonsutvalget fungerer som et forberedende og rådgivende arbeidsutvalg for styrets administrative og tilsynsaktiviteter på følgende områder:

- Forberede styrets oppfølging av regnskapsrapporteringsprosessen og ekstern regnskapsavleggelse
- Overvåke systemene for internkontroll og risikostyring i forbindelse med regnskapsavleggelse, inkludert konsekvenser av regnskapsavleggelse for de større risikoene i selskapet
- Overvåke at selskapet har tilstrekkelige prosedyrer til å forebygge og oppdage lovovertridelser, forskrifter og interne krav innen områder som misligheter og korrupsjon og/eller andre områder som har konsekvenser for regnskapsavleggelsen

Styret har også et kompensasjonsutvalg bestående av styreleder og to av styrets medlemmer. Kompensasjonsutvalget avholdt tre møter i 2016. Utvalgets mandat er som følger:

- Forberede styrebehandling av lønn og vilkår for konsernsjef en gang per år
- Utarbeide styrets erklæring om lederlønn og annen godtgjørelse til ledende ansatte
- Forberede styrebehandling av prinsipielle spørsmål knyttet til lønnsnivå, bonussystemer, pensjonsvilkår, ansettelsesavtaler og liknende for ledere i Statkraft
- Behandle særlige spørsmål knyttet til kompensasjon for ansatte i Statkraftkonsernet i den utstrekning utvalget finner at disse berører forhold av særlig betydning for konsernets eksterne profil og konkurranseevne, og dets attraktivitet som arbeidsgiver
- Konsernsjefen skal rådføre seg med styrets kompensasjonsutvalg vedrørende sin innstilling for lønnsregulering av konserndirektører og leder for konsernrevisjonen før endelig beslutning

Fortsatt drift

I samsvar med regnskapslovens krav bekrefter styret at årsregnskapet er avlagt under forutsetning om fortsatt drift.

Resultatdisponering

Morselskapet Statkraft SF hadde et resultat etter skatt på 4292 millioner kroner i 2015 (1371 millioner kroner). Styret foreslår at det ikke utbetales utbytte fra Statkraft SF for 2016.

Resultatdisponering	
Mill. kroner	
Årsresultat i selskapsregnskapet til Statkraft SF	4 292
Disponering av årets resultat:	
Avsatt utbytte	-
Overføring til opptjent egenkapital	4 292

Fremtidsutsikter

Det er økt fokus på klimautfordringene globalt, og de fleste land forplikter seg nå til å redusere sine utslippsnivåer av klimagass gjennom Paris-avtalen. For energisektoren medfører endrede rammebetingelser og teknologiutvikling økt konkurranse, men gir også nye forretningsmuligheter.

Statkrafts forbedringsprogram vil styrke konkurranseevnen og redusere kostnader. Langsiktige kontrakter stabiliserer konsernets inntekter, og Statkraft skal fortsette å utnytte den store magasinkapasiteten til å optimalisere produksjonen. Konsernets

investeringsnivå er nedjustert i samsvar med redusert investeringskapasitet.

Hovedprioriteringen fremover blir å drifte og utvikle den norske og svenske vannkraftporteføljen på en effektiv måte. Etter en konsolideringsperiode skal Statkraft investere i utvalgte vekstmarkeder og utforske nye muligheter for forretningsutvikling i Norge. Ambisjonen er å styrke stillingen innen fornybar energi og være en konkurransedyktig leverandør i alle markeder der Statkraft opererer.

Styret i Statkraft SF
Oslo, 15. februar 2017

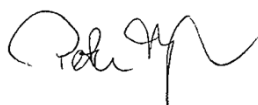
Thorhild Widvey
Chair of the Board

Halvor Stenstadvold
Deputy chair

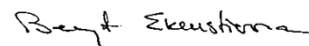
Hilde Drønen
Director

Peter Mellbye
Director

Helene Biström
Director

Bengt Ekenstierna
Director

Vilde Eriksen Bjerknes
Director

Thorbjørn Holås
Director

Asbjørn Sevlejordet
Director

Christian Rynning-Tønnesen
President and CEO

Erklæring fra styret og daglig leder

Vi erklærer etter beste overbevisning at konsernregnskapet for 2016 er utarbeidet i samsvar med IFRS som fastsatt av EU, med krav til tilleggsopplysninger som følger av regnskapsloven, samt at årsregnskapet for morselskapet for 2016 er avlagt i samsvar med regnskapsloven og god regnskapsskikk i Norge, og at regnskapsopplysningene gir et rettviseende bilde av foretakets og konsernets eiendeler, gjeld, finansielle stilling og resultat som helhet, samt at årsberetningen gir en rettviseende oversikt over utviklingen, resultatet og stillingen til foretaket og konsernet, sammen med en beskrivelse av de mest sentrale risiko- og usikkerhetsfaktorer foretakene står overfor.

Styret i Statkraft SF
Oslo, 15. februar 2017

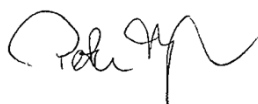
Thorhild Widvey
Chair of the Board

Halvor Stenstadvold
Deputy chair

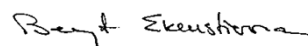
Hilde Drønen
Director

Peter Mellbye
Director

Helene Biström
Director

Bengt Ekenstierna
Director

Vilde Eriksen Bjerknes
Director

Thorbjørn Holås
Director

Asbjørn Sevejordet
Director

Christian Rynning-Tønnesen
President and CEO

Statkraft er en betydelig aktør i internasjonale markeder der energi og energirelaterte produkter kjøpes og selges.

Regnskap Konsern

Totalresultat

Statkraft SF konsern

Beløp i mill. kroner	Note	2016	2015
RESULTAT			
Salgsinntekter	4, 12, 20	49 448	51 586
Resultatandel i selskaper innregnet etter egenkapitalmetoden	4, 14, 24	503	683
Andre driftsinntekter	13	1 064	1 507
Brutto driftsinntekter	4	51 015	53 776
Energikjøp	14, 20	-29 093	-31 892
Overføringskostnader		-1 273	-1 112
Netto driftsinntekter	4	20 649	20 772
Lønnskostnader	15, 16	-3 648	-3 545
Av- og nedskrivninger	4, 14, 22, 23	-7 840	-6 365
Eiendomsskatt og konsesjonsavgifter	17	-1 761	-1 679
Andre driftskostnader	18	-3 895	-4 651
Driftskostnader		-17 144	-16 241
Driftsresultat	4	3 505	4 531
Finansinntekter	19	381	420
Finanskostnader	19	-1 427	-2 069
Netto valutaeffekter	19, 20	2 845	-3 421
Andre finansposter	19, 20	322	-237
Netto finansposter		2 121	-5 306
Resultat før skatt		5 625	-775
Skattekostnad	21	-5 433	-1 550
Resultat etter skatt		192	-2 325
Herav ikke-kontrollerende interessers andel		-62	-598
Herav majoritetens andel		254	-1 727
UTVIDET RESULTAT			
Poster i utvidet resultat som vil reversere over resultat:			
Endring i verdi på finansielle instrumenter		1 235	-937
Skatteeffekten av endring i verdi på finansielle instrumenter		-320	142
Føringer mot utvidet resultat i selskaper innregnet etter egenkapitalmetoden		445	204
Omregningseffekter		-4 855	6 149
Reklassifisering av omregningseffekter knyttet til salg av utenlandsk virksomhet		6	772
Poster i utvidet resultat som ikke vil reversere over resultat:			
Estimatavvik pensjoner		-52	758
Skatteeffekten av estimatavvik, pensjoner		-17	-314
Sum utvidet resultat		-3 558	6 774
Totalresultat		-3 368	4 448
Herav ikke-kontrollerende interessers andel		217	-133
Herav majoritetens andel		-3 585	4 581

Balanse

Statkraft SF konsern

Beløp i mill. kroner	Note	31.12.2016	31.12.2015
EIENDELER			
Immaterielle eiendeler	22	3 993	5 195
Varige driftsmidler	23	101 490	109 051
Investering i selskaper innregnet etter egenkapitalmetoden	4, 24	19 114	19 036
Øvrige finansielle anleggsmidler	25	8 961	7 874
Derivater	28	3 047	4 675
Anleggsmidler		136 605	145 831
Beholdninger	26	2 653	1 044
Fordringer	27	10 219	10 691
Kortsiktige finansielle plasseringer		532	513
Derivater	28	6 637	6 651
Bankinnskudd, kontanter og lignende (inkludert bundne midler)	29	7 356	9 109
Omløpsmidler		27 397	28 008
Eiendeler		164 001	173 839
EGENKAPITAL OG GJELD			
Innskutt egenkapital		48 250	48 250
Opptjent egenkapital		24 818	28 274
Ikke-kontrollerende interesser		7 747	8 443
Egenkapital		80 816	84 967
Avsetning for forpliktelser	16, 30	19 332	21 393
Rentebærende langsiktig gjeld	31	31 886	37 410
Derivater	28	1 805	3 736
Langsiktig gjeld		53 023	62 539
Rentebærende kortsiktig gjeld	31	8 103	7 185
Betalbar skatt	21	4 953	2 956
Annen rentefri gjeld	32	11 970	10 804
Derivater	28	5 137	5 388
Kortsiktig gjeld		30 163	26 333
Egenkapital og gjeld		164 001	173 839

Styret i Statkraft SF
Oslo, 15. februar 2017

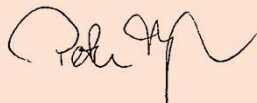
Thorhild Widvey
Chair of the Board

Halvor Stenstadvold
Deputy chair

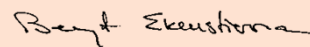
Hilde Drønen
Director

Peter Mellbye
Director

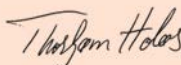
Helene Biström
Director

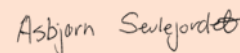
Bengt Ekenstierna
Director

Vilde Eriksen Bjerknes
Director

Thorbjørn Holås
Director

Asbjørn Sevejordet
Director

Christian Rynning-Tønnesen
President and CEO

Kontantstrømoppstilling

Statkraft SF konsern

Beløp i mill. kroner	Note	2016	2015
LIKVIDER TILFØRT/BRUKT PÅ VIRKSOMHETEN			
Resultat før skatt		5 625	-775
Gevinst+/tap- ved salg av anleggsmidler		-15	43
Av- og nedskrivninger	14, 22, 23	7 840	6 365
Gevinst fra salg av virksomhet	5	-	-221
Gevinst fra salg av aksjer og tilknyttede selskaper	5	-8	471
Resultatandel i selskaper innregnet etter egenkapitalmetoden	24	-503	-683
Realisert valutaeffekt fra interne lån		-1 215	2 616
Urealiserte verdiendringer	20	300	-1 308
Endring i langsiktige poster		-368	410
Endring i kortsiktige poster		-1 273	4 286
Utbytte fra selskaper innregnet etter egenkapitalmetoden		545	534
Betalt skatt	21	-2 574	-3 069
Netto likviditetsendring fra virksomheten	A	8 353	8 669
LIKVIDITER TILFØRT/BRUKT PÅ INVESTERINGER			
Investeringer i varige driftsmidler ¹⁾	4	-5 331	-8 720
Innbetalinger fra salg av varige driftsmidler		31	152
Reklassifisering av felles virksomhet ²⁾	24	-404	-
Salg av virksomhet, netto likviditet tilført konsernet	5	25	1 691
Overtakelse av virksomhet, netto likviditet ut av konsernet ³⁾	5	-59	-2 889
Utbetalinger av utlån		-1 526	-407
Innbetalinger av lån		593	628
Investeringer i andre foretak og andre investeringer ³⁾		-148	-289
Netto likviditetsendring fra investeringer	B	-6 817	-9 834
LIKVIDITETSENDING FRA FINANSIERING			
Opptak av ny gjeld	31	4 642	14 409
Nedbetaling av gjeld	31	-7 621	-10 735
Utdelt utbytte og konsernbidrag		-226	-6 314
Emisjon i datterselskap til ikke-kontrollerende interesser		-	9
Netto likviditetsendring fra finansiering	C	-3 205	-2 631
Netto endring i likvider gjennom året	A+B+C	-1 669	-3 796
Valutakurseffekter på bankinnskudd, kontanter og lignende		-85	195
Bankinnskudd, kontanter og lignende 01.01	29	9 109	12 709
Bankinnskudd, kontanter og lignende 31.12 ⁴⁾	29	7 356	9 109
Ubenyttede kommitterte kredittlinjer		11 016	13 000
Ubenyttet kassekreditt		2 215	2 400
Bundne midler	29, 34	49	32

¹⁾ Investeringer presentert i kontantstrømoppstillingen er 168 millioner kroner lavere enn investeringer i varige driftsmidler vist i segmentrapporteringen. Dette knytter seg til anskaffelse av driftsmidler som ikke er betalt ved årsslutt 2016.

²⁾ Netto kontanter fraregnet konsernet grunnet reklassifisering av Dudgeon Offshore Wind Ltd.

³⁾ Investeringer i kontantstrømmen er 49 millioner kroner høyere enn investeringer i andre foretak vist i segmentrapporteringen. Dette skyldes i all hovedsak investeringer foretatt av Statkraft Forsikring AS som ikke er presentert som investering i segmentrapporteringen.

⁴⁾ Bankinnskudd, kontanter og lignende inkluderer ved årsslutt 110 millioner kroner som knytter seg til selskaper rapportert som felles drift.

VESENTLIGE REGNSKAPSPRINSIPPER

Kontantstrømoppstillingen er utarbeidet med basis i den indirekte metoden. Dette innebærer at man i oppstillingen tar utgangspunkt i konsernets resultat før skatt for å kunne presentere kontantstrømmer tilført fra årets virksomhet. Kontantstrømoppstillingen er inndelt i netto likviditetsendring fra virksomheten, investeringer og finansiering. Utbytte betalt til eier og til ikke-kontrollerende interesser er presentert under finansieringsaktiviteter. Innbetaling og utbetaling av renter, samt utbytte fra selskaper innregnet etter egenkapitalmetoden presenteres som likviditetsendring fra driften.

Oppstilling over endringer i egenkapital

Statkraft SF konsern

Beløp i mill. kroner	Innskutt kapital	Annen reserve	Annen egenkapital	Akkumulerte omregnings-effekter	Opptjent egenkapital	Sum majoritet	Ikke-kontrollerende interesser	Sum egenkapital
Egenkapital 01.01.2015	48 250	-2 421	27 383	4 751	29 713	77 963	7 823	85 786
Resultat etter skatt	-	-	-1 727	-	-1 727	-1 727	-598	-2 325
Poster i utvidet resultat som reverserer over resultatet:								
Endring i verdi på finansielle instrumenter	-	-925	-	-	-925	-925	-12	-937
Skatteeffekten av endring i verdi på finansielle instrumenter	-	149	-	-	149	149	-7	142
Føringer mot utvidet resultat i investeringer etter egenkapitalmetoden	-	204	-	-	204	204	-	204
Omregningseffekter knyttet til utenlandsk virksomhet avhendet i løpet av året	-	-	-	772	772	772	-	772
Omregningseffekter	-	-	-	5 744	5 744	5 744	406	6 149
Poster i utvidet resultat som ikke reverserer over resultatet:								
Estimatavvik pensjoner	-	-	637	-	637	637	120	758
Skatteeffekten av estimatavvik, pensjoner	-	-	-273	-	-273	-273	-42	-314
Totalresultat for perioden	-	-572	-1 363	6 515	4 581	4 581	-133	4 448
Utbytte og konsernbidrag	-	-	-6 007	-	-6 007	-6 007	-307	-6 314
Virksomhetssammenslutninger og salg av virksomhet	-	-	-	-	-	-	318	318
Kapitalforhøyelser	-	-	-	-	-	-	756	756
Transaksjoner med ikke-kontrollerende interesser	-	-	-12	-	-12	-12	-14	-26
Egenkapital 31.12.2015	48 250	-2 993	20 001	11 266	28 274	76 524	8 443	84 967
Resultat etter skatt	-	-	254	-	254	254	-62	192
Poster i utvidet resultat som reverserer over resultatet:								
Endring i verdi på finansielle instrumenter	-	1 198	-	-	1 198	1 198	37	1 235
Skatteeffekten av endring i verdi på finansielle instrumenter	-	-309	-	-	-309	-309	-11	-320
Føringer mot utvidet resultat i investeringer etter egenkapitalmetoden	-	445	-	-	445	445	-	445
Omregningseffekter knyttet til utenlandsk virksomhet avhendet i løpet av året	-	-	-	6	6	6	-	6
Omregningseffekter	-	-	-	-5 106	-5 106	-5 106	250	-4 855
Poster i utvidet resultat som ikke reverserer over resultatet:								
Estimatavvik pensjoner	-	-	-59	-	-59	-59	7	-52
Skatteeffekten av estimatavvik, pensjoner	-	-	-13	-	-13	-13	-4	-17
Totalresultat for perioden	-	1 333	182	-5 100	-3 585	-3 585	217	-3 366
Utbytte og konsernbidrag	-	-	-	-	-	-	-226	-226
Endring i avsetning av egenkapitalinstrumenter relatert til ikke-kontrollerende interesser	-	-	245	-	245	245	-	245
Transaksjoner med ikke-kontrollerende interesser	-	-	-138	-	-138	-138	138	-
Reklassifisering av lån til ikke-kontrollerende interesser ¹⁾	-	-	-	-	-	-	-825	-825
Kapitalforhøyelser i felleskontrollert virksomhet fra andre aksjonærer	-	-	20	-	20	20	-	20
Egenkapital 31.12.2016	48 250	-1 659	20 311	6 166	24 818	73 069	7 747	80 816

¹⁾ Statkraft har revurdert sin avtale med en ikke-kontrollerende enhet og har reklassifisert en fordring mot denne på NOK 825 millioner kroner fra eiendeler til en reduksjon av ikke-kontrollerende interesser i egenkapitalen.

GENERELL INFORMASJON

Statkrafts generalforsamling besluttet 29. juni 2016 å ikke betale utbytte til eier. For innværende år har styret foreslått å ikke betale utbytte.

VESENTLIGE REGNSKAPSPRINSIPPER

Foreslått utbytte ved avleggelsen av regnskapet er klassifisert som egenkapital. Utbytte reklassifiseres til kortsiktig gjeld når det blir vedtatt av generalforsamlingen.

Note 1 Generell informasjon og sammendrag av vesentlige regnskapsprinsipper

GENERELL INFORMASJON

Statkraft SF (Statkraft) består av Statkraft SF med datterselskaper. Statkraft SF er et norsk aksjeselskap, stiftet og hjemmehørende i Norge. Statkraft SF er eiet 100 % av den norske stat, ved Nærings- og fiskeridepartementet. Hovedkontoret ligger i Oslo og selskapet har gjeldsinstrumenter notert på Oslo Børs og London Stock Exchange.

Konsernregnskapet er utarbeidet i samsvar med International Financial Reporting Standards (IFRS) og tolkninger utgitt av IFRS Interpretations Committee (IFRIC) som er godkjent av EU.

Alle beløpsmessige størrelser i resultat, oppstilling over endringer i egenkapital, kontantstrøm og noter er angitt med ett års sammenligningstall.

Konsernregnskapet er utarbeidet basert på historisk kost-prinsippet med unntak av visse finansielle instrumenter og derivater som er vurdert til virkelig verdi på balansedagen.

Historisk kost er generelt basert på virkelig verdi av vederlaget som er gitt ved anskaffelsen av eiendeler og tjenester.

Virkelig verdi er definert som den prisen som ville blitt mottatt for å selge en eiendel eller betalt for å overføre en forpliktelse i en velordnet transaksjon mellom markedsaktører på måletidspunktet. Målingen av virkelig verdi er ikke betinget av om det er tilgjengelige markedspriser eller om andre verddivurderingsteknikker er lagt til grunn. Ved fastsettelsen av virkelig verdi skal ledelsen bruke antakelser som markedsaktører ville ha brukt i en tilsvarende vurdering. Måling og presentasjon av eiendeler og gjeld vurdert til virkelig verdi ved avleggelsen av konsernregnskapet er basert på disse prinsippene med unntak av måling av netto realisasjonsverdi etter IAS 2 Beholdninger og ved beregning av bruksverdi etter IAS 36 Verdifall på eiendeler.

Regnskapsprinsipper som er gjennomgående for hele konsernregnskapet er beskrevet i denne noten mens de resterende regnskapsprinsippene er beskrevet i de relaterte notene. Disse prinsippene er benyttet på samme måte i alle presenterte perioder, dersom ikke annet fremgår.

Beskrivelse av regnskapsprinsipp ellers i konsernregnskapet utgjør, sammen med beskrivelsen av prinsipp i denne noten, helheten av regnskapsprinsipp for konsernregnskapet:

• Kontantstrøm	
• Endringer i egenkapital	
• Segmentinformasjon	Note 4
• Transaksjoner	Note 5
• Finansielle instrumenter	Note 10
• Regnskapsmessig sikring	Note 11
• Salgsinntekter og energikjøp	Note 12
• Pensjoner	Note 16
• Skatt	Note 21
• Immaterielle eiendeler	Note 22
• Varige driftsmidler	Note 23
• Beholdninger	Note 26
• Derivater	Note 28
• Bankinnskudd, kontanter og lignende	Note 29
• Avsetning for forpliktelser	Note 30
• Leieavtaler	Note 35

KONSOLIDERINGSPRINSIPP

Konsernregnskapet viser det samlede økonomiske resultatet og den samlede økonomiske stillingen for morselskapet Statkraft SF og datterselskaper. Et datterselskap er et selskap der Statkraft som investor har kontroll. Kontroll oppnås ved at investor er eksponert for, eller har rett til, variabel avkastning som følge av eierskap i eller avtaler inngått med selskapet. Ved vurderingen av kontroll vurderer Statkraft blant annet eierandel, stemmeandel, eierstruktur og relative styrkeforhold, opsjoner kontrollert av Statkraft og av øvrige aksjonærer og aksjonær- og driftsavtaler. Vurderingen gjøres per investering. Statkraft som investor må ha evne til å

påvirke avkastningen gjennom sin makt over selskapet. I den grad Statkraft er vurdert å ha kontroll over en investering på under 50 % så må det foreligge avtaler eller forhold som gjør at Statkraft likevel har faktisk kontroll over de relevante aktivitetene som i betydelig grad påvirker avkastningen i virksomheten det er investert i. Forutsetningene som gir grunnlag for kontroll vurderes når det er indikator på endringer for å sikre at kontroll fortsatt foreligger.

Dersom det er nødvendig, justeres datterselskapenes regnskaper slik at de er i tråd med konsernets regnskapsprinsipper. Selskapenes interne omsetning og mellomværende, samt gevinster og tap som er oppstått ved transaksjoner mellom selskapene, er eliminert. Datterselskaper konsolideres fra og med det tidspunkt konsernet oppnår kontroll og utelates fra konsolidering når kontroll opphører.

Felles drift er en ordning der deltakerne som har felles kontroll over en enhet har kontraktsmessige rettigheter til eiendelene og ansvar for forpliktelsene knyttet til enheten. Ved felles drift må beslutninger knyttet til relevante aktiviteter være enstemmige. Avtaler mellom deltakerne som beskriver de enkeltes rettigheter og forpliktelser i den felles driften vil være bestemmende for hvorvidt en eierandel i fellesordninger kan betraktes som felles drift. Enheter som er satt opp for å produsere kraft og der deltakerne er de eneste kjøperne av kraften som produseres samt er ansvarlig for både kortsiktig og langsiktig finansiering, vil som hovedregel bli innarbeidet i Statkrafts konsernregnskap i henhold til en metode tilsvarende bruttometoden.

Ved salg av eierandeler i felles drift der den regnskapsmessige behandling av investeringen endres fra brutto konsolidering til egenkapitalmetoden innregnes gevinst og tap delvis, basert eierandel solgt til eksterne investorer. Bokført verdi på selskapets resterende eierandel videreføres. Endringen i den regnskapsmessige behandling kan i tillegg til ved endrede eierandeler også inntreffe når kontraktsmessige rettigheter og forpliktelser knyttet til ordningens underliggende eiendeler og gjeld endres eller når aksjonæravtaler endres. For Statkraft vil det være når deltakerne i den felles driften ikke lenger er de eneste kjøperne av kraften og ikke er ansvarlig for ordningens forpliktelser.

Felles virksomheter er selskaper eller enheter hvor Statkraft har felles kontroll med en eller flere andre investorer. Felles virksomhet må ha en juridisk form som separerer deltakerne fra virksomhetens eiendeler og gjeld slik at ansvaret er begrenset til kapitalinnskuddet og avkastningen tilsvarende deltakerens andel av resultatet. Ved felles virksomhet må det være enstemmighet mellom deltakerne som har felles kontroll ved beslutninger knyttet til relevante aktiviteter. Selskaper eller enheter hvor Statkraft har felles kontroll innarbeides inn i konsernregnskapet ved bruk av egenkapitalmetoden. Ved endring i underliggende faktum og omstendigheter skal det foretas ny vurdering av om felles virksomhet foreligger. Konsernets andel av selskapets resultat etter skatt, korrigert for merverdiavskrivninger og eventuelle avvik i regnskapsprinsipper, vises på egen linje i konsernets resultatoppstilling. I balansen er investeringen klassifisert som anleggsmiddel og står oppført til kostpris korrigert for akkumulerte resultatandeler, mottatte utbytter, valutajusteringer samt egenkapitalføringer i selskapet.

Tilknyttede selskaper er selskaper eller enheter hvor Statkraft har betydelig innflytelse. Andeler i tilknyttede selskaper innarbeides i konsernregnskapet ved bruk av egenkapitalmetoden og presenteres på samme linje som andeler i felles virksomhet i resultatregnskapet og balansen.

SAMMENLIGNINGSTALL OG REKLASSIFISERINGER

Alle beløpsmessige størrelser i resultatet, balanse, oppstilling over endringer i egenkapital, kontantstrøm og noter er vist med ett års sammenligningstall.

TOTALRESULTAT – ENDRING I PRESENTASJON

Fra 2016 blir resultatandel fra felles virksomhet og tilknyttede selskaper med drift nært tilknyttet Statkraft's virksomhet vist på en egen linje som en del av brutto driftsinntekter og driftsresultatet. Tidligere ble resultatandel fra tilknyttede selskaper og felles virksomhet vist på en egen linje mellom driftsresultat og netto finansposter.

UTENLANDSK VALUTA

Datterselskapene avlegger sine regnskaper i det enkelte selskapets funksjonelle valuta, normalt den lokale valuta i landet der selskapet driver sin virksomhet. Statkraft AS har norske kroner som sin funksjonelle valuta som også er den valuta konsernregnskapet er presentert i. Ved utarbeidelsen av konsernregnskapet omregnes utenlandske datterselskaper, tilknyttede selskaper og felles virksomheter til norske kroner etter dagskursmetoden. Det vil si at balanseposter er omregnet til kurs per 31. desember, og resultatregnskapet er omregnet ved bruk av månedlige gjennomsnittskurser gjennom året. Omregningseffekter som oppstår føres mot utvidet resultat og innregnes først i resultatet ved salg av eierandeler i utenlandske selskaper.

Løpende transaksjoner i utenlandsk valuta omregnes til kursen på transaksjonstidspunktet, mens balanseposter vurderes til balansedagens kurs. Valutaeffekter føres under finansposter. Gevinst og tap som følge av valutakursendringer på gjeld som er sikringsinstrument av nettoinvestering i utenlandsk enhet, føres direkte mot utvidet resultat og innregnes først i resultatet ved salg av den utenlandske enheten.

KLASSIFISERING SOM KORTSIKTIG/LANGSIKTIG

En post i balansen klassifiseres som kortsiktig når den forventes realisert innen 12 måneder etter balansedagen. Andre poster klassifiseres som langsiktig med de unntak som er nevnt nedenfor. Enkelte derivater som er sikringsinstrumenter i et sikringsforhold presenteres sammen med sikringsobjektet. Første års avdrag på langsiktig gjeld presenteres som kortsiktig gjeld.

INNFORING AV NYE OG ENDREDE REGNSKAPSSTANDARDE

I 2016 har endringer for eksisterende standarder blitt innført. Disse endringene gir veiledning og klargjøringer for følgende standarder:

- IAS 1 – vedrørende vesentlighet, presentasjonskrav og struktur for noteopplysninger
- IFRS 11 – vedrørende regnskapsføringen av anskaffelse av interesser i felleskontrollerte driftsordninger
- IAS 16, IAS 36 og IAS 38 – vedrørende hvilke avskrivningsmetoder som er akseptable i de ulike standardene
- Effekter fra det årlige IFRS forbedringsprosjektet for 2012-2014

Innføring av disse endringene har ikke hatt vesentlig innvirkning på konsernregnskapet.

STANDARDE OG ENDRINGER SOM ER VEDTATT MEN IKKE TRÅDT I KRAFT

IASB har utgitt tre nye standarder som er særlig relevante for Statkraft: IFRS 9 Finansielle instrumenter, IFRS 15 Inntekter fra kontrakter med kunder og IFRS 16 Leieavtaler.

Statkraft har et betydelig volum av energikontrakter. Et kjennetegn med energikontrakter er at de kan bli regnskapsført som leieavtaler, finansielle instrumenter eller som kontrakter med kunder, avhengig av vilkår og betingelser. Dette er tilfelle under dagens gjeldende standarder og vil være tilfelle når de nye standardene blir implementert. Statkraft har startet en prosess for å identifisere hvilke energikontrakter som er innenfor virkeområdet til IFRS 9, IFRS 15 eller IAS 17. Statkraft vurderer først og fremst virkeområdet til IAS 17 og ikke IFRS 16, fordi den nye standarden for leieavtaler vil bli implementert ett år senere enn IFRS 9 og IFRS 15. For å sikre at en grundig og ordentlig analyse blir gjennomført, har representanter fra Statkrafts forretningsområder deltatt i diskusjoner og vurderinger for å sikre at energikontraktenes vilkår og betingelser er forstått riktig. Implementeringsprosessen har et globalt omfang hvor alle forskjellige typer av vesentlige energikontrakter vurderes. Basert på analysene som er gjennomført forventer ikke Statkraft vesentlige effekter av IFRS 9 og IFRS 15 med hensyn til innregning og måling. Statkraft forventer imidlertid å utarbeide ytterligere noteopplysninger om finansielle instrumenter og inntekter fra kontrakter med kunder når standardene treer i kraft.

Mer informasjon om innholdet i nye og endrede standarder er redegjort for nedenfor.

IFRS 9 Finansielle instrumenter I juli 2014 publiserte IASB den endelige versjonen av IFRS 9 Finansielle instrumenter, som vil erstatte IAS 39

Finansielle instrumenter - Innregning og måling. IFRS 9 treer i kraft for regnskapsår som begynner 1. januar 2018 eller senere. Tidliganvendelse er tillatt. Standarden inkluderer prinsipper for klassifisering og måling, nedskrivning og sikringsbokføring. Med unntak av sikringsbokføring er retrospektiv implementering påkrevd, men det er ikke et krav å utarbeide sammenligningsinformasjon. Reglene for sikringsbokføring vil hovedsakelig implementeres prospektivt, med noen få unntak. I tillegg til vurderingene av energikontrakter, som beskrevet over, har Statkraft utført en overordnet konsekvensanalyse for alle de tre aspektene av IFRS 9. Denne foreløpige vurderingen er basert på tilgjengelig informasjon og kan bli endret ettersom analysene fortsetter frem til implementeringen av standarden. Statkraft forventer ingen vesentlige effekter av IFRS 9, med unntak av ytterligere noteopplysninger som kreves. Statkraft forventer ikke at implementeringen av den nye standarden vil innebære vesentlig økt omfang av sikringsbokføring.

IFRS 15 Inntekter fra kontrakter med kunder Standarden gjelder for kontrakter med kunder og ble publisert av IASB i 2014. Det grunnleggende prinsippet i IFRS 15 er at inntekter innregnes med en verdi som reflekterer vederlaget for varer og tjenester som overføres til kunder. For å oppnå dette etablerer IFRS 15 en femstegs modell for regnskapsføring av inntekter fra kontrakter med kunder. Den nye standarden for inntektsføring vil erstatte alle eksisterende standarder og tolkninger for inntektsføring i IFRS, inkludert IAS 18. Enten en full retrospektiv eller en modifisert retrospektiv implementering er påkrevd for årsregnskap som starter 1. januar 2018, eller senere. Tidlig anvendelse er tillatt. Statkraft planlegger å implementere IFRS 15 i 2018 ved bruk av full retrospektiv metode. I løpet av 2016 gjennomførte konsernet en foreløpig vurdering av konsekvensene av IFRS 15 på inntekter fra energikontrakter, som redegjort for ovenfor, og på inntekter fra andre kontrakter som er innenfor standardens virkeområde, herunder kontrakter for salg av strøm på energibørser, for eksempel Nord Pool. Basert på tilgjengelig informasjon forventer Statkraft ingen vesentlige effekter av IFRS 15 med hensyn til innregning og måling. Det kan potensielt bli endringer med hensyn til hvorvidt Statkraft er prinsipal eller agent og dermed hvordan inntekter presenteres i resultatoppstillingen (brutto eller netto). Videre forventes det at ytterligere noteopplysninger må gis. Den foreløpige konklusjonen kan endres fordi implementeringsarbeidet fortsatt pågår.

IFRS 16 Leieavtaler IASB publiserte IFRS 16 i 2016. IFRS 16 erstatter IAS 17 og dens tolkninger, inkludert IFRIC 4. IFRS 16 angir prinsipper for innregning, måling, presentasjon og noteopplysninger for leieavtaler. IFRS 16 krever at leietakere balansefører alle leieavtaler i tråd med en modell tilsvarende den for finansielle leieavtaler under IAS 17. Standarden inkluderer to unntak fra kravet om balanseføring: leie av eiendeler med lav verdi og kortsiktige leieavtaler (dvs. leieavtaler med en leieperiode på 12 måneder eller kortere). Ved leieperiodens begynnelse må leietakeren balanseføre en forpliktelse til å betale leie (dvs. leieforpliktelsen) og en eiendel som representerer rettigheten til å bruke eiendelen over leieperioden (dvs. rett-til-bruk-eiendelen). Leietakere må innregne rentekostnaden på leieforpliktelsen adskilt fra avskrivningskostnaden på tilhørende «rett-til-bruk-eiendel». Leietakere må også estimere leieforpliktelsen på nytt dersom konkrete hendelser inntreffer (for eksempel endringer i leieperioden og ved endringer i framtidige leiebetalinger som følger av endringer i en indeks eller rate som brukes til å fastsette disse betalingene). Leietakere vil i utgangspunktet innregne effekten av endringen i estimert leieforpliktelse som en justering av «rett-til-bruk-eiendelen». IFRS 16 krever også at leietakere gir mer omfattende noteopplysninger enn det som kreves av IAS 17. Den nye standarden treer i kraft i 2019, men er foreløpig ikke godkjent av EU. Tidlig implementering er tillatt, men ikke før foretak anvender IFRS 15. En leietaker kan velge enten en full retrospektiv eller en modifisert retrospektiv implementering av standarden. Et implementeringsprosjekt for IFRS 16 er igangsatt, men er foreløpig i startfasen. Statkraft vil fortsette å analysere virkningene av standarden i 2017.

I tillegg til de nye standardene beskrevet ovenfor, har IASB vedtatt følgende endringer i IFRS med fremtidig ikrafttredelsestidspunkt:

- IAS 7 (endringer) – «disclosure initiative»
- IAS 12 (endringer) – innregning av utsatt skattefordel for urealiserte tap
- IFRS 10 og IAS 28 (endringer) – salg eller overføring av eiendeler mellom investor og dens tilknyttede foretak eller felleskontrollerte virksomhet
- IFRIC 22 (tolkning) – Transaksjoner i utenlandsk valuta og forskuddsbetalinger
- Annual improvements to IFRS Standards 2014-2016 Cycle

Statkraft forventer ikke at implementeringen av disse endringene vil innebære vesentlige effekter i årsregnskap for fremtidige perioder.

Note 2 Skjønnsmessige vurderinger, estimater og forutsetninger

INTRODUKSJON

Bruk av rimelige estimater og utøvelse av skjønnsmessige vurderinger er et kritisk element ved utarbeidelsen av konsernregnskapet. På grunn av den iboende usikkerheten som kjennetegner energiselskaperes virksomhet påvirkes anvendelsen av regnskapsprinsipper, driftsresultat, kontantstrøm og balansestørrelser i årsregnskapene av ledelsens bruk av skjønn.

Ledelsen baserer sine estimater på historiske hendelser samt ulike andre forutsetninger som, omstendighetene tatt i betraktning, synes å være rimelige.

FORVENTET LANGSIKTIG KRAFTPRIS OG ANDRE OMRÅDER MED BETYDELIG SKJØNNMESSIG VURDERING

En av de viktigste forutsetningene som legges til grunn når ledelsen skal fatte forretningsmessige avgjørelser er forventning om den langsiktige kraftprisen samt forventningen til utviklingen i markedet. I tillegg er disse forutsetningene kritisk input for ledelsen relatert til prosesser knyttet til deler av årsregnskapet som for eksempel:

• Allokering av virkelig verdi ved oppkjøp	Note 5
• Verdssettelse av langsiktige energikontrakter	Note 10
• Verdssettelse av enkelte finansielle forpliktelser	Note 10
• Vurdering av nedskrivning av varige driftsmidler	Note 14, 23
• Vurdering av nedskrivning av immaterielle eiendeler	Note 14, 22
• Vurdering av nedskrivning av selskaper innregnet etter egenkapitalmetoden	Note 14, 24

Statkraft oppdaterer årlig forventningen til utviklingen i langsiktige kraftpriser samt markedsutviklingen i de geografiske områdene hvor Statkraft har virksomhet. Oppdateringen gir grunnlag for både strategiske beslutninger i tillegg til forventninger til fremtidige priser og inntektsstrømmer som genereres i perioden etter 2025. Den årlige oppdateringen er et resultat av en kontinuerlig prosess som omfatter overvåking, tolkning og analyse av globale og lokale trender, markedsfluktuasjoner og drivere som vil kunne påvirke fremtidige markeder og inntektsstrømmer.

En fundamental tilnærming legges til grunn for å analysere markedet. Slike analyser inkluderer blant annet:

- Kostnadsnivå til konkurrerende teknologier og brensel
- Fremtidig energibalanse
- Politiske reguleringer
- Teknologisk utvikling for å redusere utslipp av klimagasser

Prosesen er ledet og drevet av en gruppe eksperter på tvers av organisasjonen. Hovedresultatene blir sammenlignet med eksterne referanser og større avvik blir forklart. Prosessen søker å sikre konsistens og komme frem til et balansert syn både på markedet og fremtidig kraftpris.

Ledelsen danner sitt syn ved å være involvert i prosessen. Ledelsen inviteres i tillegg til både å bidra med input, men også å utfordre input og scenarier som legges til grunn i analysen som siden vil benyttes ved verddivurdering av eiendeler og i andre strategiske vurderinger. Basert på den årlige prosessen og ekspertmiljøenes anbefalinger godkjenner konsernledelsen de langsiktige prisforventningene og tilhørende syn på markedsutviklingen.

I tillegg til det som er nevnt over utøves det betydelig skjønn ved vurdering av regnskapsførte verdier på følgende områder:

• Pensjoner	Note 16
• Utsatt skattefordel	Note 21

ANVENDELSE AV REGNSKAPSPRINSIPPER

Statkrafts virksomhet kjennetegnes ved at det er behov for ledelsens utøvelse av skjønn ved vurderingen av hvilke regnskapsprinsipper som skal anvendes på betydelige regnskapsposter. Ledelsens bruk av skjønn er betydelig innflytelse på Statkrafts konsernregnskap. Aktuelle områder er:

• Klassifisering av energikontrakter	Note 10
• Klassifisering av energiinntekter	Note 12
• Klassifisering av investeringer i fellesskap med tredjepart	Note 24
• Klassifisering av kraftkjøpsavtaler	Note 35

Note 3 Hendelser etter balansedagen

Det har ikke inntruffet vesentlige hendelser etter balansedagen.

Note 4 Segmentinformasjon

Statkraft avlegger segmentrapportering etter IFRS 8. Konsernet rapporterer driftssegmenter i tråd med hvordan konsernledelsen fatter, følger opp og evaluerer sine beslutninger. De operative segmentene identifiseres på bakgrunn av den interne styringsinformasjonen som periodisk gjennomgås av ledelsen og er beslutningsgrunnlag for ressursallokering og måloppnåelse.

Konsernet har implementert ny segmentstruktur fra 1. januar 2016. De to tidligere segmentene Nordisk vannkraft og Kontinental energi og handel er erstattet med Europeisk fleksibel kraftproduksjon og Markedsoperasjoner. Årsaken for endringen er at den nye segmentstrukturen bedre reflekterer konsernets strategi og viktigste prioriteringer. Den nye strukturen bidrar til et klarere skille mellom fysisk kraftproduksjon og markedsoperasjoner.

Det nye Europeisk fleksibel kraftproduksjon-segmentet består i hovedsak av fleksible produksjonsanlegg i Norge, Sverige, Tyskland og Storbritannia. Hovedfokuset til segmentet er å maksimere den langsiktige verdien av kraftverkene.

Det nye Markedsoperasjoner-segmentet består i hovedsak av markedsadgangsaktiviteter og Trading og Origination. Aktivitetene vil gradvis øke for å skape nye forretningsmuligheter i et europeisk marked i endring. I tillegg ønsker Statkraft å utvikle markedsoperasjoner i utvalgte internasjonale markeder hvor konsernet eier kraftverk.

Øvrige segmenter er ikke endret.

Sammenligningstallene er omarbeidet.

For hvert av segmentene vises underliggende resultater. I underliggende resultater er vesentlige engangsposter, samt urealiserte verdiendringer på energikontrakter (eksklusive Trading og Origination) holdt utenfor.

«Øvrige eiendeler» for segmentene består av goodwill, immaterielle eiendeler, varige driftsmidler og langsiktige fordringer. For Statkraft AS Konsern består «Øvrige eiendeler» av alle eiendeler unntatt investeringer etter egenkapitalmetoden.

Segmentene er:

Europeisk fleksibel kraftproduksjon består av det meste av konsernets vannkraft i Norge, Sverige, Tyskland og Storbritannia, i tillegg til gasskraft, den undersjøiske kabelen Baltic Cable og biobaserte kraftverk i Tyskland.

Markedsoperasjoner omfatter Trading og Origination, markedsadgang til mindre produsenter av fornybar energi, samt inntektsoptimalisering og risikoavlastning knyttet til både den kontinentale og den nordiske produksjonsvirksomheten.

Internasjonal vannkraft. En av Statkrafts strategiske mål er å være en ledende internasjonal produsent av fornybar energi i vekstmarkeder. Virksomhetsområdet Internasjonal vannkraft er satt opp for å nå dette målet. Forretningssidéen til Internasjonal vannkraft er å oppnå en konkurransedyktig avkastning gjennom utvikling, oppkjøp, eierskap og drift av fornybare kraftverk i utvalgte markeder med sterk fokus på sikkerhet og lønnsomhet gjennom hele verdikjeden.

Internasjonal vannkraft endrer navn til Internasjonal kraft fra første kvartal 2017 som en følge av en oppdatert strategi. Historiske regnskapstall for segmentet vil ikke påvirkes av dette.

Vindkraft omfatter drift og utvikling av landbasert og havbasert vindkraft. Segmentet har virksomhet i Norge, Sverige og Storbritannia.

Fjernvarme driver virksomhet i Norge og Sverige.

Industrielt eierskap omfatter forvaltning og utvikling av norske eierposisjoner innenfor konsernets kjernevirksomhet, samt sluttbrukervirksomheten til Fjordkraft.

Annen virksomhet omfatter småskala vannkraft og konsernfunksjoner.

Konsernposter omfatter eliminerings, ikke-allokerte eiendeler, justering av vesentlige poster og urealiserte effekter på energikontrakter eksklusive Trading og Origination.

Note 4 fortsettelse

Regnskapsspesifikasjon per segment

Segmenter	Statkraft SF Konsern	Europeisk fleksibel kraft- produksjon	Markeds- operasjoner	Inter- nasjonal vannkraft	Vindkraft	Fjernvarme	Industrielt eierskap	Annen virksomhet	Konsern- posteringer
2016									
Beløp i mill. kroner									
Driftsinntekter eksterne, underliggende	53 329	16 223	26 549	2 429	94	765	7 181	127	-39
Driftsinntekter interne, underliggende	-	234	-108	114	667	2	58	824	-1 791
Resultatandel i investeringer etter egenkapitalmetoden	503	-	-2	45	41	-	432	-13	-0
Brutto driftsinntekter, underliggende	53 832	16 457	26 439	2 588	802	767	7 671	938	-1 830
Netto driftsinntekter, underliggende	23 061	14 865	1 238	2 263	759	552	3 602	937	-1 155
Driftsresultat, underliggende	10 273	8 415	400	546	-196	107	1 496	-414	-81
Urealiserte verdiendringer energikontrakter	-2 413	-1 048	-1 158	-	-	-	-237	37	-7
Justering av vesentlige poster	-4 355	-2 416	-	-1 336	-585	-18	-	-	-
Driftsresultat	3 505	4 950	-758	-790	-781	89	1 259	-377	-87
Balanse 31.12.16									
Investeringer etter egenkapitalmetoden	19 114	-	55	5 536	3 522	-	9 979	18	4
Øvrige eiendeler	144 887	55 101	124	27 896	9 138	3 521	15 381	24 042	9 684
Totale eiendeler	164 001	55 101	179	33 432	12 660	3 521	25 360	24 060	9 688
Av- og nedskrivninger	-7 840	-4 133	-14	-1 910	-973	-190	-544	-74	-2
Vedlikeholdsinvesteringer og andre investeringer	1 763	1 154	2	162	-	13	387	44	-
Investering i økt kapasitet	3 736	582	4	1 250	1 457	142	301	-	-
Investering i eierandeler	158	-	56	30	32	-	-	39	1

Segmenter	Statkraft SF Konsern	Europeisk fleksibel kraft- produksjon	Markeds- operasjoner	Inter- nasjonal vannkraft	Vindkraft	Fjernvarme	Industrielt eierskap	Annen virksomhet	Konsern- posteringer
2015									
Beløp i mill. kroner									
Driftsinntekter eksterne, underliggende	50 579	13 002	26 589	1 738	-8	626	6 093	167	2 371
Driftsinntekter interne, underliggende	-	362	1 935	57	708	9	47	561	-3 679
Resultatandel i investeringer etter egenkapitalmetoden	683	-	-	-196	55	1	835	-12	-
Brutto driftsinntekter, underliggende	51 262	13 364	28 524	1 600	755	636	6 975	716	-1 308
Netto driftsinntekter, underliggende	19 938	11 636	2 052	1 378	712	465	3 820	707	-831
Driftsresultat, underliggende	7 533	5 698	1 024	181	-257	50	1 627	-801	11
Urealiserte verdiendringer energikontrakter	609	557	-471	-	-	-	359	138	26
Justering av vesentlige poster	-3 610	-	-	-2 086	-1 750	-	-	226	-
Driftsresultat	4 531	6 255	553	-1 905	-2 008	50	1 986	-437	36
Balanse 31.12.15									
Investeringer etter egenkapitalmetoden	19 036	-	13	5 742	3 649	8	9 604	20	0
Øvrige eiendeler	154 803	59 822	246	28 215	10 087	3 620	15 197	28 088	9 528
Totale eiendeler	173 839	59 822	259	33 957	13 736	3 628	24 801	28 108	9 528
Av- og nedskrivninger	-6 365	-1 727	-38	-1 688	-2 083	-163	-544	-122	0
Vedlikeholdsinvesteringer og andre investeringer	1 969	1 413	-	104	-30	10	404	66	1
Investering i økt kapasitet	7 797	741	-	3 048	3 335	272	281	120	-
Investering i eierandeler	3 790	-	25	3 399	101	18	-	247	-

Note 4 fortsettelse

Underliggende poster er resultatmål justert for vesentlige engangsposter og urealisert verdiendring av energikontrakter. Urealiserte effekter fra energikontrakter innen trading og origination aktiviteter er ikke justert siden markedsporteføljen følges opp mot markedsverdier.

Justerte vesentlige poster er poster som er vesentlige og best kan beskrives som inntekt/gevinst eller kostnad/tap som ikke forventes å forekomme regelmessig. Effektene er justert for å kunne sammenlignbarhet i den underliggende driften.

Justerte vesentlige poster i perioden:

Nedskrivning er ekskludert fra det underliggende driftsresultatet. Bakgrunnen for dette er at en nedskrivning påvirker avkastningen av en eiendel over hele dens levetid, ikke bare i den perioden eiendelen blir nedskrevet eller en nedskrivning blir reversert.

Gevinster fra salg av eiendeler er eliminert ettersom gevinsten ikke gir noen indikasjon på fremtidig- eller periodisk avkastning. En gevinst er relatert til den kumulative verdiskapningen fra tidspunktet eiendelen er anskaffet frem til salgstidspunktet.

Poster holdt utenfor underliggende driftsresultat

Beløp i mill. kroner	2016	2015
Urealiserte verdiendringer energikontrakter	-2 413	609
Vesentlige poster	-4 355	-3 610
<i>Gevinst ved salg av eiendeler</i>	-	226
<i>Nedskrivninger og relaterte kostnader ¹⁾</i>	-4 355	-3 836
Totalt	-6 768	-3 001

¹⁾ Nedskrivninger inkluderer relaterte kostnader på 105 millioner kroner (789 millioner kroner i 2015). Se note 14, 18, 22, 23 og 30 for mer informasjon.

Spesifikasjon per inntektsklasse

Det henvises til note 12.

Spesifikasjon per geografiske områder

Eksterne salgsinntekter fordeles basert på opprinnelseslandet til produksjonsapparatet eller virksomheten.

Anleggsmidler består av varige driftsmidler og immaterielle eiendeler unntatt utsatt skatt og fordeles basert på opprinnelseslandet til produksjonsapparatet eller virksomheten.

Geografiske områder

Beløp i mill. kroner	Statkraft SF Konsern	Norge	Tyskland	Sverige	Storbritannia	Øvrige
2016						
Salgsinntekter eksterne	49 448	21 924	14 620	1 634	8 016	3 254
<i>Kraftproduksjon</i>	18 976	14 659	705	1 391	39	2 181
<i>Salgs- og tradingvirksomhet</i>	3 634	509	-116	-	-525	3 767
<i>Kunder</i>	24 913	5 768	13 591	1	8 502	-2 949
<i>Annet</i>	1 925	988	441	242	-	254
Anleggsmidler per 31.12	104 798	54 683	2 182	21 866	1 195	24 873
2015						
Salgsinntekter eksterne	51 586	19 501	16 918	1 686	10 448	3 033
Anleggsmidler per 31.12	112 948	53 962	4 790	25 681	3 300	25 215

Informasjon om viktige kunder

Ingen eksterne kunder står for 10 % eller mer av konsernets driftsinntekter.

Note 4 fortsettelse

Utvalgt finansiell informasjon fra «Norsk vannkraft og relatert virksomhet»

I Prop. 40 S (2014-2015), som relaterer seg til revidert nasjonalbudsjett, ble det uttalt at Statkraft skal presentere tall fra norsk vannkraft.

Tabellen nedenfor viser tall fra «Norsk vannkraft», som er hentet fra forskjellige operasjonelle segmenter.

«Norsk vannkraft» er definert som resultatene fra alle aktivitetene i vannkraftverk i datterselskapene Statkraft Energi AS og Skagerak Kraft konsern som er underlagt grunnrentebeskatning. Videre inkluderer tallene i Statkraft Energi resultater fra nordisk forvaltningsportefølje og porteføljer som skal redusere markedsrisiko.

«Relatert virksomhet» er alle aktiviteter i BKK AS, Agder Energi AS og Istad AS som er investeringer ført etter egenkapitalmetoden.

Kolonnen «sum norsk vannkraft eksklusive relatert virksomhet» viser konsoliderte tall for disse to selskapene hvor konserninterne transaksjoner er eliminert. Tallene for Statkraft Energi AS er en del av Europeisk fleksibel kraftproduksjon og Markedsoperasjoner og tallene for Skagerak Kraft konsern er presentert som en del av Industrielt eierskap. Linjen «Resultat etter skatt (majoritetens andel)» er beregnet basert på Statkrafts eierandel på 66,62 %.

Linjene netto finansposter og skattekostnad viser finansiell informasjon fra aktiviteter fra det som er definert som «norsk vannkraft».

Videre presenteres tall fra investeringer etter egenkapitalmetoden i selskapene BKK AS, Agder Energi AS og Istad AS som alle er en del av segmentet Industrielt eierskap. Se note 24.

Tilleggsopplysninger

"Norsk vannkraft"

NOK million	Statkraft SF konsern	"Norsk vannkraft" fra:		Sum "Norsk vannkraft, eksklusiv relatert virksomhet" ⁴⁾	Relatert virksomhet	Sum "Norsk vannkraft og relatert virksomhet"
		Statkraft Energi AS ⁴⁾	Skagerak Kraft konsern			
2016						
Resultatandel i investeringer etter egenkapitalmetoden	503	-	1	1	434 ¹⁾	435
Brutto driftsinntekter	51 015	14 186	1 239	15 411	434	15 846
Netto driftsinntekter	20 649	11 774	1 146	12 924	434	13 358
Driftsresultat	3 505	6 985	527	7 513	434	7 947
Netto finansposter	322	-239	-88	-327		-327
Skattekostnad	-5 433	-4 177	-355	-4 531		-4 531
Resultat etter skatt	192	2 570	85	2 655	434	3 090
Resultat etter skatt (majoritetens andel)	254	2 570	57	2 627	434	3 062
Avgitt utbytte eller konsernbidrag til Statkraft		5 038 ²⁾	59 ³⁾	5 097	525 ³⁾	5 622
Balanse 31.12.16						
Investeringer etter egenkapitalmetoden	19 114	-	23	23	9 890 ¹⁾	9 913
Øvrige eiendeler	144 887	38 000	5 431	43 431		43 431
Totale eiendeler	164 001	38 000	5 454	43 454	9 890	53 344
EBITDA	11 344	8 529	716	9 245	434	9 679
Av- og nedskrivninger	-7 840	-1 544	-188	-1 732		-1 732
Vedlikeholdsinvesteringer og andre investeringer	1 763	1 070	103	1 173		1 173
Investeringer i økt kapasitet	3 736	452	1	453		453
Investeringer i eierandeler	158	-	-	-		-

¹⁾ Statkrafts andel av resultatet etter skatt og balanse

²⁾ Utbytte og konsernbidrag etter skatt betalt fra Statkraft Energi AS

³⁾ Utbytte betalt til Statkraft

⁴⁾ Med unntak av kolonnen Statkraft SF konsern er alle tallene presentert likt som for Statkraft AS konsern. Statkraft SF konsern kolonnen inneholder også elimineringer med tilhørende skatteeffekter som stammer fra tidligere års transaksjoner med Statkraft Energi AS. Dette gir følgende effekter når «Norsk Vannkraft» for Statkraft SF konsern sammenlignes med "Norsk Vannkraft" for Statkraft AS konsern:

Driftsresultat er NOK 391 millioner høyere, Skattekostnad er NOK 28 millioner høyere, Resultat etter skatt og Resultat etter skatt (majoriteten andel) NOK 363 millioner høyere for Statkraft SF konsern.

Øvrige og Totale eiendeler er NOK 2 305 millioner lavere og av- og nedskrivninger er NOK 420 millioner lavere for Statkraft SF konsern.

Note 5 Transaksjoner

VESENTLIGE REGNSKAPSPRINSIPPER

Oppkjøpsmetoden anvendes ved virksomhetssammenslutninger. Vederlaget måles til virkelig verdi på transaksjonstidspunktet som også er tidspunktet for måling av virkelig verdi av identifiserbare eiendeler, forpliktelser og betingede forpliktelser som overtas ved transaksjonen. Dersom regnskapsføringen for en virksomhetssammenslutning ikke er fullstendig ved slutten av rapporteringsperioden der transaksjonen er gjennomført, rapporteres foreløpige verdier for de aktuelle eiendelene og gjelden. Midlertidige verdier justeres løpende i måleperioden på maksimum 12 måneder for å reflektere ny informasjon som er innhentet om forhold som eksisterte på oppkjøpsdatoen og som ville ha påvirket verddivurderingen om de var kjent. Dersom forholdene tilsier det kan nye eiendeler og gjeld bli regnskapsført. Transaksjonstidspunktet er når risiko og kontroll er overdratt og sammenfaller normalt med gjennomføringstidspunktet.

Ikke-kontrollerende interesser vurderes enten til virkelig verdi eller til forholdsmessig andel av identifiserte netto eiendeler og gjeld. Vurderingen gjøres for hver transaksjon. En eventuell forskjell mellom kostpris på aksjer og identifiserbare netto eiendeler og virkelig verdi på overtatte eiendeler, forpliktelser og betingede forpliktelser føres som goodwill eller inntektsføres dersom kostpris er lavest. Det avsettes ikke for utsatt skatt på goodwill. Transaksjonskostnader resultatføres når de påløper.

Dersom sammenslutningene skjer stegvis må det også beregnes virkelig verdi av nåværende eierandel når faktisk kontroll overføres til Statkraft. Endring i virkelig verdi innregnes i resultatregnskapet.

Prinsippene for virksomhetssammenslutning gjelder tilsvarende for anskaffelse av tilknyttede selskaper og felles virksomhet.

ESTIMATER OG FORUTSETNINGER

Kjøpesum for oppkjøpte selskaper må allokeres til overtatte eiendeler og forpliktelser basert på deres estimerte virkelige verdi. For større oppkjøp, benytter Statkraft uavhengige eksterne rådgivere for å bistå med fastsettelse av virkelig verdi for overtatte eiendeler og forpliktelser. Denne type verdsettelse krever at ledelsen foretar vurderinger for å fastsette verdsettelsesmetode, estimater og forutsetninger. Ledelsens estimater av virkelig verdi og levetid er basert på forutsetninger som er underbygget av konsernets kompetansemiljø, men som det er iboende usikkerhet knyttet til. Som beskrevet i note 2 så er Statkrafts langsiktige prisbaner for kraft en kritisk forutsetning som er lagt til grunn for å estimere virkelig verdi av eiendeler og forpliktelser.

Endelig allokering av kostpris – Desenvix Energias Renováveis S.A.
Datterselskapet Desenvix Energias Renováveis S.A. ble kjøpt i juli 2015. IFRS 3 åpner for at man kan gjøre endringer i virkelig verdi-målinger knyttet til selskapets eiendeler og forpliktelser inntil ett år etter transaksjonstidspunktet. Verdimalingen er basert på ledelsens beste skjønn. Verdien av kundekontrakter (immateriell eiendel) er basert på neddiskonterte kontantstrømmer. En kritisk parameter i verdsettelsen er Statkrafts langsiktige prisbaner (se note 2). Verdsettelsen av varige driftsmidler er målt til gjenanskaffelseskost.

Kostprisen av aksjene består delvis av et betinget vederlag («earn out»). Denne er målt til virkelig verdi ved å neddiskontere fremtidige kontantstrømmer.

Alle eiendeler og forpliktelser er målt basert på informasjon som forelå på transaksjonstidspunktet. Verdsettelsen er foretatt av både interne og eksterne eksperter. Det er ikke bokført noen endringer i virksomhetssammenslutningen fra det som var bokført 31. desember 2015. Tvistesaken som er nærmere omtalt i note 33 har heller ikke noen innvirkning på endelig allokering av kostpris.

TRANSAKSJONER I 2016

Det har ikke forekommet transaksjoner av vesentlig betydning i 2016.

SALG OG RESTRUKTURERING AV VIRKSOMHET I 2015

Småkraft AS Den 22. desember solgte Statkraft datterselskapet Småkraft AS. Gevinst fra transaksjonen var 226 millioner kroner og er bokført under andre driftsinntekter. De tilknyttede selskapene Agder Energi AS og BKK AS eide 40 % av aksjene i Småkraft AS. Gevinst fra transaksjonen fra de tilknyttede selskapene var 108 millioner kroner og er bokført under resultatandel i tilknyttede selskaper og felleskontrollert virksomhet. Total gevinst for Statkraft, inkludert gevinst fra tilknyttede selskaper, er 334 millioner kroner. Ett av kraftverkene i Småkraft AS var ikke del av transaksjonen og har blitt overført til det nystiftede selskapet Steinsvik Kraft AS. Eierstrukturen i Steinsvik Kraft AS er lik eierstrukturen i Småkraft AS før transaksjonen.

VIRKSOMHETSSAMMENSLUTNINGER I 2015

Statkraft Tofte AS. Den 6. februar overtok Statkraft alle aksjene i Statkraft Tofte AS, tidligere Södra Cell Tofte AS. Samtidig ble Silva Green Fuel AS etablert. Kjøp av aksjene i Statkraft Tofte AS vurderes å være kjøp av eiendeler. Total kostpris for kjøp av aksjene i Statkraft Tofte AS er 220 millioner kroner. Netto eiendeler i selskapet var 153 millioner kroner ved overtakelse. I tillegg er det identifisert merverdier på driftsmidler på 67 millioner kroner.

Empresa Eléctrica Pilmaiquén S.A. Den 23. april kjøpte Statkraft det børsnoterte vannkraftselskapet Empresa Eléctrica Pilmaiquén S.A. i Chile. Total kostpris for 98,18 % av aksjene var 1948 millioner kroner. Netto eiendeler per 23. april 2015 var på -272 millioner kroner. Den negative verdien på egenkapital kommer fra tidligere oppkjøp av ikke-kontrollerende interesse hvor merverdier ble bokført mot egenkapital. Oppkjøpsanalysen viser at merverdier på 2257 millioner kroner er identifisert, hovedsakelig i tilknytning til reguleringsanlegg. I tillegg er det identifisert goodwill på 605 millioner kroner, hovedsakelig knyttet til forskjell mellom nåverdi og nominell verdi på utsatt skatt av merverdien. I etterkant av transaksjonen har Statkraft kjøpt ytterligere 1,21 % av aksjene i selskapet.

Desenvix Energias Renováveis S.A. Den 13. juli kjøpte Statkraft ytterligere 35 % av aksjene i Desenvix Energias Renováveis S.A. i Brasil. Navnet til det nye selskapet ble etter transaksjonen endret til Statkraft Energias Renováveis SA (SKER). Som følge av transaksjonen har

Statkraft økt sin eierandel fra 46,3 % til 81,3 % av selskapet. Total kostpris for 81,3 % aksjer er 3071 millioner kroner. Total kostpris består av kontantutbetaling på 1007 millioner kroner, en avsetning på 189 millioner kroner, en betinget vederlag på 148 millioner kroner samt virkelig verdi av tidligere eierandel i selskapet på 1749 millioner kroner. Netto eiendeler i Desenvix per 30. juni 2015 var 1639 millioner kroner. Den foreløpige oppkjøpsanalysen har identifisert merverdier tilknyttet langsiktige kraftkjøpsavtaler på 1549 millioner kroner (immateriell eiendel), kraftverk på 721 millioner kroner (varig driftsmiddel), tilknyttet selskap på 81 millioner kroner samt goodwill på 455 millioner kroner.

I henhold til IFRS 10 representerer transaksjonen endring i kontroll, fra investering i tilknyttet selskap til investering i datterselskap. En transaksjon som endrer kontroll i henhold til IFRS 3 er behandlet som en realisasjon. Dette medfører at gevinst eller tap må beregnes på tidspunkt for fraregning av det tilknyttede selskapet. På tidspunktet for realisasjon må i tillegg akkumulerte omregningsdifferanser presenteres som gevinst eller tap i resultatregnskapet og et tilsvarende positiv eller negativ beløp må resirkuleres fra det utvidede resultatet. Effekten på egenkapitalen av resirkulering vil dermed bli null. Estimert regnskapsmessig effekt fra dekonsolidering av det tilknyttede selskapet er et netto tap på 471 millioner kroner som består av gevinst fra de underliggende eiendelene på 301 millioner kroner og et tap på negative omregningsdifferanser på 772 millioner kroner.

Gardermoen Energi AS Den 2. november 2015 kjøpte Statkraft 100 % av aksjene i Gardermoen Energi AS. Selskapet vil inngå i segmentet Fjernvarme og har en årlig produksjon på 54 GWh. Det ble ikke identifisert noen merverdier i forbindelse med transaksjonen.

FELLES VIRKSOMHET I 2015

Silva Green Fuel AS Den 6. februar etablerte Statkraft selskapet Silva Green Fuel AS. Selskapet ble etablert med Södra Skogägarna Ekonomisk Förening (Södra) som samarbeidspartner og er organisert som en felleskontrollert virksomhet. Selskapet har som mål å etablere fremtidig produksjon av biodrivstoff basert på råvarer fra tømmer. Produksjonen er planlagt å foregå ved den gamle cellulosefabrikken på Tofte i Hurum. Statkraft og Södra eier henholdsvis 51 % og 49 % av selskapet og eierne har i etterkant foretatt et egenkapitalinnskudd på totalt 50 millioner kroner.

Triton Knoll Den 12. februar 2015 inngikk Statkraft og RWE Innogy GmbH avtale om å utvikle og bygge Triton Knoll, en offshore vindpark lokalisert utenfor østkysten av England. Installert kapasitet kan bli opp mot 900 MW. Gjennom denne avtalen kjøpte Statkraft 50 % av Triton Knoll Offshore Wind Ltd for 86 millioner kroner.

Note 5 fortsettelse

Allokering av kostpris ved virksomhetssammenslutninger 2015

	Empresa Eléctrica Pilmaiquén S.A.	Desenvix Energias Renováveis S.A.	Andre oppkjøp ¹⁾	Total
Transaksjonstidspunkt	23.04.2015	13.07.2015		
Stemmerett/eierandel anskaffet gjennom oppkjøpet	98.18%	35%		
Total stemmerett/eierandel etter oppkjøp	98.18%	81.31%		
Måling av ikke-kontrollerende interesser	Forholdsmessig	Forholdsmessig		

Vederlag

Beløp i mill. kroner				
Kontanter	1 948	1 195	238	3 381
Virkelig verdi av tidligere innregnet eierandel	-	1 749	-	1 749
Betingede vederlag	-	127	-	127
Total anskaffelseskost	1 948	3 071	238	5 257
Bokført verdi av netto oppkjøpte eiendeler (se tabell under)	-272	1 639	170	1 537
Identifisering av merverdier, fordelt på:				
Immaterielle eiendeler	-24	1 549	-	1 525
Varige driftsmidler	2 281	721	68	3 070
Investeringer i tilknyttede selskaper	-	81	-	81
Brutto merverdier	2 257	2 351	68	4 676
Utsatt skatt på merverdier	-616	-772	-	-1 388
Netto merverdier	1 641	1 579	68	3 288
	0	0	0	0
Virkelig verdi av netto anskaffede eiendeler, eksklusiv goodwill	1 369	3 218	238	4 825
Herav:				
Majoritetens andel	1 344	2 616	238	4 198
Ikke-kontrollerende interesser	25	601	-	626
Total	1 369	3 218	238	4 825
	0	0	0	0
Total anskaffelseskost	1 948	3 071	238	5 257
Virkelig verdi av netto anskaffede eiendeler, anskaffet av majoriteten gjennom transaksjonen	0	0	0	0
	1 344	2 616	238	4 199
Goodwill	605	455	-	1 060

¹⁾ Oppkjøpet av Statkraft Tofte AS og Gardermoen Energi AS vises i kolonnen "Andre oppkjøp".

Note 5 fortsettelse

Beløp i mill. kroner	Empresa Eléctrica Pilmaiquén S.A.	Desenvix Energias Renováveis S.A.	Andre oppkjøp	Total
Bokført verdi av netto oppkjøpte eiendeler				
Immaterielle eiendeler	911	2 706	87,74	3 705
Varige driftsmidler	0	517	0	517
Investeringer i tilknyttede selskaper	-	206	-	206
Øvrige anleggsmidler	1 003,00	3 734	87,74	4 825
Sum anleggsmidler	21	97	211	329
Bankinnskudd, kontanter og lignende	0	0	1	1
Beholdninger	322,00	177,71	14	513
Fordringer	343	274	226	843
Sum omløpsmidler	1 346	4 008	313	5 668
Oppkjøpte eiendeler	1 279	1 695	53	3 027
Rentebærende langsiktig gjeld	224	442	90	755
Annen rentefri gjeld	115	234	0	349
Gjeld og ikke-kontrollerende interesser	-272	1 639	170,42	1 537
Nettoverdi oppkjøpte eiendeler	-272	1 639	170	1 537
Nettoverdi oppkjøpte eiendeler, inklusive økning i verdi knyttet til emisjon	0	0	0	0
Total anskaffelseskost	0	2 040	0	2 040
Ikke kontantelementer av anskaffelseskost	1 948,00	1 031	239,37	3 218
Vederlag og kostnader i kontanter og kontantekvivalenter	21	97	211	329
Kontanter og kontantekvivalenter i ervervede selskaper	1 927	934	27	2 889
Netto kontantutbetalinger ved oppkjøpene	0	0	0	0
Virkelig verdi av fordringer	322	178	14	513
Brutto nominell verdi av fordringer	0	0	0	0
Gevinst/tap ved avregning av tidligere innregnede eierandeler	-	0	-	0
Tilføring til brutto driftsinntekter siden oppkjøpstidspunktet ¹⁾	-41	-16	-3	-61
Tilføring til resultat siden oppkjøpstidspunktet ¹⁾	0	0	0	0
Proforma tall 2015 for brutto driftsinntekter ¹⁾	-81	-152	-9	-242
Proforma tall 2015 for resultat etter skatt ¹⁾	0	0	0	0

¹⁾ Informasjon til Gardermoen Energi AS som vises i kolonnen "Andre oppkjøp" er basert på ureviderte tall. Resultat som vises til det nevnte selskapet er resultat før skatt.

Note 6 Styring av kapitalstruktur

Hovedmålsettingene ved konsernets styring av kapitalstruktur er å ha en fornuftig balanse mellom soliditet og ekspansjonskraft, samt å opprettholde en sterk kredittrating.

Virkemidler ved styring av kapitalstruktur på lang sikt er i hovedsak opptak og nedbetaling av langsiktig gjeld, samt inn- og utbetalinger av innskutt kapital fra/til eier. Konsernet søker å hente fremmedkapital fra ulike lånemarkeder. Konsernet er ikke pålagt eksterne krav med hensyn til styring av kapitalstruktur annet enn det som følger av markedets forventninger og eiers krav om utbytte.

Oversikt over kapital som inngår i styring av kapitalstruktur

Beløp i mill. kroner	Note	2016	2015
Rentebærende langsiktig gjeld	31	31 886	37 410
Rentebærende kortsiktig gjeld	31	8 103	7 185
Bankinnskudd eksklusiv bundne midler og kortsiktige finansielle plasseringer	29	-7 888	-9 622
Netto rentebærende gjeld		32 101	34 972

Det har ikke skjedd endringer i målsettinger og retningslinjer innenfor styring av kapitalstruktur i konsernet gjennom 2016.

Det viktigste måltallet for konsernets styring av kapitalstruktur er langsiktig kredittrating. Statkraft AS har en langsiktig kredittrating på A- (negative outlook) fra Standard & Poor's og Baa1 (stable outlook) fra Moody's. Statkrafts mål er å opprettholde dagens rating.

Note 7 Markedsrisiko i konsernet

GENERELT OM RISIKO OG RISIKOSTYRING FINANSIELLE INSTRUMENTER

Statkraft driver virksomhet som innebærer risiko på mange områder, og har en helhetlig tilnærming til konsernets markedsrisikoer. Formålet med risikostyring er å ta riktig risiko ut fra konsernets risikovilje og -evne, kompetanse, soliditet og utviklingsplaner. Risikostyringen skal identifisere trusler og muligheter for konsernet, og styre risiko mot et akseptabelt nivå slik at det gis rimelig sikkerhet for at konsernets målsettinger oppnås.

I Statkraft vil markedsrisikoen i hovedsak være knyttet til priser på energi og råvarer, samt renter og valuta. I det følgende vil det redegjøres nærmere for ulike typer av markedsrisiko og hvordan disse styres.

BESKRIVELSE AV MARKEDSRISIKO KNYTTET TIL PRISER PÅ ENERGI OG RÅVARER

Statkraft er eksponert mot markedsrisiko knyttet til kraftproduksjon og kraft-trading. Inntekter fra kraftproduksjon er eksponert mot volum- og prisrisiko. Konsernet har en avansert prosess for energidisponering som tar sikte på å ha tilgjengelig produksjonskapasitet når etterspørselen i markedet er høy. Statkraft håndterer markedsrisikoen i energimarkedet ved å trade både fysiske kontrakter og finansielle instrumenter i flere markeder. Kraftinntektene er optimalisert gjennom handel av finansielle instrumenter. Konsernet er også involvert i andre trading-aktiviteter.

Risikostyringen innen energihandel i Statkraft gjennomføres på hele porteføljer og ikke enkeltvis kontrakter. Det er for alle porteføljer etablert interne retningslinjer for grad av eksponering i markedet. Ansvar for den kontinuerlige oppfølgingen av tildelte fullmakter og rammer er lagt til organisatorisk uavhengige enheter. Rammene for handel med både finansielle og fysiske kontrakter overvåkes kontinuerlig. Konsernet har tradingaktivitet i Oslo, Trondheim, Stockholm, London, Amsterdam, Düsseldorf, Istanbul, Tirana, Rio de Janeiro, San Francisco og New Dehli.

Beskrivelse av energiporteføljene i Statkraft følger under.

Bilaterale kontrakter Statkraft har inngått fysiske kraftsalgsavtaler med industriklunder i Norden. Disse kontraktene bidrar til å stabilisere Statkrafts inntekter. De bilaterale industrielle avtalene har ulik varighet. For enkelte av de fysiske salgsforpliktelsene er prisen indeksert mot valuta og råvarer som for eksempel metaller. Kontraktene kan inkludere et innebygget derivat, for eksempel ved en valutaeksponering mot andre valutaer enn motpartens funksjonelle valuta. Slike innebygde derivater i fysiske salgskontrakter vurderes til virkelig verdi. Øvrige salgskontrakter inngått til eget bruk kvalifiserer ikke for balanseføring og resultatføres som del av normalt kjøp og salg.

Nordisk og kontinental forvaltningsportefølje Statkraft har en nordisk og en kontinental forvaltningsportefølje som forvaltes henholdsvis i Oslo og i Düsseldorf. Porteføljeforvaltning er en markedsaktivitet hvor målsetningen er å optimere salgsinntektene og samtidig redusere risikoen for Statkraft som helhet. Statkraft foretar finansielle handler for å skape verdier i futures- og forwardmarkedet i tillegg til fysisk produksjon og handel.

Fullmakter til å inngå finansielle kontrakter er basert på volumgrenser i forhold til tilgjengelig produksjon. Risikoen kvantifiseres ved å foreta simuleringer av ulike scenarier for relevante risikofaktorer. Forvaltningsporteføljene består hovedsakelig av finansielle kontrakter for kraft, CO₂, kull, gass og oljeprodukter. Kontraktene handles over kraftbørser og i form av bilaterale kontrakter. I all hovedsak har de løpetider som ligger innenfor fem år. Kontraktene vurderes til virkelig verdi.

Tradingporteføljer Tradingaktivitetene innebærer kjøp og salg av standardiserte og likvide produkter. Det handles med CO₂- og kraftprodukter i tillegg til grønne sertifikater, gass og oljeprodukter. Kontraktene i tradingporteføljene har løpetider fra 0–4 år. Målet er å oppnå gevinster fra endringer i markedsverdier for energi- og energirelaterte produkter. Markedsrisikoen i disse kontraktene er hovedsakelig knyttet til fremtidige priser for kraft, kull, gass og oljeprodukter. Kontrakter i tradingporteføljene måles til virkelig verdi.

Originationporteføljer Originationaktivitetene inkluderer kjøp og salg både av standardiserte og strukturerte produkter. Strukturerte produkter kan være kraftkontrakter med en spesiell timeprofil, langsiktige kontrakter eller kraftkontrakter i forskjellige valutaer. Handler med transportkapasitet over grenser og virtuelle kraftverkskontrakter inngår også i aktivitetene. Som hovedregel brukes noterte likvide kontrakter på systempris, områdepriser og valuta til å redusere risikoen som handel med strukturerte produkter og kontrakter medfører. Majoriteten av kontraktene i porteføljen har løpetider opptil fem år, men enkelte kontrakter har løpetid til og med 2025. Kontraktene vurderes til virkelig verdi. Markedsadgangsaktiviteter som kraftkjøpskontrakter inngått med mindre produsenter av fornybar energi i Skandinavia, Tyskland og Storbritannia er ikke en del av disse Origination-aktivitetene.

Statkraft har ulike porteføljer for både trading og origination som forvaltes uavhengig av konsernets forventede kraftproduksjon. Statkraft har allokert risikokapital for disse aktivitetene. Det er etablert klare retningslinjer for hvilke produkter det kan handles med. Fullmaktene følges ved fastsatte grenser for Value-at-Risk og Profit-at-Risk. Begge metodene beregner det maksimale tap en portefølje vil kunne bli påført med en gitt sannsynlighet over en gitt periode. Kreditrisiko og operasjonell risiko er også kvantifisert mot den allokerte risikokapitalen.

BESKRIVELSE AV VALUTA- OG RENTERISIKO

Innenfor finansaktivitetene i konsernet eksponeres Statkraft for to hovedtyper av markedsrisiko; valutarisiko og renterisiko. Statkraft benytter valuta- og rentederivater som ledd i risikostyringen.

Rentebytteavtaler, valuta- og rentebytteavtaler og valutaterminkontrakter brukes for å oppnå ønsket valuta og rentestruktur på selskapets låneportefølje. Valutaterminkontrakter og gjeld i utenlandsk valuta anvendes også for å sikre kontantstrømmer i utenlandsk valuta.

I det følgende beskrives hvordan Statkraft håndterer hver av disse risikoene.

Valutarisiko Statkraft har valutarisiko i form av transaksjonsrisiko som i hovedsak er knyttet til kraftsalgsinntekter, investeringer, utbytte fra datterselskaper og tilknyttede selskaper i utenlandsk valuta. Balanserisiko knytter seg til eierandeler i utenlandske datterselskaper i Belgia, Storbritannia, Sverige, Albania, Tyrkia og Tyskland, samt i SN Power som har funksjonell valuta i US Dollar. Det er også balanserisiko i eierandeler ved enkelte tilknyttede selskaper.

Oppgjørsvalutaen for Statkrafts kraftbørs er euro, og alle kontrakter som inngås over kraftbørs nomineres i euro og har således en eksponering mot euro. Det oppstår tilsvarende valutaeksponering ved krafthandel på andre børser med annen valuta enn euro. Statkraft sikrer valutaeksponeringen knyttet til kontantstrømmer fra kraftsalg av fysiske kontrakter og finansiell handel på kraftbørs, investeringer, utbytter og andre valutaeksponeringer i henhold til selskapets finansstrategi. Økonomisk sikring oppnås ved å benytte finansielle derivater og lån i valuta som sikringsinstrumenter. Det er få av sikringsrelasjonene som oppfyller kravene til regnskapsmessig sikring i henhold til IAS 39.

Renterisiko

Statkrafts renterisikoeksponering er knyttet til gjeldsporteføljen. Styring av renterisiko er basert på en balanse mellom å holde rentekostnadene lave over tid, bidra til å stabilisere konsernets kontantstrømmer med hensyn til rentendringer, samt stabilisere «FFO/net debt» over tid. Renterisikoen blir overvåket ved bruk av durasjonsmål. Statkraft skal til enhver tid holde den gjennomsnittlige durasjonen på gjeldsporteføljen innenfor området 2 til 5 år.

Etterlevelse av rammen for valuta- og renterisiko følges opp løpende av middle office-funksjonen. Ansvar for henholdsvis inngåelse og oppfølging av posisjoner er underlagt arbeidsdeling og tilordnet adskilte organisatoriske enheter. Det rapporteres jevnlig til konserndirektør og CFO hvilken valuta- og renteeksponering som eksisterer i forhold til fastsatte rammer i finansstrategien.

Note 8 Analyse av markedsrisiko

Statkraft følger opp markedsrisiko innenfor energidisponeringen, porteføljer for Trading og Origination, valuta- og renteposisjoner, nettinntekter og sluttbrukervirksomhet og fjernvarme.

Konsernet kvantifiserer risiko som avvik fra forventet resultat etter skatt med et gitt konfidensnivå (Value-at-Risk). Markedsrisiko inngår i disse beregningene, og beregningene benyttes både i oppfølgingen av virksomhetsområdene/porteføljene og på konsernnivå som del av rapporteringen til konsernledelsen og styret. Risikomålet for markedsrisiko skal med 95 % sannsynlighet dekke alle potensielle tap, det vil si avvik fra forventning, knyttet til markedsrisiko på balansedagens posisjoner i løpet av et år. Statistiske metoder er lagt til grunn for beregningene av usikkerheten i de underliggende instrumentene/prisene og sammenhengen mellom disse.

Tidshorisonten for beregningene er ett år. For kontrakter med eksponering utover et år, er det bare usikkerheten i dette året som gjenspeiles i beregningene.

Eksponeringen kan være faktisk eksponering eller en forventet maksimal utnyttelse av rammer. Analysen tar videre hensyn til samvariasjon, både innen de enkelte områdene og mellom områdene.

Total markedsrisiko er beregnet til 3617 millioner kroner pr 31. desember 2016 og er en økning fra 2015.

Diversifiseringseffekten fremkommer som forskjellen mellom sum markedsrisiko innen de spesifiserte områdene og total markedsrisiko der man tar hensyn til samvariasjonen mellom for eksempel kraftpriser, renter og valutakurser.

Spesifikasjon av markedsrisiko

Beløp i mill. kroner	2016	2015
Markedsrisiko i energidisponeringen (volumrisiko, prisisiko spot og sikring)	2 714	1 529
Markedsrisiko i porteføljer for Trading og Origination (ekskl. markedsadgangsaktiviteter)	1 226	906
Markedsrisiko innen valuta- og renteposisjoner	39	17
Markedsrisiko i nettinntekter	30	30
Markedsrisiko i sluttbrukervirksomhet og fjernvarme	50	50
Sum markedsrisiko før diversifiseringseffekter	4 059	2 532
Diversifiseringseffekter	-442	-310
Total markedsrisiko	3 617	2 222
Diversifiseringseffekt i prosent	11%	12%

Spesifikasjon av valutafordeling for lån ^{1) 2)}

Beløp i mill. kroner	2016	2015
Lån i norske kroner	12 058	12 987
Lån i svenske kroner	9	11
Lån i euro	18 216	19 424
Lån i amerikanske dollar	904	1 284
Lån i britiske pund	5 308	6 542
Lån i brasilianske real	1 275	1 141
Lån i chilenske pesos/unidad de fomentos	483	n/a
Sum	38 253	41 389

¹⁾ Inkluderer rentebærende langsiktig gjeld, første års avdrag på rentebærende langsiktig gjeld, sertifikatgjeld og valutaeffekter av rente- og valutabytteavtaler. Spesifikasjonen av valutafordeling på lån inkluderer effektene av at Statkraft inngår rente- og valutabytteavtaler for å styre valutastruktur på låneporteføljen.

²⁾ Styring av rente- og valutarisiko er beskrevet nærmere i note 7.

Spesifikasjon av renter per valuta ^{1) 2)}

	2016	2015
Nominell gjennomsnittlig rente, norske kroner	4,40%	4,80%
Nominell gjennomsnittlig rente, svenske kroner	n/a	1,20%
Nominell gjennomsnittlig rente, euro	2,60%	2,90%
Nominell gjennomsnittlig rente, amerikanske dollar	5,90%	5,60%
Nominell gjennomsnittlig rente, britiske pund	0,70%	0,80%
Nominell gjennomsnittlig rente, brasilianske real	8,40%	8,20%
Nominell gjennomsnittlig rente, chilenske pesos/unidad de fomentos	6,40%	0,00%

¹⁾ Inkluderer rentebærende langsiktig gjeld, første års avdrag på rentebærende langsiktig gjeld, sertifikatgjeld, rentebytteavtaler og rente- og valutabytteavtaler.

²⁾ Styring av rente- og valutarisiko er beskrevet nærmere i note 7.

Rentebinding låneportefølje ^{1) 2)}

Beløp i mill. kroner	Fremtidige rentereguleringer				Sum
	0-1 år	1-3 år	3-5 år	5 år og senere	
Lån i norske kroner	4 598	1 110	1 100	5 250	12 058
Lån i svenske kroner	-	-	-	9	9
Lån i euro	12 286	1 389	84	4 457	18 216
Lån i amerikanske dollar	102	203	145	453	904
Lån i britiske pund	5 306	2	-	-	5 308
Lån i brasilianske real	668	71	88	448	1 275
Lån i chilenske pesos/unidad de fomentos	182	1	-	300	482
Sum 2016	23 142	2 775	1 417	10 918	38 253
Sum 2015	24 612	-1 447	6 947	11 277	41 389

¹⁾ Inkluderer rentebærende langsiktig gjeld, første års avdrag på rentebærende langsiktig gjeld, sertifikatgjeld og valutaeffekten av rente- og valutabytteavtaler. Fordelingen mellom år hensyntar rentereguleringen i rentebytteavtaler og rente- og valutabytteavtaler. Negative tall gjenspeiler at Statkraft mottar fastrente fra rentebytteavtaler.

²⁾ Styring av rente- og valutarisiko er beskrevet nærmere i note 7.

Kortsiktige finansielle plasseringer - obligasjoner per debitorkategori

Beløp i mill. kroner	2016	2015	Mod. durasjon	2016 Gj.snittrente (%)
Forretnings- og sparebanker	175	155	2,36	1,84%
Industri	47	38	1,73	2,03%
Offentlig sektor	56	58	3,29	1,69%
Sum	278	250		

Note 9 Kreditrisiko og likviditetsrisiko

GENERELL INFORMASJON OM KREDITTRISIKO

Kreditrisiko er risikoen for at Statkraft lider tap som følge av at motparten ikke innfrir sine økonomiske forpliktelser. Statkraft står overfor kredittrisiko ved inngåelse av transaksjoner med banker og finansinstitusjoner som involverer rentebærende verdipapirer, bankinnskudd, derivatransaksjoner, innkommende garantier, kommitterte men ikke trukne kredittlinjer og til finansinstitusjoner som er leverandør av clearing tjenester osv. Statkraft påtar seg i tillegg motpartsrisiko i forbindelse med finansiell og fysisk krafthandel. Den totale risikoen for at motparter ikke har økonomisk evne til å oppfylle sine forpliktelser anses for å være begrenset. Historisk har det vært lave tap på fordringer.

For finansielle energikontrakter som gjøres opp mot energibørs, vurderes motpartsrisiko å være svært lav. For alle andre inngåtte energikontrakter fastsettes rammene mot den enkelte motpart med utgangspunkt i en intern kredittvurdering. Motpartene blir her gruppert i ulike klasser. Den interne kredittvurderingen er basert på finansielle nøkkeltall. Bilaterale kontrakter er underlagt rammer for hver motpart både med hensyn til volum, beløp og varighet.

Statkraft har motregningsavtaler med flere av sine motparter innenfor energihandelen. Ved mislighold av forpliktelsen gir avtalene en rett til sluttoppgjør hvor alle fremtidige kontraktsposisjoner motregnes og gjøres opp. Hvis en kontraktsmotpart får betalingsproblemer følges særskilte prosedyrer. Se note 10 for mer informasjon.

Plassering av konsernets overskuddslikviditet er i hovedsak fordelt på institusjoner med BBB-rating (Standard & Poor's) eller bedre. For plassering av overskuddslikviditet fastsettes rammene mot den enkelte motpart med utgangspunkt i en intern kredittvurdering.

For en betydelig andel av Statkrafts finansielle derivater er det inngått avtale om ukentlig kontantoppgjør av markedsverdien med motparter, (kontantsikkerhet), slik at motpartseksponeringen knyttet til disse avtalene er svært lav. Kontantsikkerhet gjøres opp ukentlig og er ikke nødvendigvis sammenfallende med balansedagen. Det vil derfor kunne være utestående kredittrisiko på balansedagen. Det er også etablert samme avtaler for enkelte motparter for finansielle kraftkontrakter.

For å redusere kredittrisikoen i forbindelse med investeringer benyttes i noen tilfeller bankgarantier eller morselskapsgarantier ved inngåelsen av en avtale. Banken som utsteder garantien må være en internasjonal forretningsbank med krav til minimumsrating. Ved morselskapsgarantier kategoriseres morselskapet på ordinær måte i den interne kredittvurderingen. Datterselskap kategoriseres ikke høyere enn morselskap. Ved bankgarantier og morselskapsgarantier vil motparten klassifiseres i samme klasse som garantiutsteder.

Rammene for eksponering mot enkeltmotparter overvåkes kontinuerlig og rapporteres jevnlig til ledelsen. I tillegg kvantifiseres motpartsrisikoen ved å kombinere eksponeringen med sannsynligheten for mislighold for de enkelte motpartene. Den samlede motpartsrisikoen beregnes og rapporteres for alle relevante enheter, i tillegg til at den konsolideres på konsernnivå og inngår i konsernriskostyringen.

Statkrafts brutto eksponering for kredittrisiko tilsvarer innregnede verdier av finansielle eiendeler. I den grad det er stilt relevant sikkerhet av vesentlig betydning er dette gjengitt nedenfor.

Beløp i mill. kroner	Note	2016	2015
Brutto eksponering kredittrisiko:			
Øvrige finansielle anleggsmidler	25	8 961	7 874
Derivater	28	9 684	11 326
Fordringer	27	10 219	10 691
Kortsiktige, finansielle plasseringer		532	513
Bankinnskudd, kontanter og lignende	29	7 356	9 109
Sum		36 751	39 513
Eksponering avdempet av sikkerheter (garantier, kontantsikkerhet mv):			
Kontantsikkerhet for derivater ¹⁾	31	-1 408	-1 725
Netto eksponering kredittrisiko		35 344	37 788

¹⁾ I 2016 består dette av 1408 millioner kroner som er rentebærende og 0 millioner som er rentefri. Tilsvarende beløp i 2015 var henholdsvis 1614 millioner kroner og 110 millioner kroner

GENERELL INFORMASJON OM LIKVIDITETSRISIKO

Konsernets likviditetsrisiko er risikoen for at konsernet ikke har likviditet til å dekke sine løpende betalingsforpliktelser. Statkraft påtar seg likviditetsrisiko ved at løpetiden på finansielle forpliktelser ikke sammenfaller med den kontantstrømmen som eiendelene genererer. I tillegg har Statkraft likviditetsrisiko ved utlegg ved kontantsikkerhet knyttet til både handel i finansielle kraftkontrakter og finansielle derivater. Statkraft benytter også kontantutlegg for å dekke marginkrav knyttet til handelsvirksomhet. Likviditetsrisikoen minimeres gjennom følgende verktøy; likviditetsprognose, rapportering av kortsiktig likviditetsmåltall, krav til likviditetsreserve, krav til minimum kontantbeholdning, krav til garantier i forbindelse med krafthandel og tilgjengelige kommitterte bankfasiliteter.

Det utarbeides likviditetsprognoser for planlegging av fremtidige finansieringsbehov samt plassering av konsernets overskuddslikviditet

Et eget måltall for kortsiktig likviditetskapasitet, som reflekterer Statkrafts evne til å dekke sine fremtidige forpliktelser, er inkludert i konsernets balanserte målstyring. Målsetninger er knyttet opp mot Statkrafts ønske om en tilfredsstillende likviditetsreserve bestående av tilgjengelig kontantbeholdning, kortsiktige finansielle plasseringer og ubenyttede trekkfasiliteter for å dekke blant annet refinansieringsrisiko og i tillegg fungere som en buffer i forhold til volatilitet i konsernets kontantstrømmer.

Det er etablert en garantiramme for å kunne møte betydelige svingninger i sikkerhetskrav overfor kraftbørser knyttet til finansielle kraftkontrakter. Garantien reduserer volatiliteten i konsernets kontantstrømmer betydelig.

Forfallsplan eksterne langsiktige forpliktelser

Beløp i mill. kroner	0-1 år	1-2 år	2-3 år	3-4 år	4-5 år	5 år og senere
Avdrag på obligasjonslån i det norske markedet	-	-	400	-	-	-
Avdrag på eksterne lån i døtre og andre lån	6 126	2 057	5 866	3 216	1 100	19 246
Rentebetalinger	1 341	1 050	1 026	586	549	1 376
Sum 2016	7 467	3 107	7 293	3 802	1 648	20 622
Sum 2015	5 940	7 700	1 215	7 383	3 718	22 986

Fordeling av udiskontert verdi på tidsperioder

Konsernet har en stor beholdning av finansielle instrumenter, vist som derivater i balansen. For derivater med negativ markedsverdi der kontraktsmessige forfall er avgjørende for forståelsen av tidspunktet for kontantstrømmene, er de udiskonterte verdiene fordelt på tidsperioder som vist i tabellen under.

Beløp i mill. kroner	0-1 år	1-2 år	2-3 år	3-4 år	4-5 år	5 år og senere
Energiderivater	2 700	942	326	107	18	-24
Rente- og valutaderivater	1 073	427	337	75	83	643
Sum 2016	3 773	1 369	664	182	100	620
Sum 2015	3 797	861	666	598	178	1 036

Note 10 Finansielle instrumenter

GENERELL INFORMASJON

Finansielle instrumenter utgjør en stor del av Statkrafts totale balanse og har vesentlig betydning for konsernets finansielle stilling og resultat. Det største omfanget av finansielle instrumenter finnes i hovedkategoriene energihandel og finansaktiviteter. I tillegg har konsernet finansielle instrumenter i form av kundefordringer, leverandørgjeld, kontanter, kortsiktige likviditetsplasseringer og egenkapitalinvesteringer.

Finansielle instrumenter i energihandel Innenfor energihandel benyttes finansielle instrumenter i Trading- og Origination-aktivitetene. Trading- og Origination-aktivitetene forvaltes uavhengig av konsernets kraftproduksjon. Formålet er å oppnå gevinster på endringer i markedsverdier for energi- og energirelaterte produkter samt gevinster på ikke-standardiserte produkter. Finansielle instrumenter benyttes for å oppnå løpende optimalisering av fremtidige inntekter av forventet produksjonsvolum. Finansielle instrumenter innenfor energihandel består hovedsakelig av finansielle og fysiske avtaler om kjøp og salg av kraft, gass, olje, kull, CO₂-kvoter og grønne sertifikater. Balanserte derivater er vist på egne linjer i balansen og vurderes til virkelig verdi med verdiendring over resultatet. Som følge av at konsernets framtidige egenproduksjon av kraft ikke kvalifiserer for balanseføring vil effekten av verdiendringer på finansielle energiderivater kunne gi store resultateffekter uten at dette nødvendigvis gjenspeiler underliggende virksomhet.

Finansielle instrumenter i finansaktiviteter Finansielle instrumenter innenfor finansaktiviteter består hovedsakelig av lån, rentebytteavtaler, rente- og valutabytteavtaler og valutaterminer. Finansielle derivater benyttes som sikringsinstrumenter i henhold til konsernets økonomiske sikringsstrategi. Sikringsobjektene er eiendeler i fremmed valuta, fremtidige kontantstrømmer eller finansielle låneforhold vurdert til amortisert kost. Utvalgte låneforhold hvor det er byttet fra fast til flytende rente (virkelig verdisikring), sikring av enkelte nettoinvesteringer i utenlandske enheter samt kontantstrømsikringer, er vist som regnskapsmessig sikringsforhold. Verdiendringer på finansielle instrumenter som ikke er en del av et regnskapsmessig sikringsforhold, vil medføre volatilitet i resultatet uten at dette fullt ut gjenspeiler de økonomiske realiteter.

VESENTLIGE REGNSKAPSPRINSIPPER

Finansielle instrumenter regnskapsføres når konsernet blir part i kontraktsmessige betingelser knyttet til instrumentet. Finansielle eiendeler og finansiell gjeld klassifiseres på grunnlag av art av og formål med instrumentene til kategoriene «finansielle eiendeler vurdert til virkelig verdi over resultatet», «lån og fordringer», «eiendeler tilgjengelig for salg» og «finansielle forpliktelser».

1) Finansielle instrumenter som vurderes til virkelig verdi over resultatet

Ved første gangs innregning måles instrumentene til virkelig verdi.

- Fysiske energikontrakter måles som hovedregel til virkelig verdi ettersom slike kontrakter lett kan omgjøres i kontanter.
- Finansielle kontrakter om kjøp og salg av energirelaterte produkter er klassifisert som derivater. Energiderivater består av både frittstående derivater, samt innebygde derivater som er skilt ut fra vertskontrakten og ført opp til virkelig verdi som om derivatet var en frittstående kontrakt.
- Fysiske kontrakter om kjøp og salg av energirelaterte produkter som er inngått i kraft av fullmakter knyttet til eget bruk eller for egen produksjon, faller normalt utenfor IAS 39.
- Valuta- og rentederivater.
- Andre finansielle instrumenter holdt for handelsformål.

2) Lån og fordringer er finansielle fordringer og gjeld som ikke omsettes i et aktivt marked og måles ved førstegangs innregning til virkelig verdi tillagt direkte henførbare transaksjonskostnader. I senere perioder måles lån og fordringer til amortisert kost ved bruk av effektiv rentes metode, slik at effektiv rente blir lik over hele instrumentets løpetid. Tap ved verdifall innregnes i resultatet.

3) Eiendeler klassifisert som tilgjengelig for salg er eiendeler som ikke hører inn under noen av kategoriene ovenfor. Statkraft klassifiserer strategiske langsiktige aksjeposter til denne kategorien. Ved førstegangs innregning måles slike eiendeler til virkelig verdi inkludert direkte henførbare transaksjonskostnader. I senere perioder måles eiendelen til virkelig verdi med verdiendringer mot utvidet resultat.

4) Finansielle forpliktelser måles ved førstegangs innregning til virkelig verdi inkludert direkte henførbare transaksjonskostnader. I senere perioder måles finansielle forpliktelser til amortisert kost ved bruk av effektiv rentes metode, slik at effektiv rente blir lik over hele instrumentets løpetid.

SKJØNNSMESSIGE VURDERINGER

Leieavtaler Skjønn utøves for å vurdere hvorvidt en kraftkjøpsavtale inneholder en lease. En kraftkjøpsavtale inneholder en lease når oppfyllelsen av avtalen er avhengig av en spesifikk eiendel og avtalen gir en rett til å kontrollere den underliggende eiendelen. Se note 35 for mer informasjon.

«Eget bruk»-kontrakter Fysiske kraftkontrakter er inngått for Statkrafts eget bruk når formålet med krafthandelen er forbeholdt forventet kjøp, salg eller krav til eget bruk. Disse kontraktene kvalifiserer ikke for balanseføring. «Eget bruk»-kontrakter har typisk en stabil kundemasse (for eksempel bilaterale kontrakter) og er alltid gjort opp ved fysisk leveranse av kraft.

I henhold til IAS 39 skal ikke-finansielle energikontrakter som faller utenfor «eget bruk»-unntaket behandles som derivater (finansielle instrumenter). Dette vil typisk gjelde kontrakter om fysisk kjøp og salg av kraft og gass. Ledelsen har vurdert hvilke kontrakter som omfattes av definisjonen av finansielt instrument og hvilke kontrakter som ikke omfattes som følge av «eget bruk»-unntaket.

ESTIMATER OG FORUTSETNINGER

Virkelig verdi-hierarki Selskapet klassifiserer virkelig verdimalinger ved å bruke et virkelig verdi-hierarki som reflekterer betydningen av data som brukes i utarbeidelsen av målingene. Virkelig verdi-hierarkiet har følgende nivåer:

Nivå 1: Ikke-justerte noterte priser i aktive markeder for identiske eiendeler og forpliktelser.

Nivå 2: Andre data enn de noterte prisene som inngår i nivå 1, som er observerbare for eiendelen eller forpliktelsen enten direkte, det vil si priser, eller indirekte, det vil si avledet av priser.

Nivå 3: Data for eiendelen eller forpliktelsen som ikke bygger på observerbare markedsdata.

Nivå 3 består av investeringer i aksjer og kraftkontrakter hvor observerbare markedsdata ikke dekker hele kontraktsperioden. Observerbare markedsdata (typisk noterte futures) for kraftkontrakter er normalt tilgjengelig for fem år fremover i tid. Kontrakten er en nivå 3-kontrakt hvis varigheten på kontrakten går utover perioden hvor markedsdata er tilgjengelig. Kraftkontrakter i nivå 3 er i hovedsak fysiske og finansielle kontrakter og innebygde derivater som stammer fra bilaterale kraftkontrakter. En vesentlig del av de innebygde derivatene knytter seg til valuta, og disse påvirkes ikke av estimater på fremtidige kraftpriser. Metode for diskontering av fremtidige kontantstrømmer er anvendt.

Verdsettelse av kraftkontrakter i nivå 3 er basert på observerbare markedsdata der dette er tilgjengelig, og siste observerbare markedsdata justert for inflasjon for resten av kontraktsperioden. Som hovedregel blir kontantstrømmene neddiskontert med en risikofri rente. For innebygde derivater inkluderes et kredittpåslag i diskonteringsrenten.

Verdsettelse av aksjer i nivå 3 er basert på ledelsens markedskunnskap i den relevante bransjen. Endringer i virkelig verdi vurderes ikke å ha vesentlig effekt for konsernregnskapet.

Beskrivelse av kontrakter og forutsetninger for verdsettelse

Virkelig verdi av energiderivater fastsettes til noterte priser når markedspriser er tilgjengelig. Hvis observerbare priser ikke er tilgjengelige, beregnes virkelig verdi ved å neddiskontere fremtidige kontantstrømmer. I den grad det ikke eksisterer observerbar markedsdata, må det utøves skjønn. Dette skjønnnet inkluderer likviditetsrisiko, kredittrisiko og volatilitet. Endringer i forutsetninger kan påvirke virkelig verdi av et finansielt instrument. Nedenfor følger en beskrivelse av forutsetninger og parametere som anvendes ved fastsettelse av virkelig verdi.

Kraftkontrakter Kontrakter inngått med kraftbørser verdsettes ved å anvende noterte diskonterte sluttkursur på balansedagen.

Note 10 fortsettelse

For andre bilaterale kraftkontrakter fastsettes forventet fremtidig kontantstrøm på basis av markedspriskurve på balansedagen. Markedspriskurven fastsettes på grunnlag av noterte sluttkurser på kraftbørser. For tidshorisont utover den perioden hvor det er offisielle sluttkurser, justeres priskurven med forventet inflasjon.

Flere kraftkontrakter refererer til områdepriser. Disse kontraktene verdsettes til noterte sluttkurser på kraftbørser. Egne modeller benyttes for områdepriser uten noterte sluttkurser. Dersom kontraktene strekker seg ut over den horisonten som kvoteres på kraftbørser, justeres prisen med forventet inflasjon.

Statkraft har energikontrakter hvor kontraktsprisen er indeksert til prisutviklingen på råvarer som metall, gass, oljeprodukter og kull. Ved verdsettelse av disse kontraktene benyttes forwardpriser fra relevante råvarebørser og større finansinstitusjoner. Dersom det ikke finnes noteringer for hele den aktuelle tidshorisonten, inflasjonsjusteres råvareprisene fra siste noterte pris i markedet.

Flere kraftkontrakter har priser i ulike valutaer. Noterte valutakurser fra European Central Bank (ECB) anvendes ved verdsettelsen av kontrakter i utenlandsk valuta. Dersom det ikke finnes kvoteringer for hele den aktuelle tidshorisonten, benyttes rentepariteten for beregning av valutakurser

Markedsrentekurven er lagt til grunn ved diskonteringen av derivater. Markedsrentekurven utarbeides basert på tilgjengelige swap-renter.

Kredittpåslag legges til markedsrentekurven i tilfeller hvor kredittrisiko er relevant. Dette gjelder alle eksterne bilaterale kontrakter klassifisert som eiendel og forpliktelse.

CO₂-kontrakter CO₂-kontrakter vurderes på grunnlag av forwardprisen på EU Allowance (EUA)-kvoter og Certified Emission Reduction (CER)-kvoter. For tidshorisont utover den perioden det er fastsatte priser for, justeres priskurven med forventet inflasjon.

Grønne sertifikater verdsettes til forwardpris og inflasjonsjusteres fra siste noterte pris.

Rente- og valutaderivater Virkelig verdi av rentebytteavtaler, samt rente- og valutabytteavtaler fastsettes ved å diskontere forventede fremtidige kontantstrømmer til nåverdier ved bruk av tilgjengelige markedsrenter og noterte valutakurser fra ECB. Verdsettelse av valutaterminer er basert på noterte valutakurser, hvorav forward valutakurser avledes. Beregnede nåverdier rimelighetsvurderes mot beregninger foretatt av motpartene i kontraktene.

Sertifikater og obligasjoner Sertifikater og obligasjoner er vurdert til noterte priser.

Aksjer og andeler Aksjer og andeler er vurdert til noterte priser for likvide verdipapirer. For andre verdipapirer er verdsettelse foretatt ved diskontering av forventede fremtidige kontantstrømmer.

Beløp i mill. kroner	Note	Virkelig verdi måling ved periodeslutt i henhold til:			Virkelig verdi
		Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	
2016					
Finansielle eiendeler vurdert til virkelig verdi					
Energiderivater	28	1 036	3 604	2 627	7 268
Valuta- og rentederivater	28	-	2 416	-	2 416
Kortsiktige finansielle plasseringer		532	-	-	532
Pengemarkedsfond, sertifikater, gjeldsbrev, obligasjoner	29	-	20	-	20
Sum		1 568	6 041	2 627	10 236
Tilgjengelig for salg finansielle eiendeler					
Andre aksjer og andeler	25	90	-	248	338
Sum		90	-	248	338
Finansielle forpliktelser vurdert til virkelig verdi					
Energiderivater	28	-182	-2 420	-1 787	-4 389
Valuta- og rentederivater	28	-181	-2 372	-	-2 553
Sum		-364	-4 792	-1 787	-6 942
2015					
Finansielle eiendeler vurdert til virkelig verdi					
Energiderivater	28	530	4 586	3 471	8 587
Valuta- og rentederivater	28	-	2 739	-	2 739
Kortsiktige finansielle plasseringer		513	-	-	513
Pengemarkedsfond, sertifikater, gjeldsbrev, obligasjoner	29	550	-	-	550
Sum		1 594	7 325	3 471	12 389
Tilgjengelig for salg finansielle eiendeler					
Andre aksjer og andeler	25	75	40	143	257
Sum		75	40	143	257
Finansielle forpliktelser vurdert til virkelig verdi					
Energiderivater	28	-77	-1 205	-3 020	-4 302
Valuta- og rentederivater	28	-	-4 823	-	-4 823
Sum		-77	-6 028	-3 020	-9 125

Note 10 fortsettelse

Urealiserte verdiendringer totalt

Beløp i mill. kroner	Note	2016	2015
Energikontrakter	20	-1 364	347
Finansposter	20	1 064	956
Sum		-300	1 303

Eiendeler og forpliktelser målt til virkelig verdi basert på nivå 3

Beløp i mill. kroner	Finansielle eiendeler vurdert til virkelig verdi	Finansielle forpliktelser vurdert til virkelig verdi	Totalt
Inngående balanse 01.01.2016	3 614	-3 020	594
Urealiserte verdiendringer, inkludert omregningseffekter	-718	1 131	413
Tilgang og realisasjon	5	96	100
Flyttet til/fra nivå 3	-25	7	-19
Utgående balanse 31.12.2016	2 875	-1 787	1 088

Netto realisert gevinst (+)/tap (-) for 2016 -82

Inngående balanse 01.01.2015	2 294	-1 256	1 038
Urealiserte verdiendringer, inkludert omregningseffekter	1 207	-2 071	-864
Tilgang og realisasjon	137	-	137
Flyttet til/fra nivå 3	-23	307	283
Utgående balanse 31.12.2015	3 614	-3 020	594

Netto realisert gevinst (+)/tap (-) for 2015 844

Sensitivitetsanalyse av faktorer klassifisert til nivå 3

Beløp i mill. kroner	10% reduksjon	10% økning
Netto effekt fra kraftpriser	-303	328
Netto effekt fra gasspriser	-39	39

Årsaken til at endringene ikke er symmetriske er volumfleksibilitet i kontraktene som begrenser nedside.

Eiendeler og forpliktelser innregnet til amortisert kost

Beløp i mill. kroner	Note	2016 Innregnet verdi	2016 Virkelig verdi	2015 Innregnet verdi	2015 Virkelig verdi
Finansielle eiendeler vurdert til amortisert kost					
Lån til tilknyttede selskaper	25	6 740	6 831	4 974	4 974
Obligasjoner og øvrige langsiktige fordringer	25	1 583	1 583	2 642	2 662
Kundefordringer	27	7 335	7 335	5 903	5 903
Kortsiktige lån til tilknyttede selskaper	27	381	381	335	335
Fordringer knyttet til kontantsikkerhet	27	1 226	1 226	2 477	2 477
Andre fordringer	27	1 178	1 178	1 414	1 414
Kontanter og bankinnskudd	29	7 336	7 336	8 559	8 559
Sum		25 779	25 870	26 305	26 324

Finansielle forpliktelser vurdert til amortisert kost

Obligasjonslån i det norske markedet	31	-7 450	-7 813	-400	-477
Eksterne lån i datterselskaper og andre lån	31	-24 436	-26 382	-37 010	-38 542
Gjeld knyttet til kontantsikkerhet	31	-1 408	-1 408	-1 614	-1 614
Første års avdrag på langsiktig gjeld	31	-6 126	-6 348	-4 508	-4 598
Kredittfasiliteter	31	-	-	-1 000	-1 000
Andre kortsiktig lån	31	-569	-569	-63	-63
Leverandørgjeld	32	-1 730	-1 730	-2 560	-2 560
Skyldige offentlige avgifter	32	-974	-974	-1 365	-1 365
Øvrig rentefri gjeld	32	-9 265	-9 265	-6 880	-6 880
Sum		-51 958	-54 489	-55 399	-57 098

Note 10 fortsettelse

MOTREGNINGSAVTALER

2016

Finansielle eiendeler

NOK millioner	Note	Bruttobeløp	Beløp motregnet	Bokført beløp	Motregnings-avtaler, ikke nettoppresentert i balansen	Finansiell sikkerhet mottatt	Nettoverdi
Energiderivater	28	20 586	13 318	7 268	-	69	7 199
Valuta- og rentederivater	28	2 416	-	2 416	-	1 292	1 125
Sum derivater (lang- og kortsiktig)		23 002	13 318	9 684	-	1 361	8 323
Fordringer	27	15 297	5 078	10 219	-	-	10 219

Finansielle forpliktelser

NOK millioner	Note	Bruttobeløp	Beløp motregnet	Bokført beløp	Motregnings-avtaler, ikke nettoppresentert i balansen	Finansiell sikkerhet avgitt	Nettoverdi
Energiderivater	28	17 706	13 318	4 389	-	253	4 136
Valuta- og rentederivater	28	2 553	-	2 553	-	935	1 618
Sum derivater (lang- og kortsiktig)		20 259	13 318	6 942	-	1 187	5 755
Rentebærende langsiktig gjeld	31	31 886	-	31 886	-	210	31 675
Annen rentefri gjeld	32	16 997	5 078	11 918	-	-	11 918

2015

Finansielle eiendeler

NOK millioner	Note	Bruttobeløp	Beløp motregnet	Bokført beløp	Motregnings-avtaler, ikke nettoppresentert i balansen	Finansiell sikkerhet mottatt	Nettoverdi
Energiderivater	28	16 318	7 732	8 587	-	110	8 476
Valuta- og rentederivater	28	2 748	9	2 739	-	1 614	1 125
Sum derivater (lang- og kortsiktig)		19 066	7 740	11 326	-	1 725	9 601
Fordringer	27	16 933	6 258	10 675	-	-	10 675

Finansielle forpliktelser

NOK millioner	Note	Bruttobeløp	Beløp motregnet	Bokført beløp	Motregnings-avtaler, ikke nettoppresentert i balansen	Finansiell sikkerhet avgitt	Nettoverdi
Energiderivater	28	12 033	7 732	4 302	-	-	4 302
Valuta- og rentederivater	28	4 831	9	4 823	-	2 477	2 346
Sum derivater (lang- og kortsiktig)		16 865	7 740	9 125	-	2 477	6 647
Rentebærende langsiktig gjeld	31	37 410	-	37 410	-	94	37 316
Rentebærende kortsiktig gjeld	31	7 196	-	7 196	-	79	7 118
Annen rentefri gjeld	32	17 039	6 258	10 781	-	-	10 781

Tabellene viser en avstemming av bruttobeløp, bokførte verdier og nettoverdi (nettoeksponering) av finansielle instrumenter hvor det foreligger motregningsavtaler eller lignende avtaler.

En finansiell eiendel og en finansiell forpliktelse vises netto i balansen hvis Statkraft har en juridisk håndhevbar rett til å motregne eiendelen og forpliktelsen, og hvor hensikten er å gjøre opp netto eller realisere eiendelen og forpliktelsen samtidig.

For energiderivater, futures-kontrakter og spot-transaksjoner inngår Statkraft som regel bransjestandardiserte avtaler. Generelt åpner avtalene for nettoppgjør mellom partene hvis enkelte kriterier er oppfylt, for eksempel felles valuta og forfallsdato.

Standardavtalene har som hensikt å redusere partenes kredittrisiko ved å tillate nettoppgjør hvis en avtale termineres, for eksempel ved konkurs eller mislighold av avtalen. Nettoppgjør ved terminering av avtalen

forutsetter at det er tillatt innenfor motpartens jurisdiksjon. Denne typen nettoppgjør åpner ikke for nettoppresentasjon i balansen.

Valuta- og rentederivater bokføres brutto per kontrakt i balansen.

Finansiell sikkerhet er typisk inn- og utbetalinger av kontantsikkerhet (cash collateral) til/fra motpart, normalt en bank. Finansiell sikkerhet kan også være bankinnskudd som er satt av på en sperret konto som sikkerhet for fremtidige renter og avdrag på lån.

I tabellen er energi-, valuta- og rentederivater fordelt på eiendeler og forpliktelser. Kontantsikkerhet er bokført netto per motpart og presenteres som kortsiktige eiendeler/forpliktelser i balansen, uavhengig av levetiden på det tilhørende derivatet. Derivater, både lang- og kortsiktige, er derfor presentert på samme linje i tabellen ovenfor.

Note 11 Regnskapsmessig sikring

GENERELL INFORMASJON

Virkelig verdisikring Tre låneforhold er behandlet som virkelig verdisikring. Utstedte obligasjonslån er utpekt som sikringsobjekt i sikringsforholdene, og tilhørende rentebytteavtaler er pekt ut som sikringsinstrumenter.

Sikringsobjektene er utstedte fastrenteobligasjoner pålydende totalt 1200 millioner euro. Sikringsinstrumentene er rentebytteavtaler pålydende 1200 millioner euro inngått med større banker som motpart. Avtalene bytter rente fra fast til flytende 3- og 6 måneders EURIBOR.

Sikring av nettoinvestering i utenlandsk virksomhet 1000 millioner euro av ekstern gjeld i Statkraft AS inngår i regnskapsmessig sikring av nettoinvesteringen i Statkraft Treasury Center S.A. I tillegg inngår 220 millioner britiske pund i syntetisk gjeld i regnskapsmessig sikring av nettoinvesteringen i Statkraft UK Ltd. Valutaeffektene fra gjelden føres mot utvidet resultat. Den akkumulerte effekten av sikringene er at 1589 millioner kroner er ført mot utvidet resultat som en negativ effekt ved utgangen av 2016. I 2016 er 1058 millioner kroner ført mot utvidet resultat som en positiv effekt.

Virkelig verdi av sikringsinstrumenter

Beløp i mill. kroner	2016	2015
Sikringsinstrumenter i virkelig verdisikring	476	612
Sikringsinstrumenter i kontantstrømsikring ¹⁾	-181	-310
Sikringsinstrumenter i nettoinvestering i utenlandsk virksomhet ²⁾	-1 144	-2270
Sum virkelig verdi av sikringsinstrumenter	-848	-1969

¹⁾ Verdien representerer virkelig verdi på sikringsinstrumentene. Endring i virkelig verdi er ført mot utvidet resultat.

²⁾ Verdien representerer valutaeffekten fra sikringsinstrumentene. Valutaeffekten er ført mot utvidet resultat.

Andre opplysninger om virkelig verdisikring

Beløp i mill. kroner	2016	2015
Netto gevinst (+)/tap (-) i resultatregnskapet på sikringsinstrumenter	-136	-456
Netto gevinst (+)/tap (-) i resultatregnskapet på sikringsobjekter, relatert til den sikrede risiko	136	456
Sikringsineffektivitet	0	0

Kontantstrømsikring Som hovedregel etableres ikke regnskapsmessig kontantstrømsikring. Det er imidlertid noen unntak knyttet til gjeld i datterselskap.

VESENTLIGE REGNSKAPSPRINSIPPER

Finansielle instrumenter som inngår i sikringsbokføring Finansielle instrumenter som inngår som sikringsinstrument eller sikringsobjekt i et sikringsforhold identifiseres ut i fra intensjonen med anskaffelsen av det finansielle instrumentet. I en virkelig verdisikring vil verdiendringen møte motsvarende verdiendring på sikringsobjektet. For kontantstrømsikringer og sikringer av nettoinvestering i utenlandsk virksomhet vil verdiendringer føres mot utvidet resultat.

Det er tilnærmet full korrelasjon mellom de kritiske betingelser i sikringsobjekt og sikringsinstrument, og det legges til grunn 90–110 % sikringseffektivitet. Ineffektiviteten i sikringen innregnes i resultatregnskapet.

Note 12 Salgsinntekter og energikjøp

GENERELL INFORMASJON

Presentasjon av salgsinntekter og energikjøp er endret fra 2016 hvor formålet er å gi en bedre framstilling av konsernets hovedtall fra salgsinntekter og tilhørende energikjøp. Sammenligningstall er omarbeidet.

Konsernets salgsinntekter og energikjøp er inndelt i fire kategorier:

Produksjon inkluderer salgsinntekter og energikjøp relatert til Statkrafts kraftproduserende fysiske eiendeler. Denne kategorien inkluderer spøtsalg, bilaterale industrikontrakter, konsesjonskraft og grønne sertifikater.

Salgs- og tradingvirksomhet inkluderer trading-porteføljer, finansielle kraftavtaler, finansielle risikoreducerende porteføljer og dynamiske forvaltningsporteføljer.

Kunder inkluderer salgsinntekter og energikjøp relatert til origination-porteføljer, markedsadgang og sluttbrukeraktiviteter. Aktiviteter innen markedsadgang knytter seg primært til det nordiske, britiske og tyske kraftmarkedet. Sluttbrukeraktivitetene inkluderer Fjordkraft.

Annet består primært av salgsinntekter og energikjøp fra nettvirksomhet i Norge og Peru og den undersjøiske kabelen Baltic Cable (mellom Sverige og Tyskland).

VIKTIGE REGNSKAPSPRINSIPPER

Inntekter Inntektsføring ved salg av energiprodukter og tjenester skjer når hoveddelen av risiko og kontroll går over til kjøper samtidig som inntekten kan måles pålitelig.

Energiinntekter inntektsføres ved levering, og presenteres som hovedregel brutto i resultatregnskapet. Realiserte gevinster og tap fra handelsporteføljer presenteres imidlertid netto under salgsinntekter.

Realiserte inntekter fra fysisk og finansiell handel i energikontrakter presenteres på regnskapslinjen for salgsinntekter. Urealiserte verdiendringer knyttet til fysiske kontrakter og finansielle kontrakter, omfattet av IAS 39, presenteres på samme regnskapslinje som for opptjente og realiserte inntekter.

Nettinntekter Nettvirksomhet er underlagt inntektsrammeregulering fra Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE). NVE fastsetter hvert år en maksimal inntektsramme for den enkelte netteier. Inntektsrammer fastsettes dels ut fra historiske kostnader, og dels på bakgrunn av en norm. Normen skal sikre at selskapene driver effektivt. Mer-/mindreinntekt vil være forskjellen mellom faktisk inntekt og tillatt inntekt. Inntektsrammens størrelse justeres årlig for endringer i leveringskvaliteten (KILE). Inntekter innregnet i resultatregnskapet tilsvarer de faktiske tariffinntektene gjennom året. Forskjellen mellom inntektsrammen og faktiske tariffinntekter utgjør mer- eller mindreinntekt og balanseføres ikke. Størrelsen på denne er opplyst om i note 33.

Grønne sertifikater innregnes til virkelig verdi på produksjonstidspunktet. Endring i virkelig verdi føres som en justering av andre inntekter. Se note 26 for mer detaljer om regnskapsprinsipper for grønne sertifikater.

SKJØNNSMESSIGE VURDERINGER

Inntekt fra energisalg Statkraft er både kjøper og selger av kraft gjennom NordPool. Det er ledelsens vurdering at inntekt fra kraftsalg tilfredsstillende kriteriet for bruttoinnregning. Bakgrunn for vurderingen er at kjøp og salg av kraft styres uavhengig, er nominert brutto samt at dag-til-dag-kjøp fra NordPool er normale kjøp for en produsent så lenge inntekten er innenfor produsentens kapasitet.

Beløp i mill. kroner	2016	2015
Produksjon - salgsinntekter	18 976	16 181
Produksjon - energikjøp	-368	-665
Produksjon - netto	18 608	15 516
Salgs- og tradingvirksomhet - salgsinntekter	3 634	5 410
Salgs- og tradingvirksomhet - energikjøp	-3 249	-5 437
Salgs- og tradingvirksomhet - netto	386	-27
Kunder - salgsinntekter	24 913	25 986
Kunder - energikjøp	-24 897	-25 347
Kunder - netto	16	639
Annet - salgsinntekter	1 925	4 010
Annet - energikjøp	-579	-443
Annet - netto	1 345	3 566
Salgsinntekter	49 448	51 586
Energi kjøp	-29 093	-31 892
Salgsinntekter justert for energikjøp	20 355	19 694

Note 13 Andre driftsinntekter

Beløp i mill. kroner	2016	2015
Inntekter ved utleie av kraftverk ¹⁾	489	455
Øvrige driftsinntekter ²⁾	575	1 052
Sum	1 064	1 507

¹⁾ Inntekter fra kraftverk som er utleid til tredjepart er rapportert som andre driftsinntekter, mens kostnader relatert til drift i kraftverkene blir bokført under driftskostnader.

²⁾ Øvrige driftsinntekter i 2015 inkluderer en gevinst på 226 millioner kroner relatert til salg av Småkraft. Se note 5 for ytterligere informasjon.

Note 14 Nedskrivning

VESENTLIGE REGNSKAPSPRINSIPPER

Varige driftsmidler og immaterielle eiendeler som avskrives, vurderes for verdifall ved utgangen av hvert kvartal. Når det er indikatorer på at framtidig inntjening ikke kan forsvare balanseført verdi beregnes gjenvinnbart beløp for å kunne vurdere om nedskrivning for verdifall må gjennomføres. Gjenvinnbart beløp er det høyeste av virkelig verdi fratrukket salgskostnader og bruksverdi. Immaterielle eiendeler med udefinert utnyttbar levetid avskrives ikke, men vurderes for verdifall en gang i året og når det er forhold som tilsier at en verdivurdering må gjennomføres.

Ved vurdering av verdifall grupperes anleggsmidlene på det laveste nivået der det er mulig å skille ut uavhengige kontantstrømmer (kontantgenererende enheter (KGE)). Det øverste nivået på en KGE er et rapportert driftssegment. KGE i Statkraft er definert som følger:

Vannkraftverk: Kraftverk som ligger i samme vassdrag og som styres samlet for å optimalisere kraftproduksjonen.

Vindkraftverk: Det enkelte vindkraftverk.

Gasskraftverk: Normalt utgjør et gasskraftverk en KGE med mindre to eller flere verk styres og optimaliseres sammen slik at inntektene ikke er uavhengig av hverandre.

Fjernvarmeanlegg: Det enkelte anlegg sammen med tilhørende infrastruktur, inklusiv overføringslinjer.

Biomassekraftverk: Det enkelte biomassekraftverk.

Goodwill: Ved nedskrivningstest av goodwill benyttes segment som laveste KGE.

Investeringer i selskaper innregnet etter egenkapitalmetoden testes for nedskrivning når det foreligger indikatorer på mulig verdifall. Investeringer nedskrives om gjenvinnbart beløp, estimert som det høyeste av virkelig verdi fratrukket salgskostnader og bruksverdi, er lavere enn balanseført verdi.

Ved hver rapporteringsdato vurderes grunnlaget for reversering av tidligere nedskrivninger på ikke-finansielle eiendeler unntatt goodwill.

SKJØNNSMESSIGE VURDERINGER

Vurdering av indikator Nedskrivning av balanseført verdi av eiendeler vurderes kvartalsvis som en del av den ordinære rapporteringsprosessen i konsernet. Indikatorer som kan tyde på et nedskrivningsbehov analyseres og diskuteres med segmentene og Statkrafts ekspertmiljø. Dersom det avdekkes indikasjon på verditap, gjennomføres beregninger. I tilfelle beregningene viser at balanseført verdi er høyere enn gjenvinnbart beløp regnskapsføres verdinedgangen i resultat og balanse. Tilsvarende prosedyrer gjennomføres ved tilbakeføring av tidligere nedskrivninger. Statkrafts revisjonsutvalg blir hvert kvartal informert om forhold som kan medføre nedskrivning av eiendeler. Særlig oppmerksomhet rettes mot eiendeler hvor en eller flere av de følgende situasjonene er til stede:

- Forskjellen mellom bokført verdi og gjenvinnbart beløp er lav
- Lavere forventinger til markedet, usikre regulatoriske

rammebetingelsene eller usikkerhet knyttet til prosjektgjennomføring

- Strukturelle endringer i markedsforhold som medfører endret forventning til langsiktige kraftpriser
- Nedskrivning er gjennomført i tidligere perioder

ESTIMATER OG FORUTSETNINGER

Bruksverdi blir beregnet som nåverdien av fremtidige forventede kontantstrømmer diskontert ved bruk av et avkastningskrav som tilsvarer markedets avkastningskrav for tilsvarende eiendeler innenfor samme bransje. Driftskostnadene baseres på budsjett og prognoser for de neste fem årene. Restruktureringsaktiviteter som Statkraft enda ikke har forpliktet seg til og betydelige fremtidige investeringer som vil øke eiendelens ytelse blir ikke hensyntatt i disse kontantstrømmene. Forventede vedlikeholdskostnader blir inkludert for kraftverk som er i drift. Fjerningsforpliktelser er normalt ikke inkludert i beregningen av bruksverdien.

Når bruksverdi beregnes for varige driftsmidler som er under bygging inkluderes gjenværende investeringskostnad som er godkjent av Statkrafts ledelse.

Antagelser når bruksverdi vurderes Gjenvinnbart beløp er sensitiv mot fremtidige kraftpriser, forventet produksjonsvolum og diskonteringsrenten.

Kraftpriser:

- På kort sikt, typisk de første fem årene, legges observerbare priser i markedet til grunn for å estimere fremtidige inntekter
- På lang sikt, typisk ti år etter balansedatoen, er de estimerte inntekter basert på Statkrafts syn på de langsiktige kraftprisene. Se note 2 for nærmere beskrivelse.
- For perioden mellom kort- og lang sikt blir prisene interpolert.

Produksjonsvolum: Produksjonsvolum som inngår i de neddiskonterte kontantstrømmene er den langsiktige forventede produksjonen fra ulike kraftverk. Redusert produksjon på grunn av tekniske utfordringer, hydrologiske faktorer og nedetid hensyntas i den langsiktige forventede produksjonen. Volumestimatene er en kombinasjon av informasjon fra turbinleverandører, eksterne konsulenter og Statkrafts interne estimat.

Diskonteringsrente: Beregnet bruksverdi er basert på nominelle diskonteringsrenter etter skatt, hvorav skatteeffekten hensyntas i de beregnede kontantstrømmene. Dette betyr at beregnet gjenvinnbart beløp tilsvarer den teoretiske før-skatt modellen. Diskonteringsrentene som benyttes tar hensyn til eiendelens eller gruppe av eiendelers risikoprofil i det relevante markedet.

Antakelser når virkelig verdi fratrukket salgskostnader vurderes: Om en eiendel opererer i et marked hvor det er et aktivt marked for tilsvarende eiendeler kan virkelig verdi fratrukket salgskostnader legges til grunn i beregning av eiendelens gjenvinnbare beløp. For landbasert vindkraftverk i Storbritannia er det lagt til grunn at det eksisterer et aktivt marked. Virkelig verdi for disse KGE'ene ble avledet av sammenlignbare transaksjoner for landbaserte vindparker i det britiske markedet. Verdsettelsesmodellen som ble lagt til grunn var basert på multipler av årlig kraftproduksjon.

Note 14 fortsettelse

Beløp i mill. kroner	2016	2015
Varige driftsmidler	4 021	2 920
Immaterielle eiendeler ¹⁾	262	161
Selskaper innregnet etter egenkapitalmetoden	189	384
Sum nedskrivninger	4 472	3 465

¹⁾ Nedskrivning i 2016 inkluderer 108 millioner kroner som hovedsakelig er relatert til rettigheter til bruk av nett og tilhørende driftsmidler i tyske gasskraftverk.

NEDSKRIVNINGER I 2016

Varige driftsmidler:

Gasskraftverk i Tyskland Statkraft opprettholder synet på at kraftproduksjon basert på gass er en teknologi som vil bli etterspurt i det tyske markedet i overgangen mellom fossile kraftverk og fornybar kraftproduksjon. Sammenlignet med hva som har vært tidligere forventninger viser operasjonelle analyser at etterspørselen vil bli ytterligere utsatt i tid. Dette, i tillegg til indikasjoner på at kapasitetsprisene kan bli bestemt basert på billigere teknologier enn tidligere forventet resulterte i en nedskrivning på 1947 millioner kroner. Kraftverkene er del av segmentet Europeisk fleksibel kraftproduksjon. Beregnet bruksverdi er basert på en nominell etter-skatt diskonteringsrente på 6,0 % (tilsvarende en før-skatt diskonteringsrente på 8,7 %).

Estimert bruksverdi er spesielt sensitiv for endringer i fremtidige kraftpriser og avkastningskrav. En endring i fremtidig kraftpris på 10 % vil gi en endring på tilnærmet 930 millioner kroner i bruksverdi. Tilsvarende vil 1 % endring i diskonteringsrenten etter skatt gi en endring på tilnærmet 930 millioner kroner.

Vannkraftverk i Albania Devoll prosjektet i Albania, som omfatter vannkraftverkene Banja og Moglice, ble i 2016 nedskrevet med 1071 millioner kroner. Eiendelene er del av segmentet Internasjonal vannkraft. Hovedindikatorerne var lavere forventet langsiktig kraftpris og en fornyet vurdering av markedet. Beregnet bruksverdi er basert på en nominell etter-skatt diskonteringsrente på 7,0 % (tilsvarende en før-skatt diskonteringsrente på 7,8 %).

Estimert bruksverdi er spesielt sensitiv for endringer i fremtidige kraftpriser og avkastningskrav. En endring i fremtidig kraftpris på 10 % vil gi en endring på tilnærmet 430 millioner kroner i bruksverdi. Tilsvarende vil 1 % endring i diskonteringsrenten etter skatt gi en endring på tilnærmet 900 millioner kroner.

Det nordiske markedet

På grunn av lavere forventet langsiktig kraftpris i det nordiske markedet ble vannkraftverk og vindparker i Norden vurdert for nedskrivning ved estimering av bruksverdi.

Vindparker i Sverige Landbaserte vindparker i Sverige ble nedskrevet med 585 millioner kroner. Eiendelene er en del av segmentet Vindkraft. Beregnet bruksverdi er basert på en nominell etter-skatt diskonteringsrente på 6,7 % (tilsvarende en før-skatt diskonteringsrente på 8,5 %).

Estimert bruksverdi er spesielt sensitiv for endringer i fremtidige kraftpriser og avkastningskrav. En endring i fremtidig kraftpris på 10 % vil gi en endring

på tilnærmet 700 millioner kroner i bruksverdi. Tilsvarende vil 1 % endring i diskonteringsrenten etter skatt medføre en endring på tilnærmet 400 millioner kroner.

Vannkraftverk i Norge og Sverige Et mindre vannkraftverk i Norge ble nedskrevet med 56 millioner kroner og flere små vannkraftverk i Sverige ble nedskrevet med til sammen 132 millioner kroner. Samtlige verk er del av segmentet Europeisk fleksibel kraftproduksjon. Beregnet bruksverdi er basert på en nominell etter-skatt diskonteringsrente på 6,2 % (tilsvarende en før-skatt diskonteringsrente på 8,1 %).

Estimert bruksverdi er spesielt påvirket av økt eiendomsskatt relatert til Sønnå Høy saken (se note 33) og avkastningskrav. For eiendelene i både Norge og Sverige viser sensitivitetsanalysen kun mindre endringer.

Vindkraft i Brasil Produksjonskapasiteten til en av vindparkene i Brasil er lavere enn tidligere forventet. Beregnet bruksverdi førte til en nedskrivning på 58 millioner kroner. Eiendelen er del av Internasjonal vannkraft.

Fjernvarme Et norsk fjernvarmeanlegg ble nedskrevet med 18 millioner kroner.

Immaterielle eiendeler:

Goodwill i Brasil På grunn av beslutning om restrukturering av Enex i 2016 ble goodwill nedskrevet med 78 millioner kroner.

Investeringer i selskaper innregnet etter egenkapitalmetoden:

SN Power og BKK På grunn av lavere forventede kraftpriser på mellomlang sikt i Panama ble investeringen i SN Power nedskrevet med 76 millioner kroner og investeringen i BKK ble nedskrevet med 65 millioner kroner.

Hidroelectrica La Confluencia S.A (HLC) Investeringen i HLC ble nedskrevet med 48 millioner kroner på grunn av lavere forventede kraftpriser på lang sikt.

Wind UK Invest Ltd. Lavere forventede kraftpriser på lang sikt i Storbritannia ble vurdert til å være en indikator på mulig nedskrivning. Vindparkene ble vurdert for nedskrivning basert på virkelig verdi fratrukket salgskostnader. Verdsettelsesmetoden som ble benyttet var basert på multipler for årlig kraftproduksjon for eiendeler med tilsvarende støtteregime i UK. Balanseført verdi per MWh av årlig produksjon for eiendelene var lavere enn medianprisen på £750 - £800 per MWh oppnådd i sammenlignbare transaksjoner som er observert i markedet. Det ble på dette grunnlaget ikke gjennomført nedskrivning av eiendelene.

Note 14 fortsettelse

NEDSKRIVNINGER I 2015

Vindparker i Sverige Oppdatering av Statkrafts langsiktige prisprognoser for kraft og el-sertifikater i Norden gav betydelig utslag på forventet fremtidig kontantstrøm fra de svenske vindparkene og utbyggingsprosjektene. Dette førte til en nedskrivning av varige driftsmidler på 1530 millioner kroner, samt 220 millioner kroner relatert til vindutviklingsportefølje i Sverige. Den totale nedskrivningen av eiendeler i Sverige utgjorde 1750 millioner kroner i 2015.

I beregningene av bruksverdi inngår forutsetninger om fremtidige inntekter og kostnader. Estimert bruksverdi er spesielt følsom for endringer i fremtidige kraftpriser og avkastningskrav. 10% endring i fremtidig kraftpris vil gi endring på tilnærmet 730 millioner kroner i bruksverdi. Tilsvarende vil 1% endring i diskonteringsrenten før skatt gi en endring på tilnærmet 500 millioner kroner. Fremtidige endringer i de omtalte forutsetningene vil kunne påvirke de konklusjoner som er trukket per 31. desember 2015.

Kraftverk under bygging i Sør-Øst Tyrkia Sikkerhetssituasjonen i Sør-Øst Tyrkia og utfordringer knyttet til prosjektgjennomføring medførte at det ved utgangen av 2015 var stor usikkerhet knyttet til Cetin-prosjektet som består av bygging av et vannkraftanlegg. Den 15. desember 2015 besluttet Statkraft å suspendere større deler av byggeprosjektet. Ledelsen vil fortsette det pågående arbeidet med å finne alternative løsninger for å videreføre prosjektet. Grunnet betydelig usikkerhet knyttet til utfallet av disse prosessene ble det besluttet å innregne en nedskrivning på 1297 millioner. Utfallet av pågående prosesser og forhandlinger er beheftet med usikkerhet og beløpet vil kunne endres når det endelige utfall er kjent.

Selskap innregnet etter egenkapitalmetoden i India Aksjene i Malana og Allain Duhangan ble i 2015 nedskrevet med 384 millioner kroner. Dette på grunn av en permanent nedgang i det indiske markedet.

Note 15 Lønnskostnader og antall årsverk

Beløp i mill. kroner	2016	2015
Lønn	2 604	2 499
Arbeidsgiveravgift	446	438
Pensjonskostnader ¹⁾	386	444
Andre ytelser	212	164
Sum	3 648	3 545

¹⁾ Pensjonskostnader er nærmere omtalt i note 16.

	2016	2015
Gjennomsnittlig antall årsverk konsern	3 639	3 572
Antall årsverk per 31.12.	3 484	3 795

GENERELL INFORMASJON

Statkrafts pensjonsplaner er etablert i samsvar med lokale lover, og omfatter både innskuddsplaner og ytelsesplaner.

Innskuddsplaner En innskuddsplan er en pensjonsordning hvor konsernet betaler faste bidrag til en forvalter uten ytterligere forpliktelser etter at innskuddet er betalt. Innskuddene kostnadsføres som lønnskostnad.

Statkrafts pensjonsordning for nyansatte i heleide selskaper i Norge er fra og med 1. januar 2014 en innskuddsordning. Innskuddssatsen er 6 % for pensjongivende lønn opp til 7,1 ganger folketrygdens grunnbeløp (G) og 18 % for pensjongivende lønn mellom 7,1G og 12G. Innskuddsplanen omfatter foruten sparing til alderspensjon, også risikodekninger.

Ytelsesplaner En ytelsesplan er en pensjonsordning som definerer den pensjonsutbetaling som en ansatt vil motta ved pensjonering. Pensjonen fastsettes normalt som en andel av den ansattes lønn. Kravet til full pensjonsopptjening er mellom 30 og 40 år. Ansatte som ikke har full opptjening får sin pensjon redusert forholdsmessig.

Ytelsesplaner i fondsbaserte ordninger Konsernselskaper i Norge har pensjonsordninger i Statens pensjonskasse (SPK), egne pensjonskasser, samt i forsikringselskaper. Ansatte i konsernets selskaper i Norge deltar i offentlige tjenestepensjonsordninger i henhold til Lov om Statens pensjonskasse, overføringsavtalen og regelverket for offentlige tjenestepensjoner.

Ytelsesplanene omfatter alders-, uføre- og etterlattepensjon. Majoriteten av selskapene har avtalefestet førtidspensjonsordning (AFP) for ansatte fra 62 år. Pensjonsytelsene samordnes med folketrygdens ytelser. Alderspensjonen utgjør ved full opptjening 66 % av pensjonsgrunnlaget for lønn opptil 12 G.

Ansatte som slutter før pensjonsalder får en oppsatt pensjonsrettighet ved en opptjeningstid på minst tre år.

Statens pensjonskasse (SPK) Selskapene som har sine ordninger i SPK betaler inn en årlig premie og er ansvarlig for finansieringen av ordningen. Pensjonsutbetalingene fra SPK er garantert av den norske stat.

SPK forvalter ikke et reelt fond, men det simuleres en forvaltning av fondsmidler som om midlene var plassert i statsobligasjoner med 1-, 3-, 5- eller 10-årige norske statsobligasjoner. I simuleringen legges det til grunn at obligasjonene holdes til forfall.

Pensjonsordningen i Statens pensjonskasse (SPK) ble lukket for nye ansatte fra og med 1. januar 2014.

Pensjonskassene og forsikringselskapene Pensjonskassene og forsikringselskapene har plassert pensjonsmidlene i en diversifisert portefølje av norske og utenlandske rentebærende papirer, norske og utenlandske aksjer, pantelån til medlemmer, hedgefond og eiendom gjennom eksterne forvaltere.

Ytelsesplaner i ikke fondsbaserte ordninger Noen konsernselskaper i Norge har i tillegg til de ovennevnte avtalene inngått en pensjonsavtale som gir ansatte med lønn over 12G rettighet til alders- og uførepensjon på 66 % av lønn overskytende 12G ved full opptjening. Ordningen ble lukket per 30. april 2012.

Medlemmer av den lukkede ordningen for ansatte med lønn over 12G som slutter før pensjonsalder får en oppsatt pensjonsrettighet basert på relativ opptjeningstid. Dette forutsetter en opptjeningstid på minst tre år.

VESENTLIGE REGNSKAPSPRINSIPPER

Den balanseførte forpliktelsen knyttet til ytelsesplaner er nåverdien av de fremtidige pensjonsytelsene redusert for virkelig verdi av pensjonsmidlene.

Netto pensjonsmidler for overfinanserte ordninger er balanseført til virkelig verdi, og klassifisert som langsiktig eiendel. Netto pensjonsforpliktelser for underfinanserte ordninger og ikke fondsbaserte ordninger som dekkes over drift er klassifisert som langsiktig gjeld.

Positive og negative estimatavvik som skyldes endringer i aktuarmessige forutsetninger eller grunnlagsdata føres løpende direkte mot utvidet resultat.

Periodens netto pensjonskostnad er inkludert i lønn og andre personalkostnader, og består av summen av periodens pensjonsopptjening, rentekostnad på den beregnede forpliktelsen og beregnet avkastning på pensjonsmidlene.

ESTIMATER OG FORUTSETNINGER

Beregning av pensjonsforpliktelse innebærer bruk av skjønn og estimater på en rekke parametere. Nåverdi av opptjent pensjonsforpliktelse for ytelsesplaner og nåverdi av årets pensjonsopptjening blir beregnet ved bruk av påløpte ytelsers metode. Netto pensjonsforpliktelse i balansen er justert for forventet fremtidig lønnsregulering frem til pensjonsalder. Beregningene tar utgangspunkt i medlemsbestand og lønnsdata ved utgangen av året.

Diskonteringsrenten er satt med grunnlag i obligasjoner med fortrinnsrett (OMF). Statkraft vurderer at OMF-markedet representerer et tilstrekkelig dypt og likvid marked med relevante løpetider som kvalifiserer for referanserente i henhold til IAS 19.

Årets estimatavvik innregnet i utvidet resultat skyldes i hovedsak endring i forutsetninger knyttet til diskonteringsrente og lønnsregulering.

Følgende forutsetninger er lagt til grunn ¹⁾

	31.12.2016	31.12.2015
Diskonteringsrente og forventet avkastning	2,30%	2,50%
Lønnsregulering	2,25%	2,50%
Regulering av pensjoner under utbetaling	1,25%	1,50%
Regulering av folketrygdens grunnbeløp (G)	2,00%	2,25%
Demografiske forutsetninger om dødelighet og utførhet	K2013/IR73	K2013/IR73

¹⁾ De oppgitte forutsetningene gjelder norske enheter. Utenlandske enheter har forutsetninger tilpasset lokale forhold.

Note 16 fortsettelse

Medlemmer av ytelsesplaner	2016	2015
Ansatte	1 852	2 011
Pensjonister og personer med oppsatte pensjonsrettigheter	2 732	2 641

Spesifikasjon av netto innregnet ytelsesbasert pensjonsforpliktelse

Beløp i mill. kroner	2016	2015
Nåverdi av opptjent pensjonsforpliktelse for ytelsesplaner i fondsbaserte ordninger	6 368	5 961
Virkelig verdi på pensjonsmidler	5 254	4 896
Netto pensjonsforpliktelse for ytelsesplaner i fondsbaserte ordninger	1 115	1 065
Nåverdi av opptjent pensjonsforpliktelse for ytelsesplaner i ikke fondsbaserte ordninger	589	580
Arbeidsgiveravgift	243	242
Netto pensjonsforpliktelse i balansen	1 947	1 887
Herav netto pensjonsmidler - se note 25	300	238
Herav netto pensjonsforpliktelse - se note 30	2 247	2 125

Bevegelse i brutto ytelsesbasert pensjonsforpliktelse

Beløp i mill. kroner	2016	2015
Brutto ytelsesbaserte pensjonsforpliktelser per 01.01.	6 541	6 996
Netto endring i forpliktelser ved tilgang/avgang	-	-167
Nåverdien av årets pensjonsopptjening	253	297
Rentekostnader	160	152
Planendringer	-	-
Estimatavvik	204	-590
Utbetalte ytelser	-160	-182
Omregningseffekter	-41	35
Brutto ytelsesbaserte pensjonsforpliktelser per 31.12.	6 957	6 541

Bevegelse i virkelig verdi på pensjonsmidler for ytelsesbaserte pensjonsordninger

Beløp i mill. kroner	2016	2015
Virkelig verdi på pensjonsmidler per 01.01.	4 896	4 663
Netto endring i pensjonsmidler ved tilgang/avgang	-	-105
Forventet avkastning på pensjonsmidlene	120	99
Estimatavvik	148	74
Totalt tilskudd	247	276
Utbetalte ytelser	-127	-134
Omregningseffekter	-30	23
Virkelig verdi på pensjonsmidler per 31.12.	5 254	4 896

Pensjonsmidler består av

	2016	2015
Egenkapitalinstrumenter	955	899
Rentebærende instrumenter	3 722	3 524
Annet	577	473
Virkelig verdi pensjonsmidler per 31.12	5 254	4 896

Estimatavvik innregnet i utvidet resultat

Beløp i mill. kroner	2016	2015
Akkumulert estimatavvik innregnet i utvidet resultat før skatt 31.12.	2 262	2 210

Pensjonskostnad innregnet i resultatregnskapet

Ytelsesplaner

Beløp i mill. kroner	2016	2015
Nåverdi av årets pensjonsopptjening	253	297
Rentekostnad	160	152
Forventet avkastning på pensjonsmidlene	-120	-99
Planendring	-	-
Tilskudd fra ansatte	-24	-25
Arbeidsgiveravgift	49	50
Netto pensjonskostnad ytelsesplaner	318	375

Innskuddsplaner

Arbeidsgivers tilskudd	68	69
Totale pensjonskostnader - se note 15	386	444

Sensitivitetsanalyse ved endring i forutsetninger

	Diskonteringsrente		Lønnsregulering		Regulering av G	
	1%	-1%	1%	-1%	1%	-1%
Økning (+)/reduksjon (-) i periodens netto pensjonskostnad ytelsesplaner	-22%	25%	16%	-17%	11%	-13%
Økning (+)/reduksjon (-) i brutto pensjonsforpliktelse per 31.12.	-16%	21%	7%	-7%	12%	-11%

Note 17 Eiendomsskatt og konsesjonsavgifter

Beløp i mill. kroner	2016	2015
Eiendomsskatt	1 420	1 338
Konsesjonsavgifter	341	341
Sum	1 761	1 679

Konsesjonsavgifter er i all hovedsak relatert til vannkraftverk i Norge, og de prisjusteres med konsumprisindeksen ved første årsskifte fem år etter at konsesjonen ble gitt og deretter hvert femte år.

Nåverdien av forpliktelse knyttet til framtidige konsesjonsavgifter, som ikke er regnskapsført, er for konsernet beregnet til 8823 millioner kroner. Det er benyttet en diskonteringsrente på 3,9 % i henhold til forskrift om justering av konsesjonsavgifter, årlige erstatninger og fond med videre. I 2015 var tilsvarende tall 8633 millioner kroner med en rente på 4,0 %.

Note 18 Andre driftskostnader

Beløp i mill. kroner	2016	2015
Kjøp av eksterne tjenester ¹⁾	1 335	1 465
Materialer	487	407
Kraftverk drevet av andre	263	267
Erstatninger	141	164
Husleie	351	347
IT	245	239
Markedsføring	116	129
Reise	161	191
Forsikring	139	141
Øvrige driftskostnader ²⁾	657	1302
Sum	3 895	4 651

¹⁾ Kjøp av eksterne tjenester består hovedsakelig av innleie av konsulenter, entreprenørkostnader og andre tjenester.

²⁾ I 2015 inkluderer øvrige driftskostnader kostnader på 789 millioner kroner knyttet til nedskrivning i Tyrkia. I 2016 ble det kostnadsført ytterligere 105 millioner kroner relatert til prosjektet i Tyrkia. Se note 30.

Note 19 Finansposter

2016	Vurderingsbasis					Sum
	Virkelig verdi over resultat	Amortisert kost	Tilgjengelig for salg	Egenkapitalmetoden	Bank	
Finansinntekter						
Renteinntekter	7	156	-	-	160	323
Andre finansinntekter	13	41	4	-	-	58
Sum	20	196	4	-	160	381
Finanskostnader						
Rentekostnader ekstern gjeld	-489	-895	-	-	-	-1 384
Andre rentekostnader	-	-56	-	-	-9	-65
Aktiverte lånekostnader	-	139	-	-	-	139
Andre finanskostnader	-	-117	-	-	-	-117
Sum	-489	-929	-	-	-9	-1 427
Netto valutaeffekter	1 778	1 053	-	-	14	2 845
Andre finansposter						
Netto gevinster og tap på derivater og verdipapirer	321	-	-	-	-	321
Nedskrivning og gevinst/tap av finansielle eiendeler	-	-	-	-	-	-
Sum	321	-	-	-	-	321
Netto finansposter	1 630	321	4	-	165	2 120

Note 19 fortsettelse

2015

Beløp i mill. kroner	Vurderingsbasis				Bank	Sum
	Virkelig verdi over resultatet	Amortisert kost	Tilgjengelig for salg	Egenkapitalmetoden		
Finansinntekter						
Renteinntekter	21	123	-	-	233	377
Andre finansinntekter	-	33	-	10	-	43
Sum	21	156	-	10	233	420
Finanskostnader						
Rentekostnader eksternt gjeld	-88	-1377	-	-	-	-1 465
Andre rentekostnader	-	-121	-	-	-13	-134
Aktiverte lånekostnader	-	266	-	-	-	266
Andre finanskostnader	-	-13	-	-723	-	-736
Sum	-88	-1245	-	-723	-13	-2 069
Netto valutaeffekter	-3 024	-597	-	-	200	-3 421
Andre finansposter						
Netto gevinster og tap på derivater og verdipapirer	-232	-	-	-	-	-232
Nedskrivning og gevinst/tap av finansielle eiendeler	-	-	-4	-	-	-4
Sum	-232	-	-4	-	-	-237
Netto finansposter	-3 323	-1 686	-4	-713	420	-5 306

Note 20 Urealiserte effekter presentert i resultatet

Beløp i mill. kroner	2016			2015		
	Urealisert	Realisert	Sum	Urealisert	Realisert	Sum
Produksjon	-426	19 402	18 976	790	15 391	16 181
Salgs- og tradingvirksomhet	-493	4 128	3 634	922	4 488	5 410
Kunder	-849	25 762	24 913	316	28 009	28 325
Annet	-	1 925	1 925	-	1 670	1 670
Sum salgsinntekter	-1 768	51 216	49 448	2 028	49 558	51 586
Produksjon	-	-368	-368	86	-750	-665
Salgs- og tradingvirksomhet	338	-3 586	-3 249	-1 754	-3 683	-5 437
Kunder	66	-24 963	-24 897	-12	-25 335	-25 347
Annet	-	-579	-579	-	-443	-443
Sum energikjøp	404	-29 497	-29 093	-1 681	-30 212	-31 892
Netto valutaeffekter	557	2 288	2 845	1 171	-4 616	-3 445
Andre finansposter	507	-186	321	-215	-22	-237
Sum urealiserte effekter	-300	-	-	1 303	-	-

GENERELL INFORMASJON

Konsernets kraftproduksjonsvirksomhet i Norge er underlagt de særskilte reglene for beskatning av kraftforetak. Konsernets skattekostnad omfatter derfor i tillegg til ordinær resultatskatt også naturressursskatt og grunnrenteskatt.

Resultatskatt blir beregnet etter ordinære skatteregler og anvender til enhver tid vedtatt skattesats. Skattekostnaden knyttes til det regnskapsmessige resultatet og består av betalbar skatt og endring i utsatt skatt/skattefordel. Betalbar skatt beregnes på grunnlag av årets skattemessige resultat. Utsatt skatt/skattefordel beregnes på grunnlag av midlertidige forskjeller mellom regnskapsmessig og skattemessig verdi, samt skattevirkninger av underskudd til fremføring.

Naturressursskatt er en overskuddsuavhengig skatt og beregnes på grunnlag av det enkelte kraftverkets gjennomsnittlige produksjon de siste syv årene. Skattesatsen er satt til 1,3 øre per kWh. Betalbar resultatskatt kan avregnes mot betalt naturressursskatt.

Grunnrenteskatt er overskuddsavhengig og beregnes på grunnlag av netto grunnrenteinntekt for hvert enkelt kraftverk. Grunnrenteinntekten blir beregnet på grunnlag av det enkelte verkets produksjon time for time, multiplisert med spotprisen i den korresponderende timen. Faktisk kontraktspris anvendes for leveranser av konsesjonskraft og for kraft på langsiktige fysiske kontrakter med en varighet på over syv år. Inntekter fra grønne sertifikater inngår i brutto grunnrenteinntekt. Det innrømmes fradrag for faktiske driftskostnader, avskrivninger og en friinntekt.

Friinntekten fastsettes årlig på grunnlag av skattemessig verdi av driftsmidlene i kraftverket multiplisert med en normrente.

Negativ grunnrenteinntekt per kraftverk fra inntektsåret 2006 eller tidligere år kan kun fremføres med renter mot senere positiv grunnrenteinntekt i samme kraftverk. Negativ grunnrenteinntekt per kraftverk beregnet fra og med inntektsåret 2007 kan samordnes med positiv grunnrenteinntekt for andre kraftverk.

VESENTLIGE REGNSKAPSPRINSIPPER

Skatt på poster ført mot utvidet resultat er også ført mot utvidet resultat, og skatt på poster knyttet til egenkapitaltransaksjoner føres mot egenkapitalen.

Utsatt skatt og utsatt skattefordel presenteres netto så langt de forventes å reversere i samme periode. Tilsvarende gjelder for utsatt skatt og utsatt skattefordel knyttet til grunnrenteskatt. Utsatte skatteposisjoner knyttet til betalbar resultatskatt kan ikke utlignes mot utsatte skatteposisjoner knyttet til grunnrenteskatt.

Den andelen av naturressursskatten som overstiger betalbar resultatskatt, kan fremføres med renter til senere år, og blir balanseført som forskuddsbetalt skatt.

Friinntekt behandles som en permanent forskjell i det året som den beregnes for, og påvirker således ikke beregningen av utsatt skatt knyttet til grunnrente.

ESTIMATER OG FORUTSETNINGER

Balanseføring av utsatt skattefordel innebærer bruk av skjønn, og foretas i den grad det er sannsynliggjort at fordelene vil bli utnyttet.

Utsatt skattefordel vedrørende grunnrenteinntekt til fremføring er balanseført med det beløp som forventes å komme til anvendelse innenfor en tidshorison på ti år. Tidspunkt for når negativ grunnrenteinntekt kan komme til anvendelse estimeres på grunnlag av forventinger om normalproduksjon og prisbaner.

Andre utsatte skattefordeler balanseføres dersom de forventes å komme til anvendelse innenfor en tidshorison på fem år.

Se note 33 for informasjon om usikre skatteposisjoner.

Norske skattesatser i resultatregnskapet	2016	2015
Resultatskatt	25%	27%
Grunnrenteskatt	33%	31%

Norske skattesatser i balansen (utsatt skatt)	2016	2015
Resultatskatt	24%	25%
Grunnrenteskatt	34,3 %	33%

Skattekostnad i resultatregnskapet

Beløp i mill. kroner	2016	2015
Betalbar resultatskatt (inkludert betalbar naturressursskatt)	2 762	439
Betalbar grunnrenteskatt	2 249	1 481
Betalbar kildeskatt	13	15
Betalbar skattekostnad tidligere år	26	-1
Endring i utsatt skatt netto etter konsernbidrag	383	-384
Skattekostnad i resultatregnskapet	5 433	1 550

Betalbar skatt i balansen

Beløp i mill. kroner	2016	2015
Betalbar resultatskatt	1 478	368
Betalbar naturressursskatt	608	591
Betalbar grunnrenteskatt	2 249	1 481
Betalbar skatt tidligere år	618	516
Betalbar skatt i balansen	4 953	2 956

Skatt inkludert i fordringer

Beløp i mill. kroner	2016	2015
Forskuddsbetalt skatt	99	42
Fremførbart fradrag for naturressursskatt	-	520
Skatt inkludert i fordringer - se note 27	99	562

Note 21 fortsettelse

Avstemming av norsk nominell skattesats mot effektiv skattesats

Beløp i mill. kroner	2016	2015
Resultat før skattekostnad	5 625	-775
Forventet skattekostnad etter nominell sats 25% (27%)	1 406	-209

Skatteeffekter av

Grunnrenteskatt	2 444	1 362
Satsforskjeller	-244	-46
Endring i skattesats	-14	-198
Resultat tilknyttede selskaper	-126	-185
Skattefrie inntekter	-21	-66
Endringer vedrørende tidligere år	95	-195
Endring nedvurdering av utsatt skattefordel ¹⁾	1 682	751
Andre permanente forskjeller ²⁾	211	336
Skattekostnad	5 433	1 550
Effektiv skattesats	96,6 %	-200,0 %

¹⁾ Endring i nedvurdering av utsatt skattefordel er hovedsakelig knyttet til nedskrivninger i Tyskland, Albania og Sverige.

²⁾ Andre permanente forskjeller inneholder hovedsakelig ikke fradragsberettigede kostnader og resultatementer uten skatteeffekt. Resultatelementer uten skatteeffekt omfatter av- og nedskrivninger på merverdier og verdiendringer knyttet til egenkapitalinstrumenter.

Spesifikasjon av utsatt skatt

Beløp i mill. kroner	01.01.2016	Resultatført i perioden	Ført mot utvidet resultat	Kjøp og salg av selskaper	31.12.2016
Omløpsmidler/kortsiktig gjeld	352	-402	301	-	251
Driftsmidler ¹⁾	8 596	423	-70	-62	8 887
Pensjonsforpliktelser	-435	2	18	-	-415
Andre langsiktige poster	298	-285	14	-	28
Fremførbare underskudd/godtgjørelse ¹⁾	-755	440	15	-	-301
Utsatt skatt grunnrentebeskatning	2 808	173	-2	-	2 980
Fremførbare negativ grunnrenteinntekt ²⁾	-2 564	32	-	-	-2 532
Sum netto utsatt skatt	8 300	383	276	-62	8 897
Herav presentert som utsatt skattefordel – se note 22	1 299				684
Herav presentert som utsatt skatt – se note 30	9 600				9 583

Beløp i mill. kroner	01.01.2015	Resultatført i perioden	Ført mot utvidet resultat	Kjøp og salg av selskaper	31.12.2015
Omløpsmidler/kortsiktig gjeld	292	379	-172	-147	352
Driftsmidler ¹⁾	6 736	67	239	1 554	8 596
Pensjonsforpliktelser	-682	-7	233	20	-435
Andre langsiktige poster	451	-161	-3	11	298
Fremførbare underskudd/godtgjørelse ¹⁾	-227	-405	-26	-98	-755
Utsatt skatt grunnrentebeskatning	2 665	62	81	-	2 808
Fremførbare negativ grunnrenteinntekt ²⁾	-2 244	-320	-	-	-2 564
Sum netto utsatt skatt	6 993	-385	353	1 341	8 300
Herav presentert som utsatt skattefordel – se note 22	1 481				1 299
Herav presentert som utsatt skatt – se note 30	8 473				9 600

¹⁾ Konsernet har i tillegg ikke balanseførte utsatte skattefordeler. I hovedsak gjelder dette Tyskland hvor utsatte skattefordeler på 1987 millioner kroner ikke er balanseført pr 31.12.2016 (1040 millioner kroner pr 31.12.2015).

²⁾ Konsernet har i tillegg ikke balanseførte utsatte skattefordeler knyttet til negativ grunnrenteinntekt til fremføring. Dette utgjorde 1110 millioner kroner pr 31.12.2016 (1336 millioner kroner pr 31.12.2015).

Utsatt skatt ført mot utvidet resultat

Beløp i mill. kroner	2016	2015
Estimatavvik pensjoner	17	314
Omregningsdifferanser	-61	180
Endring i verdi på finansielle instrumenter	320	-142
Sum utsatt skatt ført mot utvidet resultat	276	353

Note 22 Immaterielle eiendeler

VESENTLIGE REGNSKAPSPRINSIPPER

Immaterielle eiendeler Immaterielle eiendeler er regnskapsført til anskaffelseskost fratrukket avskrivninger. Utgifter til immaterielle eiendeler, herunder goodwill, balanseføres i den utstrekning kriteriene for balanseføring er oppfylt. Goodwill og immaterielle eiendeler med ubegrenset levetid avskrives ikke, men testes årlig for verdifall.

Enkelte virksomhetssammenslutninger genererer «teknisk goodwill». Denne

oppstår som en følge av at man i henhold til IFRS ikke kan bokføre utsatt skatteforpliktelse til virkelig verdi. Virkelig verdi av utsatte skatteforpliktelser er normalt lavere enn nominell verdi. Differansen mellom virkelig verdi og nominell verdi gir en «teknisk goodwill».

Utgifter til forskning og utvikling Utgifter til forskning kostnadsføres løpende. Utgifter til utvikling balanseføres i den grad det kan identifiseres en fremtidig økonomisk fordel knyttet til utvikling av en identifiserbar immateriell eiendel.

Beløp i mill. kroner	2016	2015
Utsatt skattefordel ¹⁾	684	1 299
Goodwill ²⁾	1 453	1 550
Annet ³⁾	1 856	2 347
Sum	3 993	5 195

¹⁾ Utsatt skattefordel er nærmere omtalt i note 21.

²⁾ Beløpet består i hovedsak av teknisk goodwill tilknyttet utsatt skatt. Resterende er merverdier identifisert i oppkjøpstransaksjoner.

³⁾ Inkluderer merverdier knyttet til kraftkontrakter fra oppkjøp av virksomhet.

Beløp i mill. kroner	Goodwill	Annet	Sum
2016			
Balanseført verdi per 01.01.	1 550	2 347	3 897
Tilgang	-	55	55
Tilgang ved oppkjøp	8	29	37
Overført til/fra varige driftsmidler	-29	81	52
Reklassifisering mellom immaterielle eiendeler og avsetning til forpliktelser	-	-428	-428
Omregningseffekter	83	230	313
Avgang	-5	-6	-11
Avgang salg av virksomhet	-57	-176	-233
Avskrivninger	-45	-135	-180
Nedskrivninger ⁴⁾	-121	-141	-262
Avgang akkumulerte av- og nedskrivninger	69	-	69
Balanseført verdi per 31.12.	1 453	1 856	3 309
Anskaffelseskost per 31.12.	2 094	2 934	5 028
Akkumulerte av- og nedskrivninger per 31.12.	-641	-1 078	-1 719
Balanseført verdi per 31.12.	1 453	1 856	3 309

⁴⁾ Nedskrivninger gjelder Enx i Brasil og gasskraftverk i Tyskland. Se note 14 for mer informasjon.

Beløp i mill. kroner	Goodwill	Annet	Sum
2015			
Balanseført verdi per 01.01.	599	741	1 340
Tilgang	17	323	340
Tilgang ved oppkjøp	1 060	1 859	2 919
Overført til/fra varige driftsmidler	-	-202	-202
Omregningseffekter	34	-318	-284
Avgang	-	-24	-24
Avgang salg av virksomhet	-	-	-
Avskrivninger	-	-31	-31
Nedskrivninger ⁵⁾	-160	-1	-161
Avgang akkumulerte av- og nedskrivninger	-	-	-
Balanseført verdi per 31.12.	1 550	2 347	3 897
Anskaffelseskost per 31.12.	2 115	3 135	5 250
Akkumulerte av- og nedskrivninger per 31.12.	-565	-788	-1 353
Balanseført verdi per 31.12.	1 550	2 347	3 897

⁵⁾ Nedskrivninger gjelder svenske vindparker. Se note 14 for mer informasjon.

Forventet økonomisk levetid 10–22 år

FORSKNING OG UTVIKLING

Konsernets forsknings- og utviklingsaktiviteter består av aktiviteter knyttet til nye energikilder og videreutvikling av eksisterende anlegg og teknologier. I forskningsaktiviteter knyttet til nye energikilder inngår generelle forskningsprosjekter. Prosjektene har som formål å gi mer viten om teknologi eller annet som kan gi grunnlag for fremtidige aktiviteter/prosjekter.

For å tilegne seg ny kunnskap og utvikle nye metoder innenfor energidisponering og vedlikehold, har konsernet også forsknings- og utviklingsaktiviteter rettet mot eksisterende anlegg/energikilder. Forsknings- og utviklingsaktiviteter som er gjennomført i 2016 og 2015 er kostnadsført med henholdsvis 92 millioner kroner og 104 millioner kroner.

Note 23 Varige driftsmidler

VESENTLIGE REGNSKAPSPRINSIPPER

Investeringer i produksjonsanlegg og andre varige driftsmidler regnskapsføres til anskaffelseskost, fratrukket akkumulerte av- og nedskrivninger. Avskrivningene starter når eiendelene er ferdigstilt og kan tas i bruk. Anskaffelseskost for varige driftsmidler omfatter utgifter for å anskaffe eller utvikle eiendelen slik at den er klar for bruk. Direkte henførbare lånekostnader tillegges anskaffelseskost. Utgifter påløpt etter at driftsmidlet er tatt i bruk, slik som reparasjoner og vedlikehold, resultatføres løpende, mens øvrige utgifter som øker fremtidig produksjonskapasitet balanseføres. Ved tidsbegrensede konsesjoner avsettes det for fjerningsforpliktelser på gjeldssiden mot en tilsvarende økning i anleggets balanseførte verdi.

Påløpte kostnader til egne investeringsarbeider blir balanseført som anlegg under utførelse. Anskaffelseskost omfatter direkte henførbare kostnader inkludert lånerenter.

Avskrivning er beregnet ved bruk av lineær metode over forventet brukstid. Restverdi hensyntas ved beregning av årlige avskrivninger. Periodisk vedlikehold blir balanseført med avskrivning over perioden frem til neste vedlikehold planlegges gjennomført. Avskrivningstiden vil tilpasses

konsesjonsperioden. Estimert brukstid, avskrivnings-metode og restverdi vurderes årlig.

Tomter herunder vannfallsrettigheter avskrives ikke, da verdiene anses som evigvarende under forutsetning av at det ikke foreligger hjemfallsrett. Vannfallsrettigheter presenteres som varige driftsmidler siden disse er tett knyttet til selve kraftverket. Statkrafts syn er at det ikke foreligger noen reell forskjell på om retten til å bruke vannfallet erverves ved å kjøpe selve grunnen eller ved en evigvarende avtale om rett til å bruke vannfallet.

ESTIMATER OG FORUTSETNINGER

Varige driftsmidler avskrives over forventet brukstid. Forventet brukstid estimeres på bakgrunn av erfaring, historikk og skjønnsmessige vurderinger og justeres dersom det oppstår endringer i forventningene. Det tas hensyn til restverdi ved fastsettelse av avskrivningene og vurdering av restverdi er også gjenstand for estimater. Estimater på fjerningsforpliktelser, som inngår som en del av anleggets balanseførte verdi, er gjenstand for løpende vurderinger.

Beløp i mill. kroner	Regu- lerings- anlegg	Turbiner, generatorer mv.	Fallrettigheter ¹⁾	Tomt, fjell- rom, bygg, vei, bru og kaianlegg	Anlegg under utførelse	Annet	Sum
2016							
Balanseført verdi per 01.01.	24 053	27 760	17 054	19 817	8 727	11 641	109 052
Tilgang	326	507	-	284	3 575	650	5 342
Tilgang ved oppkjøp	-	50	-	-	96	1	147
Overført mellom anleggsgrupper	1 371	1 215	-	1 104	-4 337	647	-
Overført fra immaterielle eiendeler	-	-	-77	62	-37	-	-52
Avgang	-	-45	-	-28	-58	-155	-286
Avgang salg av virksomhet	-	-	-	-	-2 518	-	-2 518
Balanseførte låneutgifter	-	-	-	-	139	-	139
Valutaeffekter	-864	-760	-337	-645	-418	-86	-3 110
Avskrivninger	-633	-1 404	-	-486	-	-854	-3 377
Nedskrivninger ²⁾	-501	-1 927	-135	-815	-554	-89	-4 021
Avgang akkumulerte av- og nedskrivninger	-	16	-	17	24	117	174
Balanseført verdi per 31.12.	23 752	25 412	16 505	19 310	4 639	11 872	101 490
Bokført verdi 31.12 av eiendeler med ubestemt levetid	n/a	n/a	16 505	231	n/a	14	16 750
Anskaffelseskost per 31.12.	34 219	52 257	16 799	25 093	7 025	23 348	158 741
Akkumulerte av- og nedskrivninger per 31.12.	-10 467	-26 845	-294	-5 783	-2 386	-11 476	-57 251
Balanseført verdi per 31.12.	23 752	25 412	16 505	19 310	4 639	11 872	101 490

¹⁾ Posten Fallrettigheter er ny, sammenligningstall er omarbeidet.

²⁾ Se note 14 for ytterligere informasjon.

Note 23 fortsettelse

Beløp i mill. kroner	Reguleringsanlegg	Turbiner, generatorer mv.	Fallrettigheter	Tomt, fjellrom, bygg, vei, bru og kaianlegg	Anlegg under utførelse	Annet	Sum
2015							
Balansført verdi per 01.01.	22 880	24 980	14 293	11 176	13 111	10 568	97 008
Tilgang	160	1 806	-	253	6 249	692	9 160
Tilgang ved oppkjøp	123	1 856	2 195	1 882	-	719	6 775
Overført mellom anleggsgrupper	654	1 189	-	6 813	-10 300	1 644	-
Overført fra immaterielle eiendeler	-	2	-	299	-99	-	202
Avgang	-7	-160	-	-138	-66	-333	-704
Avgang salg av virksomhet	-	-309	-	-	-202	-1 364	-1 875
Balansførte låneutgifter	-	-	-	-	266	-	266
Valutaeffekter	843	552	566	513	1 065	145	3 684
Avskrivninger	-607	-1 496	-	-289	-	-861	-3 253
Nedskrivninger	-	-843	-	-770	-1 297	-10	-2 920
Avgang akkumulerte av- og nedskrivninger ¹⁾	7	182	-	78	-	441	708
Balansført verdi per 31.12.	24 053	27 760	17 054	19 817	8 727	11 641	109 052
Bokført verdi 31.12 av eiendeler med ubestemt levetid	n/a	n/a	17 054	253	n/a	14	17 321
Anskaffelseskost per 31.12.	33 509	51 759	17 217	24 458	11 002	22 491	160 436
Akkumulerte av- og nedskrivninger per 31.12.	-9 456	-23 999	-163	-4 641	-2 275	-10 850	-51 384
Balansført verdi per 31.12.	24 053	27 760	17 054	19 817	8 727	11 641	109 052

¹⁾ Det vesentligste av avgang akkumulerte av- og nedskrivninger knytter seg til salg av virksomhet.

INVESTERINGER I 2016

Tilgang i 2016 av varige driftsmidler på 5343 millioner kroner (eksklusiv balansførte lånerenter på 139 millioner kroner) og av immaterielle eiendeler på 55 millioner kroner består av både investeringer i ny kapasitet, vedlikeholdsinvesteringer, andre investeringer og reklassifisering av eiendeler (39 millioner kroner). Vedlikeholdsinvesteringer og andre investeringer utgjør 1763 millioner kroner (1970 millioner kroner i 2015). Investeringene relaterer seg primært til vannkraftverk i Norge. Investeringene i økt kapasitet i 2016 er 3736 millioner kroner (7797 millioner kroner i 2015). De største prosjektene er knyttet til vannkraft i Norge og Albania og vindkraft i Storbritannia (Dudgeon).

EIENDELER STILT SOM SIKKERHET TIL MOTPART

Statkraft har stilt varige driftsmidler som sikkerhet overfor motpart. Se note 34 for mer informasjon.

BRUKSTID FOR ULIKE DRIFTSMIDLER

Nedenfor følger en nærmere spesifisering av brukstiden for de ulike driftsmidlene. Det er ikke gjort vesentlige endringer i avskrivningsplan fra tidligere:

	Avskrivningstid (år)		Avskrivningstid (år)
Reguleringsanlegg		Tomt, fjellrom, bygg, vei, bru og kaianlegg	
- fyllingsdammer, betongdammer	75	- tomter	evig
- øvrige dammer	30	- fjellrom	75
- tunnelsystemer	75	- veier, broer og kaier	75
		- kontrollanlegg	15
Turbiner, generatorer mv...		- driftssentral	15
- rørgater	40	- samband	10
- aggregater (turbin, ventil)	40		
- øvrige maskintekniske anlegg	15	Annet	
- transformator/generator	40	- transformator (nettanlegg)	35
- vindturbiner (landbasert)	20-22	- apparatanlegg, høyspent (nettanlegg)	35-40
- vindturbiner (havbasert)	25	- bygninger (adm. mv.)	25-50
- gass- og dampgenerator	20-25	- øvrige faste anlegg	10-20
- transformatorer gasskraftverk	20-25	- diverse løsøre	5
		- kontor- og datautstyr	3
Fallrettigheter	evig	- inventar og utstyr	5
		- transportmidler	8
		- anleggsmaskiner	12
		- småbåter	10
		- kjølevannsystem	20-25

Note 24 Tilknyttede selskaper og felleskontrollerte ordninger

VESENTLIGE REGNSKAPSPRINSIPPER

Kraftverk med delt eierskap, det vil si verk Statkraft driver, men der andre er medeiere, og verk andre driver, men der Statkraft er medeier, er regnskapsført i henhold til bruttometoden som felles drift.

Ved salg av eierandeler i felles drift der den regnskapsmessige behandling av investeringen endres fra brutto konsolidering til egenkapitalmetoden innregnes gevinst og tap delvis, basert på eierandel solgt til eksterne investorer. Bokført verdi på selskapets resterende eierandel videreføres. Endringen i den regnskapsmessige behandling kan også inntreffe når kontraktsmessige rettigheter og forpliktelser knyttet til ordningens underliggende eiendeler og gjeld endres eller når aksjonæravtaler endres. For Statkraft vil det være når deltakerne i den felles driften ikke lenger er de eneste kjøperne av kraften og ikke er ansvarlig for ordningens forpliktelser.

kontrollgraden har Statkraft systematisk definert de relevante aktivitetene og verdidrivere for hver enkelt teknologi. I tillegg blir det foretatt en vurdering av hver enkelt investering for å vurdere fakta og omstendigheter for øvrig. Det blir foretatt en nøye analyse av investeringer hvor Statkraft er operatør. Dette for å vurdere om Statkraft, gjennom operatøravtalen, har mulighet til å påvirke de relevante aktivitetene. En nøkkelvurdering i denne sammenheng er hvorvidt avtaleverket gir fleksibilitet og mulighet til å justere forretningsplaner og budsjetter.

Når det foreligger avtaler som krever enstemmighet mellom partene for å påvirke de relevante aktivitetene i en investering, samt de øvrige kriteriene i IFRS 11 er oppfylt, blir investeringen klassifisert som felleskontrollert ordning. Skjønnsmessige vurderinger er påkrevd når man skal vurdere om en felleskontrollert ordning er felles drift eller felles virksomhet. Vurderingen er basert på hvilke rettigheter og plikter deltakerne har, samt underliggende faktum for øvrig. For å vurdere hvorvidt investeringen er felles drift vil aksjonæravtaler og avtaler mellom aksjonær og den legale enheten overstyre den legale formen en investering har. Virksomhet opprettet for kraftproduksjon og hvor deltakerne er de eneste kjøperne av kraftproduksjonen, i tillegg til å sørge for både kort- og langsiktig finansiering av virksomheten, vil som regel vurderes å være felles drift. Når Statkraft har rettigheter til netto eiendeler i virksomheten, vurderes virksomheten å være felles virksomhet.

ESTIMATER OG FORUTSETNINGER

Skjønnsmessige vurderinger er påkrevd for å vurdere klassifisering av investeringer sammen med tredjepart. Et nøkkelelement for å vurdere hvorvidt en investering er et datterselskap, felles drift, felles virksomhet eller tilknyttet selskap er graden av kontroll. For å vurdere kontrollgraden blir alle fakta og omstendigheter evaluert. Avgjørelsene knyttet til de relevante aktivitetene som i vesentlig grad påvirker avkastningen av investeringen er de elementene som krever høyest grad av skjønn. For å konkludere på

Informasjon vedrørende Statkrafts vesentlige tilknyttede selskaper gjengis i tabell under. Basert på en helhetsvurdering hvor størrelse og kompleksitet er tatt i betraktning er følgende selskaper gjengitt:

2016

Beløp i mill. kroner	BKK AS	Agder Energi AS	SN Power AS	Scira		Andre	Sum
				Offshore Energy Ltd.	Wind UK Invest Ltd.		
Inngående balanse 01.01.	5 272	4 117	2 732	2 399	1 067	3 448	19 036
Investering/salg	-	-	-	-	-	508	508
Resultatandel ¹⁾	424	82	57	67	11	-2	639
Avskrivning og nedskrivning av merverdi ²⁾	-14	-66	-	-	-2	-54	-137
Kapitalinnskudd	-	-	-	-	-	138	138
Utbytte	-224	-300	-	-	-15	-5	-545
Omregningseffekter	-10	-	-189	-460	-204	-107	-970
Føringer mot utvidet resultat	208	207	6	-1	-4	28	445
Utgående balanse 31.12.	5 656	4 040	2 606	2 005	853	3 954	19 114
Merverdi 31.12.	2 182	1 978	-	-	46	1 416	5 622
Herav fallrettigheter som ikke avskrives	1 818	314	-	-	-	1 022	3 154

¹⁾ SN Power og BKK har foretatt nedskrivning knyttet til vannkraftverk i Panama, se note 14.

²⁾ Aksjene i HLC presentert i kolonnen Andre er nedskrevet, se note 14.

2015

Beløp i mill. kroner	BKK AS	Agder Energi AS	SN Power AS	Scira		Andre	Sum
				Desenvix Energias Renovávei S.A.	Offshore Energy Ltd.		
Inngående balanse 01.01.	1 567	4 928	3 848	2 293	1 980	971	18 675
Investering/salg	-1 484	-	-14	-	-	281	-1 217
Resultatandel	19	335	596	130	125	8	1 184
Avskrivning og nedskrivning av merverdi ¹⁾	-11	-14	-66	-	-	-32	-501
Kapitalinnskudd	80	-	-	-	-	19	99
Utbytte	-	-200	-323	-	-	-5	-534
Omregningseffekter	-168	86	-	372	296	125	1 127
Føringer mot utvidet resultat	-4	138	76	-62	-1	-	204
Utgående balanse 31.12.	-0	5 272	4 117	2 732	2 399	1 067	19 036
Merverdi 31.12.	-	2 197	2 043	-	-	60	5 596
Herav fallrettigheter som ikke avskrives	-	1 818	314	-	-	-	3 184

¹⁾ Aksjene i Malana og Allain Duhangan presentert i kolonnen Andre er nedskrevet, se note 14.

BESKRIVELSE AV VIRKSOMHETEN I VESENTLIGE TILKNYTTETE SELSKAPER OG FELLES VIRKSOMHET

BKK AS har sin virksomhet på Vestlandet. Konsernets hovedaktiviteter er produksjon, omsetning og overføring av elektrisk kraft. I tillegg til hovedaktivitetene selges også rådgivnings- og entreprenørtjenester. BKK tilbyr også sine kunder bredbånd, fjernvarme og fellesmåling av energi.

Agder Energi AS er et selskap innen fornybar energi på Sørlandet. Konsernets aktiviteter omfatter produksjon, omsetning og overføring av elektrisk kraft, samt andre energirelaterte tjenester.

SN Power AS har sin virksomhet innenfor fornybar energi i fremvoksende markeder i Latin-Amerika, Afrika og Sørøst-Asia. Konsernets hovedaktiviteter er produksjon, omsetning og overføring av elektrisk kraft, samt andre energirelaterte tjenester. Konsernet er en ledende kommersiell investor og utvikler av vannkraftprosjekter i fremvoksende markeder.

Malana Power Company Ltd er et selskap hjemmehørende i India hvor Statkraft gjennom samarbeid med Bhilwhara Group eier og driver vannkraftanlegget Malana og Allan Duhangan. Selskapets aktiviteter er produksjon, omsetning og overføring av elektrisk kraft.

Wind UK Invest Ltd (WUKI) eier de landbaserte vindparkene Alltwalis, Baillie og Berry Burn i Storbritannia.

Scira Offshore Energy Ltd (Scira) eier den offshorebaserte vindparken Sheringham Shoal i Storbritannia.

Statkraft har stilt morselskapsgaranti overfor Scira på 385 millioner kroner, Hidroelectrica La Higuera på 345 millioner kroner, Dudgeon 2 770 millioner kroner, Forewind 41 millioner kroner og Triton Knoll på 32 millioner kroner. I tillegg foreligger det bankgarantier knyttet til Hidroelectrica La Higuera på 93 millioner kroner, Hidroelectrica La Confluencia på 46 millioner kroner, Dudgeon på 3 millioner kroner, Triton Knoll på 2 millioner kroner, Scira 11 millioner kroner og en bankgaranti knyttet til fjerningsforpliktelse i Berry Burn på 85 millioner kroner. Se note 34 for pantstillelser, garantiansvar og forpliktelser.

FINANSIELL INFORMASJON FOR VESENTLIGE TILKNYTTETE SELSKAPER

Etterfølgende tabell viser oppsummert finansiell informasjon om vesentlige tilknyttede selskaper. Tallene som gjengis gjelder 100 % av selskapenes virksomhet i henhold til IFRS 12.

2016

Beløp i mill. kroner	BKK AS	Agder Energi AS	SN Power AS	Scira Offshore Energy Ltd.	Wind UK Invest Ltd.
Omløpsmidler	1 263	3 561	1 991	573	227
Anleggsmidler	19 862	16 526	8 226	11 627	3 296
Kortsiktig gjeld	4 493	5 071	162	221	220
Langsiktig gjeld	9 505	10 554	1 821	7 141	1 711
Brutto driftsinntekter	4 240	7 973	681	1 390	311
Resultat etter skatt	1 013	99	-315	110	21
Totalresultat	974	570	-290	110	21

2015

Beløp i mill. kroner	BKK AS	Agder Energi AS	SN Power AS	Scira Offshore Energy Ltd.	Wind UK Invest Ltd.
Omløpsmidler	2 232	4 045	1 401	886	370
Anleggsmidler	18 697	14 668	9 799	14 783	4 362
Kortsiktig gjeld	5 915	4 747	267	60	297
Langsiktig gjeld	7 965	9 431	1 978	9 759	2 448
Brutto driftsinntekter	3 958	8 486	229	1 705	406
Resultat etter skatt	846	1 178	272	256	14
Totalresultat	1 455	1 516	72	256	14

FELLES VIRKSOMHET, FELLES DRIFT OG TILKNYTTETE SELSKAPER

Aksjer i selskaper klassifisert som felles virksomhet og tilknyttet selskaper er behandlet etter egenkapitalmetoden i konsernregnskapet.

Selskaper klassifisert som felles drift er behandlet etter bruttometoden som angitt i IFRS 11.

Dudgeon Offshore Wind Ltd ble i mai 2016 reklassifisert fra felles drift til felles virksomhet grunnet en refinansiering av selskapets gjeld.

Navn	Forretningskontor	Eierandel	Stemmeandel
FELLES VIRKSOMHET			
Allain Duhangan Hydro Power Ltd.	New Dehli	43,10%	43,10%
Dudgeon Offshore Wind Ltd. ¹⁾	London	30,00%	30,00%
Dugar Hydro Power Ltd	Himachal Pradesh	50,00%	50,00%
Grønn Kontakt AS	Kristiansand	42,60%	42,60%
Hidroelectrica La Confluencia S.A	Santiago	50,00%	50,00%
Hidroelectrica La Higuera S.A	Santiago	50,00%	50,00%
HPC Ammerån AB	Stockholm	50,00%	50,00%
HPC Byske AB	Stockholm	50,00%	50,00%
HPC Edsox AB	Stockholm	50,00%	50,00%
HPC Røan AB	Stockholm	50,00%	50,00%
Malana Power Company Ltd.	New Dehli	49,00%	49,00%

Note 24 fortsettelse

Navn	Forretningskontor	Eierandel	Stemmeandel
Scira Offshore Energy Ltd.	London	40,00%	40,00%
Silva Green Fuel AS	Oslo	51,00%	51,00%
SN Power AS	Oslo	50,00%	50,00%
Statkraft BLP Solar Solutions Pte Ltd.	New Dehli	90,00%	90,00%
Triton Knoll Offshore Wind Farms Ltd.	London	50,00%	50,00%
Windpark Kollweiler GmbH & Co	Düsseldorf	20,00%	20,00%
Wind UK Invest Ltd.	London	51,00%	51,00%

FELLES DRIFT

Aktieselskabet Tyssefaldene ¹⁾	Tyssedal	60,17%	60,17%
Forewind Ltd. ¹⁾	London	25,00%	25,00%
Fosen Vind DA	Oslo	50,10%	50,10%
Harrsele AB	Stockholm	50,57%	50,57%
Kraftwerksgesellschaft Herdecke, GmbH & Co. KG	Hagen	50,00%	50,00%
Naturkraft AS	Tysvær	50,00%	50,00%
Sira-Kvina Kraftselskap DA ³⁾	Sirdal	46,70%	46,70%
Statkraft Agder Energi Vind DA ¹⁾	Kristiansand	62,00%	62,00%

Navn	Forretningskontor	Eierandel	Stemmeandel
EIENDELER			
Aurlandsverkene	Aurland	7,00%	7,00%
Folgefonn ⁴⁾	Kvinnherrad	100,00%	100,00%
Grytten	Rauma	88,00%	88,00%
Gäddede	Stockholm	70,00%	70,00%
Kobbelv	Sørfold	82,50%	82,50%
Kraftverkene i Orkla	Rennebu	48,60%	48,60%
Røldal-Suldal Kraft AS ²⁾	Suldal	4,79%	4,79%
Sima	Eidfjord	65,00%	65,00%
Solbergfoss ⁵⁾	Askim	33,33%	33,33%
Stegaros	Tinn	50,00%	50,00%
Svartisen	Meløy	70,00%	70,00%
Svorka	Surnadal	50,00%	50,00%
Tyssefaldene ⁶⁾	Odda	60,17%	60,17%
Vikfalli	Vik	88,00%	88,00%
Volgsjöfors	Stockholm	73,10%	73,10%
Ulla-Førre ⁷⁾	Suldal	73,48%	73,48%

TILKNYTTETE SELSKAPER

Agder Energi AS	Kristiansand	45,50%	45,50%
BKK AS	Bergen	49,90%	49,90%
Energi og Miljøkapital AS	Skien	35,00%	35,00%
Fosen Vind AS	Trondheim	50,10%	50,10%
Istad AS	Molde	49,00%	49,00%
Nape Kraftverk AS	Grimstad	49,00%	49,00%
Passos Maia Energética S.A.	Caçador City	50,00%	50,00%
Skagerak Elektro AS	Porsgrunn	49,00%	49,00%
Viking Varme AS	Porsgrunn	50,00%	50,00%

¹⁾ Aksjonæravtalene tilsier felles kontroll.

²⁾ Statkraft eier 8,74 % av aksjene i Røldal-Suldal Kraft AS, som igjen eier 54,79 % av Røldal-Suldal anleggene. Statkrafts indirekte eierandel i kraftanleggene er dermed 4,79 %.

³⁾ Statkraft samlede eierandel er på 46,7 %, hvorav 14,6 % eies indirekte gjennom Skagerak Energi AS.

⁴⁾ Statkraft samlede eierandel er på 100 %, hvorav 14,94 % eies indirekte gjennom Skagerak Energi AS.

⁵⁾ Statkraft eier 33,3 % av Solbergfoss, men disponerer 35,6 % av produksjonen.

⁶⁾ Statkraft disponerer 71,4 % av produksjonen i Tysso II kraftverk.

⁷⁾ Statkraft samlede eierandel er på 73,48 %, hvorav 1,49 % eies indirekte gjennom Skagerak Energi AS.

Ingen av selskapene har observerbare markedsverdier i form av børskurs eller lignende.

UTTAKSRETTIGHETER

Statkraft har følgende uttaksrettigheter i kraftverk som også har andre eiere. Disse rettighetene behandles som felles drift og regnskapsføres med Statkrafts andel av inntekter, kostnader, eiendeler og gjeld. Oversikt over uttaksrettigheter:

Navn	Eierandel
Båtfors	6,64%
Forsmo	2,20%
Selfors	10,60%

Note 25 Øvrige finansielle anleggsmidler

Beløp i mill. kroner	2016	2015
Vurdert til amortisert kost:		
Lån til tilknyttede selskaper	6 740	4 974
Obligasjoner og øvrige langsiktige fordringer ¹⁾	1 883	2 642
Sum vurdert til amortisert kost	8 623	7 617

¹⁾ Beløpet inkluderer netto pensjonsmidler. Se note 16.

Tilgjengelig for salg:

Andre aksjer og andeler	338	257
Sum	8 961	7 874

Note 26 Beholdninger

VESENTLIGE REGNSKAPSPRINSIPPER

Grønne sertifikater, herunder Elsertifikater, er vurdert å falle inn under definisjonen av offentlig tilskudd etter IAS 20 Regnskapsføring av offentlig tilskudd og opplysninger om offentlig støtte og er i regnskapet behandlet som et driftstilskudd betinget av egen produsert kraft. Det vurderes å være rimelig sikkert at Statkraft oppfyller vilkårene for tilskuddet samt at tilskuddet vil bli mottatt, derfor innregnes sertifikatene til virkelig verdi på produksjonstidspunktet.. Eiendelen presenteres som en fordring i balansen inntil sertifikatene tildeles. Ved tildeling blir sertifikatene klassifisert som varelager. Dersom det går mer enn en regnskapsperiode før Elsertifikatene mottas vurderes fordringen til den laveste av virkelig verdi på produksjonstidspunktet og netto realisasjonsverdi der verdiendringen føres som salgsinntekter.. Tilsvarende gjelder for CO2-sertifikater.

Produksjonsvirksomheten og sluttbrukervirksomheten er organisert som to helt separate virksomheter. Elsertifikater som mottas fra egen produksjon benyttes således ikke til å dekke konsernets forpliktelse knyttet til sluttbrukervirksomheten. Sluttbrukervirksomhetens forpliktelser til å levere Elsertifikater dekkes inn gjennom kjøpte Elsertifikater. Kjøpte elsertifikater er

klassifisert som varelager etter IAS 2 siden elsertifikater holdes for salg som en del av ordinær virksomhet og vurderes til det laveste av anskaffelseskost og netto realisasjonsverdi. I den grad beholdningen av elsertifikater dekker inn utslippsforpliktelsen, måles forpliktelsen til bokført verdi av elsertifikatbeholdningen. Forpliktelse som eventuelt ikke er dekket inn ved kjøp av sertifikater i markedet vurderes til virkelig verdi av elsertifikater på balansedagen.

Grønne sertifikater og CO2-sertifikater holdt for handelsformål er innregnet som varelager og måles til netto realiserbar verdi. Netto realiserbar verdi måles som salgsverdi fratrukket forventede salgsutgifter.

Andre beholdninger måles til det laveste av kostpris og netto realiserbar verdi.

Kostpris tilordnes beholdninger spesifikt der dette er mulig. Ved ombyttbare varer tilordnes kostpris ved bruk av veid gjennomsnitt eller FIFO-metoden (først inn, først ut).

Beløp i mill. kroner	2016		2015	
	Innregnet verdi	Kostpris	Innregnet verdi	Kostpris
Beholdninger vurdert til netto realiserbar verdi:				
El-sertifikater	538	658	578	529
CO ₂ -kvoter	1 940	1 842	298	316
Sum	2 478	2 499	875	845

Beholdninger vurdert til laveste av kostpris og netto realiserbar verdi:

Reservedeler	115	100
Annet	60	68
Sum beholdninger vurdert til laveste av kostpris og netto realiserbar verdi	175	169
Sum	2 653	1 044

Note 27 Fordringer

Beløp i mill. kroner	2016	2015
Kundefordringer	7 335	5 903
Kortsiktige lån til tilknyttede selskaper	381	335
Forskuddsbetalt skatt	99	42
Fremførbart fradrag for naturressursskatt	-	520
Fordringer knyttet til kontantsikkerhet	1 226	2 477
Andre fordringer	1 178	1 414
Sum	10 219	10 691
Herav rentebærende	1 607	2 812

Note 27 fortsettelse

Forfallsanalyse av fordringer

2016	Beløp i mill. kroner	Fordringer, forfalt med			Fordringer, forfalt og nedskrevet	Sum
		Ikke forfalt	Mindre enn 90 dager	Mer enn 90 dager		
	Kundefordringer	6 787	400	163	-15	7 335
	Andre fordringer	2 781	20	131	-49	2 883
	Sum	9 567	420	294	-64	10 218

Tapsført i året 78

2015	Beløp i mill. kroner	Fordringer, forfalt med			Fordringer, forfalt og nedskrevet	Sum
		Ikke forfalt	Mindre enn 90 dager	Mer enn 90 dager		
	Kundefordringer	5 608	218	79	-2	5 903
	Andre fordringer	4 372	217	200	-	4 788
	Sum	9 979	435	279	-2	10 691

Tapsført i året 5

Note 28 Derivater

VESENTLIGE REGNSKAPSPRINSIPPER

Derivater utenfor sikringsforhold er presentert på egne linjer i balansen under eiendeler og gjeld. Derivater med henholdsvis positive og negative virkelige verdier presenteres brutto i balansen. Derivater presenteres netto når det foreligger juridisk rett til motregning av kontraktene, og motregningsretten faktisk benyttes.

Alle kraftkontrakter handlet over kraftbørsene er presentert netto i balansen. I resultatregnskapet vises endring i virkelig verdi av energiderivater på samme regnskapslinje som opptjente og realiserte salgssinntekter og påløpt og realisert energikjøp.

Endring i virkelig verdi av valuta- og rentederivater presenteres sammen med henholdsvis netto valutaeffekter og andre finansposter.

Energiderivater - nettoposisjon

Beløp i mill. kroner	2016	2015
Produksjon	845	1 164
Salgs- og tradingvirksomhet	2 063	2 150
Kunder	-29	970
Sum	2 879	4 285

Av dette er følgende:

- Anleggsmidler	1 439	2 833
- Omløpsmidler	5 829	5 753
- Langsiktig gjeld	-299	-875
- Kortsiktig gjeld	-4 090	-3 427
Sum	2 879	4 285

Valuta- og rentederivater - nettoposisjon

Beløp i mill. kroner	2016	2015
Rentebytteavtaler	216	-129
Valutaterminkontrakter	-733	-2 231
Rente- og valutabytteavtaler	381	275
Sum	-137	-2 084

Av dette er følgende:

- Anleggsmidler	1 608	1 841
- Omløpsmidler	808	898
- Langsiktig gjeld	-1 506	-2 862
- Kortsiktig gjeld	-1 047	-1 961
Sum	-137	-2 084

Derivater - nettoposisjon konsern

Beløp i mill. kroner	2016	2015
Energiderivater	2 879	4 285
Valuta- og rentederivater	-137	-2 084
Sum	2 742	2 201

Av dette er følgende:

- Anleggsmidler	3 047	4 675
- Omløpsmidler	6 637	6 651
- Langsiktig gjeld	-1 805	-3 736
- Kortsiktig gjeld	-5 137	-5 388
Sum	2 742	2 201

Note 29 Bankinnskudd, kontanter og lignende

VESENTLIGE REGNSKAPSPRINSIPPER

Bankinnskudd, kontanter og lignende På linjen bankinnskudd, kontanter og lignende inngår sertifikater og obligasjoner med kort restløpetid på anskaffelsestidspunktet. På linjen ligger også bundne midler. Klassifisering av depositum for å dekke marginkrav knyttet til handelsvirksomheten, avhenger av egenskapene til clearing tjenesten. Dersom leverandøren ikke er en finansinstitusjon, ikke en del av Statkrafts daglige likviditetsstyring og

har ingen bankkontoer i navnet til Statkraft, er depositumet klassifisert som andre fordringer. For andre tjenesteleverandører klassifiseres depositumet som bankinnskudd, kontanter og lignende.

Markedsoppgjør for derivater tilknyttet finansaktiviteter (kontantsikkerhet) balanseføres som enten fordring eller gjeld. Bankinnskudd, kontanter og lignende fra felles drift presenteres også på denne linjen.

Beløp i mill. kroner	2016	2015
Kontanter og bankinnskudd ¹⁾	7 336	8 559
Pengemarkedsfond, sertifikater, gjeldsbrev og obligasjoner	20	550
Sum	7 356	9 109

¹⁾ Inneholder 110 millioner kroner og 420 millioner kroner for hhv 2016 og 2015 fra selskaper rapportert som felles drift.

Bokført verdi av eiendeler som er stilt som garanti for forpliktelser

Av likvide midler er følgende beløp stilt som sikkerhet til motpart:

Beløp i mill. kroner	2016	2015
Depotkonti i forbindelse med kraftomsetning på kraftbørs	49	32
Sum	49	32

Kontantsikkerhet

Kontantsikkerhet er i det vesentligste innbetalinger til/fra motparter som sikkerhet for netto urealiserte gevinster og tap som Statkraft har på rentebytteavtaler, kombinerte rente- og valutabytteavtaler samt valutaterminer. Tabellen under viser netto innbetalinger per årsslutt fra motpart, som på senere tidspunkt vil bli betalt tilbake. Se note 27 og 31.

Beløp i mill. kroner	2016	2015
Kontantsikkerhet for finansielle derivater	473	-753

Note 30 Avsetning for forpliktelser

VESENTLIGE REGNSKAPSPRINSIPPER

Avsetninger, betingede eiendeler og betingede forpliktelser Det innregnes en avsetning bare når det er en eksisterende plikt som er resultat av en tidligere hendelse og det er mer enn 50 % sannsynlighet for at en forpliktelse har oppstått, samt at avsetningen kan måles pålitelig. Ved lavere sannsynlighet opplyses det om forholdene i notene til regnskapet med mindre sannsynligheten for utbetaling er svært lav. Avsetninger innregnes med et beløp som er uttrykk for beste estimat av de utgifter som kreves for å gjøre opp den eksisterende forpliktelsen på balansedagen.

Vesentlige tapskontrakter Forpliktelser som følge av vesentlige tapskontrakter innregnes og måles som avsetninger.

En vesentlig tapskontrakt oppstår når konsernet har inngått en uopsigelig kontrakt og kontantstrømmene for å oppfylle betingelsene under kontrakten overstiger de forventede inntektene som kan relateres til den samme kontrakten.

Konsesjonskraft Det blir årlig levert konsesjonskraft til kommuner til myndighetsbestemte priser fastsatt av Stortinget. Levering av konsesjonskraft inntektsføres løpende i henhold til fastsatt konsesjonskraftpris. For enkelte konsesjonskraftavtaler er det inngått avtaler om finansielt oppgjør, der Statkraft dekker forskjellen mellom spot- og konsesjonsprisen. Konsesjonskontrakter er ikke innregnet i regnskapet. Kapitalisert verdi av fremtidig konsesjonsforpliktelser er estimert og vist i note 34.

Beløp i mill. kroner	Note	2016	2015
Utsatt skatt	21	9 583	9 600
Pensjonsforpliktelser	16	2 247	2 125
Fjerningsforpliktelser ¹⁾		566	502
Andre avsetninger for forpliktelser ²⁾		6 936	9 166
Sum avsetninger for forpliktelser		19 332	21 393

2016

	Fjernings- forpliktelser ¹⁾	Andre avsetninger til forpliktelser ²⁾	Total
Bokført verdi 01.01	502	9 166	9 668
Avsetninger i løpet av året	82	371	452
Avsetninger brukt/reversert i løpet av året	-18	-1 090	-1 108
Valutaeffekter	-	82	82
Overført fra andre balansekontaer	-	-1 594	-1 594
Andre bevegelser	-	-	-
Bokført verdi 31.12.	566	6 936	7 501

Note 30 fortsettelse

2015

	Fjerningsforpliktelser ¹⁾	Andre avsetninger til forpliktelser ²⁾	Total
Bokført verdi 01.01.	342	7 620	7 962
Avsetninger i løpet av året	179	2 151	2 330
Avsetninger brukt/reversert i løpet av året	-27	-604	-631
Valutaeffekter	-	-1	-1
Overført fra andre balansekontoe	-	-	-
Andre bevegelser	8	-	8
Bokført verdi 31.12.	502	9 166	9 668

¹⁾ Fjerningsforpliktelser oppstår normalt når Statkraft har rettigheter til tidsbegrensede konsesjoner. Dette er i all hovedsak relatert til gasskraftverk i Tyskland og vindkraftverk i Sverige.

²⁾ I andre avsetninger for forpliktelser inngår forpliktelse knyttet til egenkapitalinstrumenter. I tillegg ble det i 2015 regnskapsført en avsetning på 789 millioner kroner knyttet til situasjonen i Tyrkia. I 2016 er avsetningen på 720 millioner kroner. Endringen i avsetningen er relatert til en kostnad på 105 millioner kroner på grunn av en forlenget prosess med å finne en akseptabel løsning i Tyrkia. Avsetningen har blitt redusert grunnet betalinger og valutaeffekter i 2016 på 174 millioner kroner.

Note 31 Rentebærende gjeld

Beløp i mill. kroner	2016	2015
Rentebærende kortsiktig gjeld		
Første års avdrag på langsiktig gjeld	6 126	4 508
Gjeld knyttet til kontantsikkerhet	1 408	1 614
Kredittfasiliteter	-	1 000
Andre kortsiktig lån	569	63
Sum	8 103	7 185
Rentebærende langsiktig gjeld		
Obligasjonslån i det norske markedet utstedt av Statkraft SF	400	400
Obligasjonslån i det norske markedet utstedt av Statkraft AS	7 050	7 050
Øvrige lån i utenlandske markeder	21 673	27 166
Eksterne lån i datterselskaper og andre lån	2 762	2 794
Sum	31 886	37 410
Sum rentebærende gjeld	39 989	44 595

Konsernets netto tilbakebetaling av gjeld i 2016 utgjorde 2979 millioner kroner. Andre endringer forklares i hovedsak av endringer i valutakurs på lån i utenlandsk valuta.

Note 32 Annen rentefri kortsiktig gjeld

Beløp i mill. kroner	2016	2015
Leverandørgjeld	1 730	2 560
Skyldig offentlige avgifter	974	1 365
Øvrig rentefri gjeld ¹⁾	9 265	6 880
Sum	11 970	10 804

¹⁾ Av øvrig rentefri gjeld er 5985 millioner kroner påløpt rentefri gjeld i 2016. I 2015 var påløpt rentefri gjeld 3952 millioner kroner.

Note 33 Betingede utfall, tvistesaker m.m.

MER-/MINDREINNTTEKT

I nettvirksomheten kan det oppstå forskjeller mellom inntektsrammen bestemt av NVE og hva som faktisk utfaktureres i nettleie. Dersom fakturert beløp er lavere enn inntektsrammen, oppstår det mindreinntekt, og dersom fakturert beløp er høyere, oppstår det merinntekt. Mer-/mindreinntekt vil utlignes over tid i tråd med at faktisk fakturering justeres.

Inntektsføringen i regnskapet baseres på faktisk fakturering. Akkumulert mer-/mindreinntekt som vist i tabellen under regnskapsføres i fremtidige perioder.

Mer-/mindreinntekt nettvirksomhet, utgående balanse

Beløp i mill. kroner	2016	2015
Akkumulert merinntekt overført til senere år	53	281
Akkumulert mindreinntekt overført til senere år	-63	-26
Netto mer-/mindreinntekt	-10	255

TVISTESAKER

Konsernet er involvert i tvistesaker av ulik karakter. Det er usikkerhet knyttet til tvistesakene, men basert på tilgjengelig informasjon er konsernet av den oppfatning at sakene vil bli løst uten vesentlig negativ påvirkning, verken individuelt eller samlet, på konsernets resultat eller likviditet. For tvistesaker hvor konsernet vurderer at det er mer enn 50 % sannsynlighet for at en økonomisk forpliktelse vil oppstå, har konsernet foretatt avsetninger basert på ledelsens beste estimat.

Statkraft Treasury Centre SA

16. desember 2015 mottok Statkraft AS varsel fra norske skattemyndigheter om endring av likning for inntektsårene 2008-2014 vedrørende investeringen i datterselskapet Statkraft Treasury Centre SA i Belgia. Varselet var av en foreløpig karakter og inneholdt en rekke forbehold, og det er derfor ikke mulig å kvantifisere en potensiell eksponering. Det har ikke vært noen utvikling i 2016 som har en innvirkning på Statkrafts vurdering i saken. Statkraft er uenig i at det er rettslig grunnlag for å endre ligningene, og har ikke foretatt noen avsetning til dekning for et potensielt skattekrav.

Skattemessig eier av Sønnå Høy kraftverk

Den 25. august 2016 vant AS Saudefaldene mot norske skattemyndigheter i Gulating lagmannsrett. AS Saudefaldene, som er et selskap utenfor Statkraft konsernet, ble funnet å ikke være skattemessig eier av Sønnå Høy kraftverk. Konklusjonen innebærer indirekte at det er Statkraft som er eier av kraftverket for skattemessige formål.

Statkraft er uenig i denne konklusjonen som kan medføre økt eiendomsskatt, alminnelig skatt og grunnrenteskatt for konsernet. Høyesteretts ankeutvalg besluttet i fjerde kvartal 2016 at saken tillates fremmet for Høyesterett. Statkraft estimerte og kostnadsførte 107 millioner kroner i tredje kvartal 2016 knyttet til historisk eiendomsskatt, alminnelig skatt og grunnrenteskatt.

Brasil

Statkraft kjøpte en kontrollerende eierandel i det brasilianske selskapet Desenvix Energias Renováveis S.A den 13. juli 2015. Selskapet har i etterkant av transaksjonen endret navn til Statkraft Energias Renováveis (SKER). Brasil har de siste årene opplevd store, alvorlige korrupsjonssaker. Statkraft iverksatte på denne bakgrunn på eget initiativ en intern granskning knyttet til datterselskapet som ble kjøpt i 2015. Basert på granskningen har Statkraft kontaktet brasilianske myndigheter. Det er på dette stadiet ikke mulig å forutsi om utfallet kan ha potensielle negative økonomiske konsekvenser.

De føderale påtalemyndighetene i Brasil etterforsker mulige kriminelle handlinger begått av representanter for de fire største pensjonskassene i Brasil og representanter for selskaper som pensjonskassene har investert i, samt andre enkeltpersoner som kan ha vært involvert i de påståtte mislighetene, knyttet til historiske investeringer foretatt av pensjonskassene. FUNCEF, som investerte i Desenvix (nå SKER) i 2009 og 2010, og som nå eier 18,7% av SKER, er en av disse pensjonskassene. I tillegg er det reist et sivil søksmål mot pensjonskassene, bedrifter og enkeltpersoner knyttet til pensjonskassenes investeringer, herunder SKER. Det er på dette stadiet ikke mulig å forutsi om utfallet kan gi negative effekter for SKER.

Tyrkia

Bygg- og anleggskontrakten for Cetin-prosjektet i Tyrkia ble terminert i april 2016. Det foreligger en rekke uavklarte forhold relatert til termineringen. Det er ikke mulig å estimere finansielle konsekvenser av disse forholdene på dette tidspunkt.

Entreprenørselskapet har tatt ut stevning ved Oslo Tingrett mot styremedlemmer (tidligere og nåværende), konsernsjef og kommunikasjonsdirektør i Statkraft AS i relasjon til noen forhold knyttet til terminering av kontrakten. Statkrafts vurdering er at det ikke foreligger noe rettslig grunnlag for kravet.

Note 34 Pantstillelser, garantiansvar og forpliktelser

PANTSTILLELSER

Fylkeskommuner og offentlig eide energiselskaper har i visse tilfeller oppnådd en rett til å disponere en andel av kraftproduksjonen i kraftverk som tilhører Statkraft mot å dekke en andel av byggekostnadene. Fylkeskommunene/selskapene har fått anledning til å stille pant i kraftverket for å finansiere slike rettigheter. Pantegjeld som fylkeskommunene har tatt opp under denne ordningen, utgjør til sammen 375 millioner kroner. I tillegg har andre datterselskaper pantstillelser på til sammen 1460 millioner kroner.

Balansført verdi i Statkraft Energi AS av pantsatte eiendeler utgjør 5016 millioner kroner per 31. desember 2016, og tilsvarende 5806 millioner kroner i andre datterselskaper, hovedsakelig Statkraft IH Invest-konsernet. Pantsatte eiendeler i Statkraft IH Invest-konsernet, består hovedsakelig av eiendommer, anlegg og utstyr som sikkerhet for langsiktig gjeld. Fjordkraft har tilgjengelig kassekreditt på 1000 millioner kroner som kan pantsettes inntil 600 millioner kroner i kundefordringer. Per 31. desember 2016 var det ikke trukket på kassekreditten.

GARANTIANSVAR

Konsernet har følgende garantier som ikke er balansført:

Beløp i mill. kroner	2016	2015
Morselskapsgarantier ¹⁾	21 663	29 773
Øvrige	1 766	2 328
Sum garantier i Statkraft AS	23 429	32 101

¹⁾ Hvorav de vesentligste garantiene er knyttet til energihandel med 14 895 millioner kroner og forpliktelser ovenfor leverandører med 3 267 millioner kroner.

Morselskapsgarantier	1 266	1 479
Garantier på NASDAQ OMX Stockholm AB og andre kraftbørser	850	1 067
Øvrige	1 788	1 616
Sum garantier i datterselskaper	3 904	4 162
Sum garantier	27 333	36 263

KONTRAKTSFORPLIKTELSER

Statkraftkonsernet har følgende forpliktelser som ikke er balansført:

- Konesjonsavtale om utvikling, bygging og drift av ett vannkraftverk som innebærer et ansvar estimert til å være i størrelsesorden 1790 millioner kroner.
- Forpliktelser knyttet til vedlikeholdsavtaler og lignende for drift av gasskraftverk på 857 millioner kroner.
- Kraftkjøpsavtale med 15 års horisont. Kjøpsforpliktelsen er 1313 millioner kroner.

KONSESJONSKRAFTKONTRAKTER

Konsernet innregner konesjonskraft som normalt kjøp og salg i henhold til fastsatt konesjonskraftpris ved levering, uavhengig av om oppgjøret skjer ved fysisk levering eller finansielt oppgjør. Normalt er konesjonskraftkontrakter evigvarende. Partene kan imidlertid avtale finansielt oppgjør for en periode.

Ved utgangen av 2016 utgjorde konesjonskraftkontrakter med finansielt oppgjør et årlig volum i størrelsesorden 82,1 GWh og gjennomsnittspris fra OED var 11,42 øre per kWh. Estimert virkelig verdi per 31. desember 2016 for gjenværende kontrakter med finansielt oppgjør er negativ med om lag 852 millioner kroner.

Note 35 Leieavtale

VESENTLIGE REGNSKAPSPRINSIPPER

Leieavtaler Leieavtaler regnskapsføres som finansiell leasing når det vesentlige av risiko og avkastning på eiendelen er overført til Statkraft. Ved leieperiodens begynnelse balanseføres finansielle leieavtaler til et beløp tilsvarende det laveste av virkelig verdi og minsteleiens nåverdi. Ved beregning av leieavtalens nåverdi benyttes den implisitte rentekostnaden i leiekontrakten dersom det er mulig å beregne denne, i motsatt fall benyttes selskapets marginale lånerente. Direkte utgifter knyttet til etablering av leiekontrakten er inkludert i eiendelens kostpris.

Samme avskrivningstid benyttes som for selskapets øvrige avskrivbare eiendeler. Dersom det ikke foreligger en rimelig sikkerhet for at selskapet vil overta eierskapet ved utløpet av leieperioden, avskrives eiendelen over den korteste av periodene for eiendelens økonomiske levetid og for leieavtalens løpetid.

Sum framtidig minsteleie i henhold til uoppsigelige leieavtaler for hver av de følgende periodene er:

Beløp i mill. kroner	Inntil 1 år etter periodens slutt	Mellom 1 og 5 år etter periodens slutt	Mer enn 5 år etter periodens slutt	Sum
Husleieavtaler	144	553	1 151	1 848
Kjøretøy	13	16	-	29
Øvrige leieavtaler	2	30	7	39
Sum	159	599	1 158	1 916

Leiebeløp knyttet til leieavtaler kostnadsført i perioden og spesifisert på følgende måte:

Beløp i mill. kroner	Minsteleie	Variabel leie	Fremleiebetalinger
Husleieavtaler	170	-	17
Kjøretøy	18	-	-
Øvrige leieavtaler	10	12	-
Sum	197	12	17

Statkraft tilbyr markedsadgang til små produsenter av fornybar energi. Noen av disse kontraktene er definert som operasjonelle leieavtaler med variabel betaling av leie, og er presentert som energikjøp, se note 12. Leieavtalene har en varighet fra 1 til 17 år og betalt leie for 2016 er på 4529 millioner kroner. Betalt leie for 2015 var 6120 millioner kroner.

Statkraft har ved utgangen av 2016 ingen finansielle leieavtaler.

Note 36 Honorar til ekstern revisor

Deloitte AS er revisor for Statkraft-konsernet og reviderer alle revisjonspliktige datterselskaper, med unntak av de brasilianske selskapene. Honorar til ekstern revisor i Brasil i 2016 er 2.2 millioner kroner.

Totale honorarer (eksklusiv merverdiavgift) for revisjon og øvrige tjenester utgjør som følger:

Beløp i tusen kroner	2016	2015
Lovpålagt revisjon	18 290	19 698
Andre attestasjonstjenester	1 044	1 844
Skatterådgivning	2 719	3 256
Øvrige tjenester ¹⁾	1 638	2 874
Sum	23 691	27 672

¹⁾ Honorar for øvrige tjenester i 2015 og 2016 er hovedsakelig knyttet til bistand til kartlegging av diverse prosesser og rutiner samt attestasjon av rapport for samfunnsansvar.

Note 37 Ytelser til ledende ansatte og styret

Statkraft er organisert i resultatenheter og i støtteenheter. Lederne for disse rapporterer til konsernledelsen som består av konserndirektører og konsernsjef.

Lønn og andre ytelser til ledende ansatte

2016

Beløp i hele kroner	Lønn	Bonus ¹⁾	Natural- ytelser	Lønn og andre ytelser
Christian Rynning-Tønnesen, konsernsjef	4 978 414	677 875	173 511	5 829 800
Hallvard Granheim, konserndirektør	2 542 616	552 500	193 630	3 288 746
Steinar Bysveen, konserndirektør	2 647 150	539 500	213 598	3 400 248
Hilde Bakken, konserndirektør	2 616 080	474 500	189 585	3 280 165
Jürgen Tzschoppe, konserndirektør ²⁾	3 219 510	420 375	166 915	3 806 800
Irene Egset, konserndirektør ³⁾	2 062 868	369 600	180 154	2 612 622
Asbjørn Grundt, konserndirektør ⁴⁾	2 930 022	360 000	193 057	3 483 079
Jon Brandsar, konserndirektør ⁵⁾	2 208 380	-	72 369	2 280 749

¹⁾ Bonus opptjent 2016, men utbetalt i 2017.

²⁾ Jürgen Tzschoppe tiltrådte konsernledelsen 8. juni 2015.

³⁾ Irene Egset tiltrådte konsernledelsen 4. februar 2016.

⁴⁾ Asbjørn Grundt fratrådte konsernledelsen 16. november 2016.
Jon Vatnaland tiltrådte konsernledelsen 24. januar 2017.

⁵⁾ Jon Brandsar fratrådte konsernledelsen 4. februar 2016.

2015

NOK	Lønn	Bonus ¹⁾	Natural- ytelser	Lønn og andre ytelser
Christian Rynning-Tønnesen, konsernsjef	4 849 680	412 886	171 722	5 434 289
Hallvard Granheim, konserndirektør	2 320 997	446 000	189 559	2 956 557
Jon Brandsar, konserndirektør	2 445 655	432 000	129 248	3 006 903
Steinar Bysveen, konserndirektør	2 598 084	345 000	165 965	3 109 049
Hilde Bakken, konserndirektør	2 483 786	438 000	153 250	3 075 036
Asbjørn Grundt, konserndirektør	2 871 795	501 000	193 756	3 566 551
Øistein Andresen, konserndirektør ²⁾	1 690 577	-	65 850	1 756 426
Jürgen Tzschoppe, konserndirektør ³⁾	1 534 901	337 000	114 594	1 986 494

¹⁾ Bonus opptjent 2015, men utbetalt i 2016. Prinsippet for bonus er endret fra tidligere år. I årsrapporten 2015 viste noten bonus opptjent i 2014, men utbetalt i 2015. Sammenligningstallene er endret.

²⁾ Øistein Andresen fratrådte konsernledelsen 7. juni 2015.

³⁾ Jürgen Tzschoppe tiltrådte konsernledelsen 8. juni 2015.

Konsernledelsen har ikke mottatt godtgjørelser eller økonomiske fordeler fra andre foretak i samme konsern enn det som er vist over. Det er ikke gitt tilleggsgodtgjørelse for spesielle tjenester utenfor de normale funksjoner for en leder. For 2016 var total lønn og andre ytelser til ledende ansatte 27 982 209 kroner. Tilsvarende beløp i 2015 var 24 891 305 kroner.

Kostnadsført pensjon til ledende ansatte

Beløp i hele kroner	2016	2015
Christian Rynning-Tønnesen, konsernsjef	2 413 137	2 537 708
Hallvard Granheim, konserndirektør	254 496	314 048
Steinar Bysveen, konserndirektør	926 091	1 029 604
Hilde Bakken, konserndirektør	1 035 227	1 030 759
Asbjørn Grundt, konserndirektør	1 032 592	1 242 989
Jürgen Tzschoppe, konserndirektør ¹⁾	117 804	38 528
Irene Egset, konserndirektør ²⁾	849 380	-
Jon Brandsar, konserndirektør ³⁾	91 192	1 142 185
Øistein Andersen ⁴⁾	-	411 871

¹⁾ Jürgen Tzschoppe tiltrådte i konsernledelsen 8. juni 2015.

²⁾ Irene Egset tiltrådte i konsernledelsen 4. februar 2016.

³⁾ Jon Brandsar fratrådte konsernledelsen 4. februar 2016.

⁴⁾ Øistein Andersen fratrådte konsernledelsen 7. juni 2016.

Årets regnskapsførte pensjonskostnad reflekterer perioden hvor den ansatte har vært i konsernledelsen.

For 2016 var total pensjonskostnader til ledende ansatte 6 719 919 kroner. I 2015 var tilsvarende beløp 7 747 692 kroner.

Note 37 fortsettelse

Godtgjørelse til styret, revisjons- og kompensasjonsutvalg samt deltakelse på styremøter

2016

Beløp i hele kroner	Styregodtgjørelse	Revisjonsutvalg	Kompensasjonsutvalg	Deltakelse på styremøter
Thorild Widvey, styreleder ¹⁾	242 000	-	24 950	6
Halvor Stenstadvold, nestleder ²⁾	311 000	93 300	-	11
Hilde Drønen, styremedlem	281 000	67 600	-	10
Peter Mellbye, styremedlem ¹⁾	140 500	-	15 500	6
Helene Biström, styremedlem ¹⁾	140 500	33 800	-	5
Bengt Ekenstierna, styremedlem ¹⁾	140 500	-	-	6
Thorbjørn Holøs, ansattevalgt styremedlem	281 000	67 600	-	10
Vilde Eriksen Bjerknes, ansattevalgt styremedlem	281 000	-	-	11
Asbjørn Seveljordet, ansattevalgt styremedlem	281 000	-	31 000	10
Olav Fjell, styreleder ³⁾	242 000	-	24 950	5
Berit J. Rødseth, nestleder ³⁾	170 500	33 800	-	5
Elisabeth Morthen, styremedlem ³⁾	140 500	-	-	5

¹⁾ Tiltrådte styret i juni 2016.

²⁾ Ble valgt til nestleder juni 2016 etter å ha vært styremedlem før det.

³⁾ Fratrådte styret i juni 2016.

2015

Beløp i hele kroner	Styregodtgjørelse	Revisjonsutvalg	Kompensasjonsutvalg	Deltakelse på styremøter
Olav Fjell, styreleder	477 000	-	49 150	11
Berit J. Rødseth, nestleder	336 000	66 600	-	11
Halvor Stenstadvold, styremedlem	277 000	91 900	-	9
Harald von Heyden, styremedlem ¹⁾	277 000	-	30 550	10
Elisabeth Morthen, styremedlem	277 000	-	-	11
Hilde Drønen, styremedlem	277 000	66 600	-	10
Thorbjørn Holøs, ansattevalgt styremedlem	277 000	66 600	-	11
Vilde Eriksen Bjerknes, ansattevalgt styremedlem	277 000	-	-	11
Asbjørn Seveljordet, ansattevalgt styremedlem	277 000	-	30 550	11

¹⁾ Harald von Heyden fratrådte styret 1. desember 2015.

Styret har ikke avtaler om annet vederlag enn styrehonorar og vederlag for deltakelse i utvalgsarbeid, og det er heller ikke gitt lån eller stilt sikkerhet til fordel for medlemmer av styret. For 2016 var total godtgjørelse til styret, revisjonsutvalg og kompensasjonsutvalg henholdsvis 2 651 500 kroner, 296 100 kroner og 96 400 kroner. Tilsvarende beløp i 2015 var 2 752 000 kroner, 291 700 kroner og 110 250 kroner.

Note 37 fortsettelse

STYRETS ERKLÆRING OM LEDERLØNN OG ANNEN GODTGJØRELSE TIL LEDENDE ANSATTE – 2016

Styret vil bidra til en moderat, men konkurransedyktig utvikling av ledergodtgjørelse i Statkraft. Prinsipper og retningslinjer for lederlønn og annen godtgjørelse til ledende ansatte er utformet i henhold til dette. Det var ingen vesentlige endringer i retningslinjer med hensyn til lønn og andre godtgjørelser i 2016.

Statkraft SF og datterselskap der Statkraft eier 90 prosent eller mer følger Nærings- og fiskeridepartementets retningslinjer for lønn og andre ytelser til konsernledelsen i statlige selskaper.

Statkrafts policy er å tilby konkurransedyktige betingelser, men ikke være lønnsledende. Ved fastsettelse av lønn og annen godtgjørelse i Statkraft benyttes et eksternt stillingsvurderingssystem som rangerer stillingene etter en anerkjent og utbredt metodikk. Det foretas årlig en undersøkelse av hvordan tilsvarende rangerte stillinger i det norske arbeidsmarkedet er avlønnet.

Denne informasjonen sammen med intern belønningsspraksis i Statkraft danner grunnlaget for fastsettelse av godtgjørelse.

Organisasjonen

Styret i Statkraft har etablert et eget kompensasjonsutvalg. Mandatet til utvalget er:

- Forberede styrebehandling av lønn og vilkår for konsernsjef en gang per år.
- Utarbeide styrets erklæring om lederlønn og annen godtgjørelse til ledende ansatte.
- Forberede styrebehandling av prinsipielle spørsmål knyttet til lønnsnivå, bonussystemer, pensjonsvilkår, ansettelsesavtaler og liknende for ledere i Statkraft.
- Behandle særlige spørsmål knyttet til kompensasjon for ansatte i Statkraft-konsernet i den utstrekning utvalget finner at disse berører forhold av særlig betydning for konsernets eksterne profil og konkurransevne, og dets attraktivitet som arbeidsgiver.
- Konsernsjefen skal rådføre seg med styrets kompensasjonsutvalg vedrørende sin innstilling for lønnsregulering av konserndirektører og leder for konsernrevisjonen før endelig beslutning.

Redegjørelse for lederlønnspolitik

Konsernsjefen og konserndirektørene godtgjøres med fastlønn og variabel lønn.

Fast lønn

Fastlønn fastsettes etter en stillings- og markedsvurdering vurdert opp mot Statkrafts policy om å tilby konkurransedyktige betingelser, men ikke være lønnsledende. Ved fastsettelsen av den årlige reguleringen vektlegges også gjennomsnittlig lønnsvekst for øvrige ansatte i konsernet.

Variabel lønn

Statkraft har en ordning for variabel godtgjørelse av ledende ansatte basert på nøkkelindikatorer for resultatoppnåelse og individuelle mål. Formålet er å sikre god drift og håndtere risikoer for å oppnå målene i strategien.

Statkraft har innført en resultatstyringsprosess for å sikre en klar forbindelse mellom konsernets overordnede strategiske plattform og definerte mål. Resultatene rapporteres og følges opp gjennom nøkkelindikatorer for resultatoppnåelse (KPIer) i konsernmålekortet. Nøkkelindikatorene er basert på de mest relevante verdidrivere og strategiske ambisjoner for konsernet. Målene fastsettes for å sikre verdiskaping.

Ordnningen med variabel godtgjørelse for Statkrafts ledende ansatte er utviklet for å støtte resultatstyringsprosessen og etablere en tydelig forbindelse mellom verdiskapende aktiviteter og individuell variabel godtgjørelse.

Nedenfor følger en beskrivelse av de aktuelle KPI-kategoriene som brukes i ordningen for variabel godtgjørelse. Målet vektet i henhold til den enkeltes ansvarsområde:

- i) Hensyn til mennesker og miljø

Innenfor denne kategorien følger Statkraft opp at rettslige, miljømessige, sosiale og etiske standarder i industrien følges. Hovedfokus er på helse-, miljø- og sikkerhetsrisiko for ansatte og reduksjon av negativ miljøvirkning. Felles helse- og sikkerhetsmål er inkludert for alle ledende ansatte.

- ii) Finansielle indikatorer

Statkrafts finansielle resultater fra markedsaktiviteter måles ved hjelp av KPIer for lønnsomhet, der Statkrafts merverdi fra energidisponering og andre markedsaktiviteter måles mot markedet. Hovedfokus er på å øke verdiskapingen for Statkraft, fastsatt ved hjelp av forskjellige KPIer med strekksmål.

- iii) Driftsrelaterte indikatorer

Flere KPIer benyttes for å følge opp de operasjonelle aktivitetene. Statkraft måler kraftverkens nyttejusterte tilgjengelighet, dvs. om selskapets kraftverk er tilgjengelige når det er mest lønnsomt å produsere. Statkraft følger også opp kostnader ved å måle utvikling i kostnadsbasen. Også for disse indikatorene er hovedfokus å øke verdiskapingen for Statkraft, målt ved hjelp av forskjellige KPIer med strekksmål.

For konsernsjefen og konserndirektørene har variabel godtgjørelse en maksimal utbetaling på 25 prosent av brutto grunnlønn. Den individuelle bonusen kan variere fra 0 til 100 prosent, med utgangspunkt i en vurdering av resultatene opp mot definerte mål.

For konsernsjefen og konserndirektørene defineres strategiske mål samt mål for finansielle og driftsrelaterte resultater. Konsernsjefens variable godtgjørelse er fullt ut basert på disse målene mens konserndirektørene har en kombinert vektning av 70 prosent på disse målene og 30 prosent på individuelle mål relatert til lederskap og organisatorisk utvikling.

Andre variable elementer

Andre variable elementer inkluderer ordninger for firmabil, aviser, mobiltelefon og dekning av bredbåndskommunikasjon i samsvar med etablerte standarder.

Pensjonsordninger

For heleide norske virksomheter har Statkraft opprettet en innskuddsplan i Gjensidige Pensjonsforsikring AS, og selskapet har en lukket ytelsesbasert pensjonsordning i Statens pensjonskasse (SPK).

Konsernsjef Christian Rynning-Tønnesen har en pensjonsalder på 67 år med en pensjonsytelse på 66 prosent av årslønnen forutsatt full opptjeningsstid på 30 år. De øvrige konserndirektørene har pensjonsalder fra tidligst 65 år, med en pensjonsytelse på 66 prosent av årslønnen basert på 30 års opptjening.

I 2003 etablerte Statkraft i en pensjonsordning over driften for inntekt over 12G. Ordningen omfattet alle ansatte med lønn over 12G – inkludert konsernsjef og konserndirektører. Denne ordningen ble i 2012 lukket for nye ansatte. Det er ikke etablert ny alderspensjonsordning for lønn over 12G, men det er etablert et system med tilleggslønn som kan benyttes til supplerende, privat pensjonssparing. Tilleggslønnen er satt til 18 prosent av ordinær lønn over 12G. Det er også etablert en kollektiv uføredekning knyttet til lønn over 12G.

Stillingsendringsavtaler

Konsernsjef og enkelte av konserndirektørene har avtale om stillingsendring etter fylte 62 år. Dette er avtaler om at det på ethvert tidspunkt etter at den ansatte har fylt 62 år, foreligger en gjensidig rett for den ansatte eller selskapet til å be om, eller bli bedt om, å fratre direktørstillingen uten nærmere begrunnelse. Gjør en av partene denne retten gjeldende, skal den ansatte tilbys en annen stilling med en lønn på 75 prosent av direktørlønnen – og en arbeidstid på inntil 50 prosent frem til avtalt pensjonsalder. Lederlønnspolitikken er endret og ordningen er lukket for nye ansatte.

Etterlønsordninger

Gjensidig oppsigelsestid for konsernsjefen er avtalt til 6 måneder. For konserndirektørene er det en gjensidig oppsigelsestid på 3 måneder. Ved mer enn 2 års ansettelsestid er arbeidsgivers oppsigelsestid 6 måneder.

For konsernsjefen og enkelte av konserndirektørene er det avtalt en særskilt etterlønn ved oppsigelse fra arbeidsgiver med kortere frist enn de ovennevnte. I avtalen fraskriver den ansatte seg rettighetene i arbeidsmiljølovens bestemmelser om oppsigelsesvern. Dersom arbeidsgiver benytter denne oppsigelsesadgangen, har den ansatte rett på et sluttvederlag på inntil 12 månedslønner utover avtalt oppsigelsestid. Beløpet skal utbetales månedlig. Sluttvederlaget skal reduseres etter fastsatte regler dersom arbeidstaker oppbeholder annen inntekt innenfor utbetalingsperioden. Disse avtalene er inngått i henhold til Retningslinjer for ansettelsesvilkår for ledere i heleide statlige foretak og selskaper av 28. juni 2004. Lederlønnspolitikken er endret og ordningen er lukket for nye ansatte.

Vilkår for konsernsjef

Fastlønn til konsernsjefen for 2017 er 5 043 000 kroner, med øvrige vilkår slik det fremgår av denne erklæringen.

Note 38 Nærstående parter

Alle datterselskaper, tilknyttede selskaper og felles virksomhet som angitt i note 24 og note 39 er nærstående parter av Statkraft. Mellomværende og transaksjoner mellom konsoliderte selskaper elimineres i Statkrafts konsernregnskap og vises ikke i denne note.

Personer som angitt i note 37 inngår i konsernets ledelse eller styre og er også nærstående parter av Statkraft.

Tabellen nedenfor viser transaksjoner og mellomværender med nærstående parter klassifisert som tilknyttede selskaper eller felles virksomhet og som ikke er eliminert i konsernregnskapet.

Beløp i mill. kroner	2016	2015
Inntekter	324	409
Kostnader	1 518	1 528
Fordringer ved periodens slutt	7 207	5 409
Gjeld ved periodens slutt	16	40

Vesentlige transaksjoner med eier og selskaper kontrollert av eier

Aksjene i Statkraft SF eies 100 % av den norske stat.

Beløp i mill. kroner	2016	2015
I brutto driftsinntekter inngår		
Konsesjonskraft til myndighetsbestemte priser	348	346
I netto driftsinntekter inngår:		
Energikjøp fra Statoil	409	749
Overføringskostnader til Statnett	1 120	852
I driftskostnader innår:		
Eiendomsskatt og konsesjonsavgift til norske myndigheter	1 288	1 230
I skattekostnader inngår:		
Betalbar skatt til norske myndigheter etter effekt av konsernbidrag	4 762	1 928

Energikjøpet fra Statoil vist ovenfor omfatter kjøp av gass som enten benyttes i konsernets produksjon av elektrisitet eller som videreselges i markedet. Volum og pris er basert på langsiktige kontrakter fremforhandlet på markedsmessige betingelser. Overføringskostnader til Statnett omfatter hovedsakelig nettleie. Prisene i dette markedet fastsettes av Norges vassdrags- og energidirektorat. Øvrige transaksjoner med nærstående parter skjer på markedsmessige vilkår.

Statkraft har også transaksjoner og mellomværender med andre foretak som er kontrollert av den norske stat. Størrelsen på disse er verken enkeltvis eller samlet av vesentlig betydning for Statkrafts regnskaper.

Note 39 Konsoliderte selskaper

Aksjer i konsoliderte datterselskaper

Navn	Segment ¹⁾	Land	Forretnings- kontor	Morselskap	Eier- og stemmeandel
Statkraft AS		Norge	Oslo	Statkraft SF	100,00%
Hitra Vind AS	WP	Norge	Oslo	Statkraft AS	100,00%
Kjøllefjord Vind AS	WP	Norge	Oslo	Statkraft AS	100,00%
Renewable Energies and Photovoltaics Spania S.L.	OA	Spania	Malaga	Statkraft AS	70,00%
Smøla Vind 2 AS	WP	Norge	Oslo	Statkraft AS	100,00%
Statkraft Asset Holding AS	EF,OA	Norge	Oslo	Statkraft AS	100,00%
Statkraft France SAS	EF	Frankrike	Lyon	Statkraft Asset Holding AS	100,00%
Statkraft Markets BV	MO	Nederland	Amsterdam	Statkraft Asset Holding AS	100,00%
Devoll Hydropower Sh.A.	IH	Albania	Tirana	Statkraft Markets BV	100,00%
Statkraft Sweden AB	EF, WP	Sverige	Stockholm	Statkraft Asset Holding AS	100,00%
Gidekraft AB	EF	Sverige	Stockholm	Statkraft Sweden AB	90,10%
Harssele AB	EF	Sverige	Stockholm	Statkraft Sweden AB	50,57%
Statkraft US Holding AS	MO	Norge	Oslo	Statkraft Asset Holding AS	100,00%
Statkraft US LLC	MO	USA	San Francisco	Statkraft US Holding AS	100,00%
Statkraft Värme AB	DH	Sverige	Kungsbacka	Statkraft Asset Holding AS	100,00%
Statkraft Vind AB	WP	Sverige	Stockholm	Statkraft Asset Holding AS	100,00%
Statkraft Leasing AB	WP	Sverige	Stockholm	Statkraft Vind AB	100,00%
Statkraft SCA Vind AB	WP	Sverige	Stockholm	Statkraft Vind AB	60,00%
Statkraft SCA Vind Elnät AB	WP	Sverige	Stockholm	Statkraft SCA Vind AB	100,00%
Statkraft SCA Vind II AB	WP	Sverige	Stockholm	Statkraft Vind AB	60,00%
Statkraft Södra Vindkraft AB	WP	Sverige	Stockholm	Statkraft Vind AB	90,10%
Vindpark EM AB	WP	Sverige	Stockholm	Statkraft Södra Vindkraft AB	90,10%
Statkraft Carbon Invest AS	MO	Norge	Oslo	Statkraft AS	100,00%
Statkraft Elektrik Enerjisi Toptan Satis, Ltd. Şirketi	MO	Tyrkia	Istanbul	Statkraft AS	100,00%
Statkraft Energi AS	MO, EF, WP	Norge	Oslo	Statkraft AS	100,00%
Baltic Cable AB	EF	Sverige	Malmö	Statkraft Energi AS	100,00%
Statkraft Tofte AS	OA	Norge	Oslo	Statkraft Energi AS	100,00%
Statkraft Varmer AS	DH	Norge	Trondheim	Statkraft Energi AS	100,00%
Stjørdal Fjernvarme AS	DH	Norge	Trondheim	Statkraft Varmer AS	85,00%
Statkraft Enerji A.S.	IH	Tyrkia	Istanbul	Statkraft AS	100,00%
Çakit Enerji A.S.	IH	Tyrkia	Istanbul	Statkraft Enerji A.S.	100,00%
Çetin Enerji A.S.	IH	Tyrkia	Istanbul	Statkraft Enerji A.S.	100,00%
Kargı Kızılırmak Enerji A.S.	IH	Tyrkia	Istanbul	Statkraft Enerji A.S.	100,00%
Statkraft Financial Energy AB	MO	Sverige	Stockholm	Statkraft AS	100,00%
Statkraft Forsikring AS	OA	Norge	Oslo	Statkraft AS	100,00%
Statkraft Germany GmbH	MO	Tyskland	Düsseldorf	Statkraft AS	100,00%
Statkraft Markets GmbH	MO	Tyskland	Düsseldorf	Statkraft Germany GmbH	100,00%
Statkraft Holding Herdecke GmbH	EF	Tyskland	Düsseldorf	Statkraft Markets GmbH	100,00%
Statkraft Holding Knapsack GmbH	EF	Tyskland	Düsseldorf	Statkraft Markets GmbH	100,00%
Knapsack Power GmbH & Co KG	EF	Tyskland	Düsseldorf	Statkraft Holding Knapsack GmbH	100,00%
Knapsack Power Verwaltungs GmbH	EF	Tyskland	Düsseldorf	Knapsack Power GmbH & Co KG	100,00%
Statkraft Markets Financial Services GmbH	MO	Tyskland	Düsseldorf	Statkraft Markets GmbH	100,00%
Statkraft Romania SRL	MO	Romania	Bucuresti	Statkraft Markets GmbH	100,00%
Statkraft South East Europe EOOD	MO	Bulgaria	Sofia	Statkraft Markets GmbH	100,00%
Statkraft Trading GmbH	MO	Tyskland	Düsseldorf	Statkraft Markets GmbH	100,00%
Statkraft Ventures GmbH	MO	Tyskland	Düsseldorf	Statkraft Markets GmbH	100,00%
Statkraft Solar Deutschland GmbH	MO	Tyskland	Düsseldorf	Statkraft Germany GmbH	100,00%
Zonnepark Runde Lange	MO	Nederland	Amsterdam	Statkraft Germany GmbH	100,00%
Statkraft IH Invest AS	IH	Norge	Oslo	Statkraft AS	81,90%
Statkraft Brasil AS	IH	Norge	Oslo	Statkraft IH Invest AS	100,00%
Statkraft Investimentos Ltda.	IH	Brasil	Florianopolis	Statkraft Brasil AS	100,00%
Statkraft Energia do Brasil Ltda.	IH, MO	Brasil	Florianopolis	Statkraft Investimentos Ltda.	100,00%
Statkraft Energias Renováveis S.A.	IH	Brasil	Florianopolis	Statkraft Investimentos Ltda.	81,31%
Esmeralda S.A.	IH	Brasil	Florianopolis	Statkraft Energias Renováveis S.A.	100,00%
Enex O&M de Sistemas Elétricos Ltda.	IH	Brasil	Florianopolis	Statkraft Energias Renováveis S.A.	100,00%
Santa Laura S.A.	IH	Brasil	Florianopolis	Statkraft Energias Renováveis S.A.	100,00%
Santa Rosa S.A.	IH	Brasil	Florianopolis	Statkraft Energias Renováveis S.A.	100,00%
Moinho S.A.	IH	Brasil	Florianopolis	Statkraft Energias Renováveis S.A.	100,00%
Macaúbas Energética S.A.	IH	Brasil	Florianopolis	Statkraft Energias Renováveis S.A.	100,00%
Novo Horizonte Energética S.A.	IH	Brasil	Florianopolis	Statkraft Energias Renováveis S.A.	100,00%
Seabra Energética S.A.	IH	Brasil	Florianopolis	Statkraft Energias Renováveis S.A.	100,00%
Energen Energias Renováveis S.A.	IH	Brasil	Florianopolis	Statkraft Energias Renováveis S.A.	99,99%
Monel Monjolinho Energética S.A.	IH	Brasil	Florianopolis	Statkraft Energias Renováveis S.A.	100,00%
Statkraft IH Holding AS	IH	Norge	Oslo	Statkraft IH Invest AS	100,00%
Statkraft Holding Singapore Pte. Ltd.	IH	Nederland	Amsterdam	Statkraft IH Holding AS	100,00%
Himal Power Ltd.	IH	Nepal	Kathmandu	Statkraft Holding Singapore Pte. Ltd.	57,07%

Note 39 fortsettelse

Navn	Segment ¹⁾	Land	Forretnings- kontor	Morselskap	Eier- og stemmeandel
Statkraft Holding Chile Pte. Ltd.	IH	Nederland	Amsterdam	Statkraft Holding Singapore Pte. Ltd.	100,00%
Statkraft Chile Inversiones Electricas Ltd.	IH	Chile	Santiago	Statkraft Holding Chile Pte. Ltd.	100,00%
Empresa Eléctrica Pilmaiquén S.A.	IH	Chile	Santiago	Statkraft Chile Inversiones Electricas Ltd.	99,39%
Empresa Eléctrica Rucatayo S.A.	IH	Chile	Santiago	Empresa Eléctrica Pilmaiquén S.A.	100,00%
Transrucatayo S.A.	IH	Chile	Santiago	Empresa Eléctrica Rucatayo S.A.	100,00%
Eléctrica del Sur S.A.	IH	Chile	Santiago	Empresa Eléctrica Pilmaiquén S.A.	100,00%
Hidrotransmision del Sur S.A.	IH	Chile	Santiago	Empresa Eléctrica Pilmaiquén S.A.	100,00%
Statkraft Chile Tinguiririca SCC	IH	Chile	Santiago	Statkraft Chile Inversiones Electricas Ltd.	100,00%
Statkraft Market Services Chile S.A.	IH	Chile	Santiago	Statkraft Chile Inversiones Electricas Ltd.	100,00%
Statkraft Holding Nepal Ltd.	IH	Nepal	Kathmandu	Statkraft Holding Singapore Pte. Ltd.	100,00%
Statkraft Holding Peru Pte. Ltd.	IH	Nederland	Amsterdam	Statkraft Holding Singapore Pte. Ltd.	100,00%
Statkraft Peru Holding S.A.C.	IH	Peru	Lima	Statkraft Holding Peru Pte. Ltd.	100,00%
Statkraft Peru S.A.	IH	Peru	Lima	Statkraft Peru Holding S.A.C.	100,00%
Inversiones Shaqsha S.A.C.	IH	Peru	Lima	Statkraft Peru S.A.	100,00%
Statkraft India Pvt. Ltd.	IH	India	New Dehli	Statkraft Holding Singapore Pte. Ltd.	100,00%
Statkraft Markets Pvt. Ltd.	MO	India	New Dehli	Statkraft Holding Singapore Pte. Ltd.	100,00%
Statkraft Industrial Holding AS	IH	Norge	Oslo	Statkraft AS	100,00%
Fjordkraft AS ²⁾	IO	Norge	Oslo	Statkraft Industrial Holding AS	3,15%
Trondheim Kraft AS	IO	Norge	Trondheim	Fjordkraft AS	100,00%
Skagerak Energi AS	IO	Norge	Porsgrunn	Statkraft Industrial Holding AS	66,62%
Skagerak Kraft AS	IO	Norge	Porsgrunn	Skagerak Energi AS	100,00%
Grunnåi Kraftverk AS	IO	Norge	Porsgrunn	Skagerak Kraft AS	55,00%
Sauland Kraftverk AS	IO	Norge	Hjartdal	Skagerak Kraft AS	67,00%
Skagerak Naturgass AS	IO	Norge	Porsgrunn	Skagerak Energi AS	100,00%
Skagerak Nett AS	IO	Norge	Porsgrunn	Skagerak Energi AS	100,00%
Skagerak Varme AS	IO	Norge	Porsgrunn	Skagerak Energi AS	100,00%
Skien Fjernvarme AS	IO	Norge	Skien	Skagerak Varme AS	51,00%
Statkraft Treasury Centre SA	OA	Belgia	Brussels	Statkraft AS	100,00%
Statkraft UK Ltd.	WP, MO	Storbritannia	London	Statkraft AS	100,00%
Andershaw Wind Power Ltd.	WP	Storbritannia	London	Statkraft UK Ltd.	100,00%
Statkraft Energy Ltd.	EF	Storbritannia	London	Statkraft UK Ltd.	100,00%
Rheidol 2008 Trustees Ltd.	EF	Storbritannia	London	Statkraft Energy Ltd.	100,00%
Statkraft Pure Energy Ltd.	MO	Storbritannia	London	Statkraft UK Ltd.	95,00%
Statkraft Vind Holding AS	WP	Norge	Oslo	Statkraft AS	100,00%
Statkraft Western Balkans d.o.o.	MO	Serbia	Beograd	Statkraft AS	100,00%
Steinsvik Kraft AS ³⁾	OA	Norge	Bergen	Statkraft AS	40,00%

¹⁾ EF: Europeisk fleksibel kraftproduksjon, MO: Markeds operasjoner, IH: Internasjonal vannkraft, WP: Vindkraft, DH: Fjernvarme, IO: Industrielt eierskap, OA: Annen virksomhet

²⁾ Fjordkraft AS eies av Statkraft Industrial Holding AS (3,15 %), Skagerak Energi AS (48 %) og BKK AS (48,85 %).

³⁾ Steinsvik Kraft AS eies 20 % av Skagerak Kraft AS, 20 % av Agder Energi AS og 20 % av BKK AS. Statkraft AS eier 40 % direkte.

Ikke-kontrollerende eierinteressers andel av konsernets aktiviteter

Det er vesentlige ikke-kontrollerende eierinteresser i SKIHI Konsern og Skagerak Energi Konsern.

Beløp i mill. kroner	SKIHI Konsern ¹⁾		Skagerak Energi Konsern ²⁾	
	2016	2015	2016	2015
Brutto inntekter	2 297	3 223	2 489	2 381
Totalresultat	1 098	-784	374	910
- herav allokert til ikke-kontrollerende eierinteresser	-49	-38	-1	-3
Eiendeler	34 045	33 068	11 599	11 946
Gjeld	7 110	6 805	6 710	7 343
Egenkapital	26 935	26 263	4 889	4 603
- herav akkumulerte ikke-kontrollerende eierinteresser	1 239	1 139	28	30
Utbytte utdelt til ikke-kontrollerende eierinteresser	-	-	-	-
Netto kontantstrøm fra virksomheten	N/A	N/A	986	602

¹⁾ SKIHI Konsern ble dannet ved restruktureringen av tidligere SN Power og eies med 81.3 % av Statkraft og 18.7 % av Norfund.

²⁾ Tabell basert på foreløpige tall.

I oktober 2016 gjenåpnet Statkraft Nedre Røssåga vannkraftstasjon etter en omfattende rehabilitering og utvidelse. Kraftstasjonen er nå blant Norges største og vil i et normalår produsere 2,15 TWh elektrisitet, tilsvarende 1,6 prosent av Norges totale kraftproduksjon.

Regnskap Statkraft SF

Resultatregnskap

Statkraft SF morselskap

Beløp i mill. kroner	Note	2016	2015
Andre driftskostnader	2, 11	-29	-1
Driftskostnader		-29	-1
Driftsresultat		-29	-1
Inntekt på investering i datterselskap	3, 5, 13	4 397	2 141
Finansinntekter	3, 13	32	65
Finanskostnader	3, 13	-49	-55
Netto finansposter		4 380	2 151
Resultat før skatt		4 350	2 150
Skattekostnad	4	-58	-130
Resultat etter skatt		4 292	2 020
Disponeringer			
Avsatt utbytte		-	-
Overføring til opptjent egenkapital	8	4 292	2 020

Balanse

Statkraft SF morselskap

Beløp i mill. kroner	Note	31.12.2016	31.12.2015
EIENDELER			
Utsatt skattefordel	4	10	1
Investering i datterselskaper	5	56 308	55 008
Øvrige finansielle anleggsmidler	6,13	400	400
Anleggsmidler		56 718	55 409
Fordringer	7,13	4 656	1 634
Bankinnskudd, kontanter og lignende		47	1
Omløpsmidler		4 703	1 635
Eiendeler		61 421	57 043
EGENKAPITAL OG GJELD			
Innskutt egenkapital	8	48 250	48 250
Opptjent egenkapital	8	12 529	8 237
Egenkapital		60 779	56 487
Rentebærende langsiktig gjeld	9	400	400
Langsiktig gjeld		400	400
Betalbar skatt	4	189	130
Annen rentefri gjeld	10,13	54	26
Kortsiktig gjeld		242	156
Egenkapital og gjeld		61 421	57 043

Styret i Statkraft SF
Oslo, 15. februar 2017

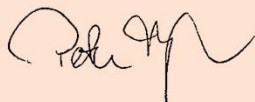
Thorhild Widvey
Chair of the Board

Halvor Stenstadvold
Deputy chair

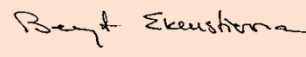
Hilde Drønen
Director

Peter Mellbye
Director

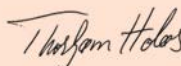
Helene Biström
Director

Bengt Ekenstierna
Director

Vilde Eriksen Bjerknes
Director

Thorbjørn Holøs
Director

Asbjørn Sevejordet
Director

Christian Rynning-Tønnesen
President and CEO

Kontantstrømoppstilling

Statkraft SF morselskap

Beløp i mill. kroner	2016	2015
LIKVIDITETSEMDRING FRA DRIFTEN		
Resultat før skatt	4 350	2 150
Gevinst ved salg av aksjer	-	-
Betalt skatt	-9	-7
Bokført inntekt fra utbytte og konsernbidrag uten kontanteffekt	-4 350	-2 157
Mottatt utbytte og konsernbidrag	-	4 840
Endring i kortsiktige poster	55	1 144
Likviditetsendring fra driften	46	5 970
LIKVIDITETSEMDRINGER FRA INVESTERINGER		
Investeringer i datterselskap	-	-
Innbetaling ved salg av aksjer	-	-
Likviditetsendringer fra investeringer	-	-
LIKVIDITETSEMDRINGER FRA FINANSIERING		
Kapitalinnskudd fra eier	-	-
Utdelt utbytte	-	-6 007
Likviditetsendringer fra finansiering	-	-6 007
Netto endring i likvider gjennom året	46	-37
Bankinnskudd, kontanter og lignende 01.01.	1	38
Bankinnskudd, kontanter og lignende 31.12.	47	1

VESENTLIGE REGNSKAPSPRINSIPPER

Kontantstrømoppstillingen er utarbeidet med basis i den indirekte metoden. Dette innebærer at man i oppstillingen tar utgangspunkt i selskapets årsresultat for å kunne presentere kontantstrømmer tilført fra henholdsvis ordinær drift, investeringsvirksomheten og finansieringsvirksomheten.

Noter

Statkraft SF selskapsregnskapet

Oversikt over noter til selskapsregnskapet

	Side		Side		
Note 1	Vesentlige regnskapsprinsipper	81	Note 8	Egenkapital	83
Note 2	Lønn og andre personalkostnader	81	Note 9	Rentebærende gjeld	84
Note 3	Finansposter	81	Note 10	Annen rentefri gjeld	84
Note 4	Skatt	82	Note 11	Honorar til ekstern revisor	84
Note 5	Eierandeler i datterselskaper	83	Note 12	Forpliktelse og garantiansvar	84
Note 6	Øvrige finansielle anleggsmidler	83	Note 13	Nærstående parter	85
Note 7	Fordringer	83	Note 14	Hendelser etter balansedagen	85

Note 1 Vesentlige regnskapsprinsipper

GENERELL INFORMASJON

Årsregnskapet til Statkraft SF er utarbeidet i samsvar med regnskapsloven og god regnskapsskikk i Norge (GRS).

Beskrivelsene av regnskapsprinsipper i morselskapets noter og oppstillinger utgjør sammen med beskrivelsen av prinsipper i denne noten helheten av regnskapsprinsipper for morselskapets regnskap. Følgende beskrivelser er plassert utenfor note 1:

- Kontantstrømpoppstilling
  - Skatt
  - Investeringer i datterselskaper
  - Fordringer
  - Rentebærende gjeld
- Note 4
Note 5
Note 7
Note 9

VURDERINGS- OG KLASSIFISERINGSPRINSIPPER

Usikkerhet i estimater Regnskapet er basert på forutsetninger og estimater som påvirker regnskapsført verdi av eiendeler, forpliktelser, inntekter og kostnader. Beste estimater ved tidspunkt for avleggelse av regnskapet legges til grunn, men faktiske tall kan avvike fra opprinnelige estimater.

Prinsipper for innteks- og kostnadsføring Inntektsføring ved salg av varer og tjenester foretas ved opptjening, mens kostnadsføring skjer etter sammenstillingsprinsippet.

Klassifisering og vurdering av eiendeler og gjeld Eiendeler bestemt til varig eie eller bruk er klassifisert som anleggsmidler. Andre eiendeler er klassifisert som omløpsmidler. Fordringer som skal tilbakebetales innen et år, klassifiseres som omløpsmidler. Ved klassifisering av kortsiktig og langsiktig lån er analoge kriterier lagt til grunn.

Omløpsmidler vurderes til det laveste av anskaffelseskost og virkelig verdi. Kortsiktige lån balanseføres til nominelt mottatt beløp på etableringstidspunktet.

Bankinnskudd, kontanter og lignende På linjen bankinnskudd, kontanter og lignende inngår også sertifikater og obligasjoner med kort restløpetid.

Valuta Pengeposter i utenlandsk valuta er vurdert til balansedagens kurs. Realiserte og urealiserte valutaeffekter presenteres netto i resultatregnskapet som finansinntekt eller finanskostnad. Transaksjoner i utenlandsk valuta omregnes til kursen på transaksjonstidspunktet.

Note 2 Lønn og andre personalkostnader

Selskapet hadde ingen ansatte i 2016. For informasjon om lønn og personalkostnader for konsernledelsen og styret henvises til note 37 i konsernregnskapet.

Note 3 Finansposter

Inntekt på investering i datterselskap

Beløp i mill. kroner	2016	2015
Utbytte fra foretak i samme konsern	4 397	2 141

Finansinntekter

Beløp i mill. kroner	2016	2015
Renteinntekter fra foretak i samme konsern	29	42
Renteinntekter	-	1
Andre finansinntekter	2	22
Sum	32	65

Finanskostnader

Beløp i mill. kroner	2016	2015
Rentekostnader til foretak i samme konsern	-	-1
Rentekostnader	-40	-54
Andre finanskostnader	-9	-
Sum	-49	-55

Netto finansposter	4 380	2 151
--------------------	-------	-------

Note 4 Skatt

VESENTLIGE REGNSKAPSPRINSIPPER

Skatt

Resultatskatt blir beregnet etter ordinære skatteregler, slik at anvendt skattesats til enhver tid er lik den vedtatte. Skattekostnaden knyttes til det regnskapsmessige resultatet og består av betalbar skatt og endring i utsatt

skatt/skattefordel. Betalbar skatt beregnes på grunnlag av årets skattemessige resultat. Utsatt skatt/skattefordel beregnes på grunnlag av midlertidige forskjeller mellom regnskapsmessig og skattemessig verdi, samt skattevirkninger av underskudd til fremføring. Utsatt skattefordel blir balanseført i den grad det er sannsynlig at fordelen kan benyttes, og skatt på poster knyttet til egenkapitaltransaksjoner føres mot egenkapitalen.

Skattekostnad består av

Beløp i mill. kroner	2016	2015
Resultatskatt	-	9
Korrekasjoner knyttet til tidligere års betalbar skattekostnad ¹⁾	68	121
Endring i utsatt skatt	-10	-1
Sum skattekostnad i resultatregnskapet	58	130

Betalbar skatt i balansen

Beløp i mill. kroner	2016	2015
Betalbar resultatskatt	-	9
Betalbar skatt tidligere år	189	121
Betalbar skatt i balansen	189	130

Avstemming av nominell skattesats mot effektiv skattesats

Beløp i mill. kroner	2016	2015
Resultat før skattekostnad	4 350	2 150
Forventet skattekostnad etter nominell sats på 25% (27%)	1 088	581
Skatteeffekter av:		
Skattefrie inntekter	-1 100	-578
Andre permanente forskjeller, netto	2	6
Endringer vedrørende tidligere år ¹⁾	68	121
Skattekostnad	58	130
Effektiv skattesats	1%	6%

Spesifikasjon av utsatt skatt

Nedenfor er det gitt en spesifikasjon av netto utsatt skatt:

Beløp i mill. kroner	2016	2015
Omløpsmidler / kortsiktig gjeld	-40	-2
Sum midlertidige forskjeller og fremførbart underskudd	-40	-2
Total utsatt skatt (+) /utsatt skattefordel (-)	-10	-1
Anvendt skattesats	24%	25%
Total utsatt skatt (+)/utsatt skattefordel (-) 01.01.	-1	-
Resultatført i perioden	-10	-1
Total utsatt skatt (+)/utsatt skattefordel (-) 31.12.	-10	-1

¹⁾ Skatteeffekt av endringer vedrørende tidligere år er knyttet til tvisten om skattemessig eierskap i Sønnå Høy. Se note 33 i konsernets årsrapport for ytterligere informasjon.

Note 5 Eierandeler i datterselskaper

VESENTLIGE REGNSKAPSPRINSIPPER

Investeringer i datterselskaper Datterselskap er selskaper hvor selskapet har bestemmende innflytelse over finansielle og driftsmessige prinsipper. Bestemmende innflytelse oppnås normalt når selskapet eier mer enn 50 % av de stemmeberettigede aksjene. Investeringen er vurdert til anskaffelseskost for aksjene med mindre nedskrivning har vært nødvendig. Det foretas nedskrivning til virkelig verdi når verdifall skyldes årsaker som ikke kan antas å være forbigående. Nedskrivninger

reverseres når grunnlaget for nedskrivning ikke lenger er til stede. Utbytte og andre utdelinger inntektsføres samme år som de er avsatt i datterselskapet. Overstiger utbyttet andel av tilbakeholdt resultat etter kjøpet, representerer den overskytende del tilbakebetaling av investert kapital og utdelingene fratrekkes investeringens verdi i balansen. Gevinst eller tap ved salg av aksjer i datterselskaper klassifiseres som finansposter.

Beløp i mill. kroner	Forretningskontor	Eier- og stemmeandel	Egenkapital 31.12.2016	Resultat 2016	Balanseført verdi
Datterselskaper					
Statkraft AS	Oslo	100,00%	83 519	-179	56 308

Note 6 Øvrige finansielle anleggsmidler

Beløp i mill. kroner	2016	2015
Lån til konsernselskaper ¹⁾	400	400
Sum	400	400

¹⁾ Fordringer på Statkraft AS gjennom back to back-avtaler. For mer informasjon se note 9.

Note 7 Fordringer

VESENTLIGE REGNSKAPSPRINSIPPER

Fordringer Kundefordringer og andre fordringer oppføres til pålydende etter fradrag for avsetning til forventet tap. Avsetning til tap gjøres på grunnlag av individuelle vurderinger av de enkelte fordringene.

Beløp i mill. kroner	2016	2015
Andre fordringer	-	16
Kortsiktige fordringer konsernselskap	4 656	1 618
Sum	4 656	1 634

I 2015 inneholdt andre fordringer et krav på å få tilbakebetalt eiendomsskatt relatert til Sønnå Høy kraftverk. Det er avsatt for tap på disse fordringene i 2016. Se note 33 i konsernets årsregnskap for mer informasjon.

Note 8 Egenkapital

Beløp i mill. kroner	Innskutt egenkapital	Opptjent egenkapital	Sum egenkapital
Egenkapital 01.01.15	48 250	6 217	54 467
Resultat 2015	-	2 020	2 020
Egenkapital 31.12.15	48 250	8 237	56 487
Resultat 2016		4 292	4 292
Egenkapital 31.12.16	48 250	12 529	60 779

Statkraft SF er et norsk statsforetak, stiftet og hjemmehørende i Norge. Statkraft SF er eiet 100 % av den norske stat, ved Nærings- og fiskeridepartementet.

Note 9 Rentebærende gjeld

VESENTLIGE REGNSKAPSPRINSIPPER

Langsiktig gjeld Opptakskostnader og over- eller underkurs regnskapsføres i henhold til effektiv rentemetoden (amortisert kost) for fastrentelån.

Beløp i mill. kroner	2016	2015
Rentebærende langsiktig gjeld		
Obligasjonslån i det norske markedet	400	400
Sum	400	400

Avdragsplan

Beløp i mill. kroner	2017	2018	2019	2020	2021	Etter 2021	Total
Obligasjonslån i det norske markedet	-	-	400	-	-	-	400
Sum	-	-	400	-	-	-	400

Statkraft SF er debitor for statsgaranterte lån på til sammen 400 millioner kroner. Statkraft SF har identiske fordringer på Statkraft AS gjennom back to back-avtaler (se note 6 for mer informasjon) og har således ingen netto eksponering knyttet til lånet.

Note 10 Annen rentefri gjeld

Beløp i mill. kroner	2016	2015
Periodiserte kostnader	26	26
Skyldig eiendomsskatt og tilhørende renter ¹⁾	28	-
Sum	54	26

¹⁾ Inneholder avsetning for renter og eiendomsskatt relatert til Sønnå Høy. Se note 33 i konsernets årsregnskap for ytterligere informasjon.

Note 11 Honorar til ekstern revisor

Deloitte AS er revisor for konsernet Statkraft. Totale honorarer for revisjon og øvrige tjenester for Statkraft SF (eksklusiv merverdiavgift) utgjør som følger:

Beløp i tusen kroner	2016	2015
Lovpålagt revisjon	479	633
Skatterådgivning	17	28
Andre attestasjonstjenester	15	16
Sum	511	677

Note 12 Forpliktelser og garantiansvar

Statkraft SF har ingen garantier og forpliktelser som ikke er balanseført.

Note 13 Nærstående parter

Selskapets nærstående parter er vurdert å være:

- Statkraft AS
- Øvrige konsernselskaper, jf. spesifikasjon i note 39 i konsernregnskapet
- Konsernledelse og styret, jf. spesifikasjon i note 37 i konsernregnskapet

Datterselskapet Asian Power Invest AB har i 2016 blitt likvidert. Gjenværende midler er delt ut til Statkraft SF og er inntektsført som utbytte.

Statkraft SF innehar eierinteresser i flere selskaper og opptjener gjennom dette utbytter og konsernbidrag.

Alle konserninterne transaksjoner skjer til markedsmessige vilkår.

For informasjon om avlønning til konsernledelsen og styret som også er nærstående parter, henvises det til note 37 i konsernregnskapet.

Transaksjoner og mellomværende med nærstående parter er spesifisert i tabellen under:

Resultatregnskap - beløp i mill. kroner	2016	2015
Renteinntekter fra selskap i samme konsern		
Statkraft AS	29	44
Rentekostnader til selskap i samme konsern		
Asian Power Invest AB	-	1
Utbytte fra selskap i samme konsern		
Asian Power Invest AB	47	537
Statkraft AS	4 350	1 604
Sum	4 397	2 141
Balanse - beløp i mill. kroner	2016	2015
Øvrige finansielle anleggsmidler		
Lån til Statkraft AS back to back avtale	400	400
Omløpsmidler		
Fordring Statkraft AS	4 656	1 618

Note 14 Hendelser etter balansedagen

Det har ikke inntruffet vesentlige hendelser etter balansedagen.

Til foretaksmøtet i Statkraft SF

UAVHENGIG REVISORS BERETNING

Uttalelse om revisjonen av årsregnskapet

Konklusjon

Vi har revidert Statkraft SF' årsregnskap, som består av:

- selskapsregnskapet, som består av balanse per 31. desember 2016, resultatregnskap og kontantstrømpstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og noter, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper, og
- konsernregnskapet, som består av balanse per 31. desember 2016, totalresultat, oppstilling over endringer i egenkapital og kontantstrømpstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og noter, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper.

Etter vår mening:

- er årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter
- gir selskapsregnskapet et rettviseende bilde av den finansielle stillingen til Statkraft SF per 31. desember 2016 og av selskapets resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret som ble avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge.
- gir konsernregnskapet et rettviseende bilde av den finansielle stillingen til konsernet Statkraft SF per 31. desember 2016 og av konsernets resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret som ble avsluttet per denne datoen i samsvar med International Financial Reporting Standards som fastsatt av EU.

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder de internasjonale revisjonsstandardene International Standards on Auditing (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet i Revisors oppgaver og plikter ved revisjon av årsregnskapet. Vi er uavhengige av selskapet og konsernet slik det kreves i lov og forskrift, og har overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Sentrale forhold ved revisjonen

Sentrale forhold ved revisjonen er de forhold vi mener var av størst betydning ved revisjonen av årsregnskapet for 2016. Disse forholdene ble håndtert ved revisjonens utførelse og da vi dannet oss vår mening om årsregnskapet som helhet. Vi konkluderer ikke særskilt på disse forholdene.

Sentrale forhold identifisert i revisjonen er:

- Nedskrivninger
- Verdssettelse av energikontrakter
- Endelig kjøpesumallokering knyttet til ytterlige kjøp av aksjer i Desenvix Energias SA (Brasil) (endret navn til Statkraft Energias SA)
- Klassifisering av investeringer med eksterne medeiere

Nedskrivninger

Beskrivelse av sentrale forhold	Hvordan vår revisjon adresserte sentrale forhold
<p>Det vises til note 14 i konsernregnskapet hvor Statkraft beskriver nedskrivningsprosessen og vesentlige vurderinger. Det vises også til note 2 for en beskrivelse av prosessen for fastsettelse av langsiktige prisbaner for kraftpriser i de relevante markedene, og vurderingene og estimatene som er foretatt i den forbindelse.</p> <p>Bokført verdi av immaterielle eiendeler, varige driftsmidler og investering i selskaper innregnet etter egenkapitalmetoden beløper seg per 31. desember 2016 til NOK 124,6 milliarder.</p> <p>For å vurdere gjenvinnbart beløp for disse anleggsmidlene, må ledelsen estimere fremtidige kraftpriser, diskonteringsrenter samt fremtidig produksjonsnivå og driftskostnader. For prosjekter under utvikling estimeres kostnader for å ferdigstille prosjektene, og konsekvenser ved eventuelle forsinkelser vurderes.</p> <p>Disse forutsetningene er spesielt viktige på grunn av usikkerhet som betinger at skjønnsmessige vurderinger må legges til grunn. Nedskrivningsvurderingene kunne vært vesentlig annerledes dersom andre forutsetninger hadde vært benyttet.</p> <p>Fremtidige kraftpriser er basert på observerbare markedsdata for perioden hvor slik informasjon er tilgjengelig. For perioden hvor observerbare markedsdata ikke er tilgjengelig, benytter Statkraft interne modeller til å analysere og estimere priskurvene. Som beskrevet i note 2 i konsernregnskapet, er kraftmarkedene Statkraft opererer i utsatt for hurtige svingninger, påvirket av kostnadsnivået på konkurrerende teknologier og brensel, regulatoriske endringer (herunder det globale Co2 markedet), overføringskapasitet mellom markedene, hydrologi, generelt tilbud og etterspørsel osv. En konsekvens av dette er at vesentlig skjønn må utøves for å fastsette priskurven i perioden hvor det ikke er observerbare markedsdata, og følgelig var denne perioden spesielt viktig ved gjennomføring av våre revisjonshandlinger.</p> <p>På grunn av kompleksiteten knyttet til nedskrivninger og graden av skjønn som ledelsen må utøve, er nedskrivninger identifisert som et sentralt forhold i revisjonen.</p>	<p>Vi har vurdert Statkrafts nedskrivningsprosess og testet design og implementering av interne kontroller knyttet til estimater og bruk av skjønn for å fastsette bokført verdi av immaterielle eiendeler, varige driftsmidler og investering i selskaper innregnet etter egenkapitalmetoden.</p> <p>Vi har utfordret ledelsens vurdering av hvorvidt det foreligger indikasjoner på nedskrivningsbehov for disse eiendelene. Det er identifisert indikasjoner på nedskrivningsbehov for gasskraft i Tyskland, vindkraft i Norge, Brasil, Sverige og UK, vannkraft i Norge og Sverige, og vannkraftanlegg under utførelse i Albania. For disse eiendelene innhentet vi verdsettelsesmodellene som ble brukt til å fastsette gjenvinnbart beløp.</p> <p>Vi har vurdert og utfordret ledelsens skjønnsmessige vurderinger, spesielt i forhold til:</p> <ul style="list-style-type: none"> • modellene ledelsen har brukt til å underbygge forutsetningene for kraftpriser; • vesentlige forutsetninger som er brukt til å fremskrive kraftpriser; • estimater på kapitalkostnader og operasjonelle kostnader; • diskonteringsrenter; og • estimater på produksjonsnivå og produksjonsprofiler. <p>For prosjekter under utførelse har vi utfordret estimatet på totale byggekostnader, og testet at disse samsvarer med prosjektrapporter og godkjente budsjetter. Vi har også vurdert om konsekvenser av forsinkelser var hensyntatt.</p> <p>For å vurdere estimatet på langsiktige kraftpriser har vi sammenlignet forutsetninger mot analyserapporter for råvarepriser og annen relevant informasjon fra tredjepart dersom tilgjengelig, benyttet oss av Deloitte verdsettelseseksperter og vurdert sensitivitetsanalyser.</p> <p>Vi har testet matematisk integritet av modellene som er brukt til å fastsette gjenvinnbart beløp.</p> <p>Videre har vi vurdert om de tilknyttede noteopplysningene i konsernregnskapet er dekkende.</p>

Verdsettelse av energikontrakter

Beskrivelse av sentrale forhold	Hvordan vår revisjon adresserte sentrale forhold
<p>Det vises til note 10 i konsernregnskapet hvor det er gitt en beskrivelse av Statkrafts portefølje av energikontrakter, prosessen og vurderingene for å estimere virkelig verdi, presentasjonen i regnskapet og vurderingene knyttet til hvordan bruk av produsert energi påvirker den regnskapsmessige behandlingen.</p> <p>Bokført verdi av energiderivater som måles til virkelig verdi beløper seg per 31. desember 2016 til NOK 2,9 milliarder (netto).</p> <p>Energikontraktenes art og risiko varierer. Hovedfokusområdet i revisjonen har vært langsiktige industrikontrakter og langsiktige kontrakter om kjøp og salg av energirelaterte produkter, med høy grad av estimeringsusikkerhet og som krever ledelsens skjønsmessige vurderinger.</p> <p>Det er spesielt knyttet risiko til:</p> <ul style="list-style-type: none"> identifisering og verdsettelse av innebygde derivater, herunder valutaderivater i kontrakter som er nominert i valutaer som vanligvis ikke benyttes i transaksjoner mellom kjøper og selger, skjønsmessige vurderinger for å fastsette om fysiske langsiktige kontrakter er knyttet til eget bruk, strukturerte energikontrakter, og kontrakter knyttet til grenseoverskridende transportkapasitet. <p>På grunn av kompleksiteten i regnskapsføringen av energikontrakter og graden av ledelsens skjønn, er dette identifisert som et sentral forhold i revisjonen.</p>	<p>Vi har vurdert Statkrafts prosess for identifisering, klassifisering og verdsettelse av energikontrakter, og testet design og implementering av relevante interne kontroller.</p> <p>Vi har benyttet Deloitte's verdsettelsesspesialister til å vurdere om ledelsens verdsettelsesmodeller er hensiktsmessige, og til å teste matematisk integritet av modellene som er benyttet.</p> <p>Vi har benyttet Deloitte's eksperter på finansielle instrumenter til å vurdere regnskapsføringen av innebygde derivater, spesielt med hensyn til innbygde derivater i langsiktige industrikontrakter.</p> <p>Vi har testet at Statkrafts klassifisering av kontrakter knyttet til eget bruk er i overensstemmelse med akseptert regnskapsmessig behandling.</p> <p>Vi har testet et utvalg av kontrakter som måles til virkelig verdi, spesielt med hensyn til kildene som er lagt til grunn for beregning av verdier i nivå 2 og 3 i virkelig verdi-hierarkiet, som beskrevet i note 10 i konsernregnskapet.</p> <p>Videre har vi vurdert om de tilknyttede noteopplysningene i konsernregnskapet er dekkende.</p>

Endelig kjøpesumallokering relatert til ytterlige kjøp av aksjer i Desenvix Energias SA (Brasil) (endret navn til Statkraft Energias SA)

Beskrivelse av sentrale forhold	Hvordan vår revisjon adresserte sentrale forhold
<p>Som beskrevet i note 5 i konsernregnskapet økte Statkraft i juli 2015 eierandelen i Desenvix Energias Renováveis S.A (endret navn til Statkraft Energias Renováveis S.A) fra 35,0% til 81,3%, gjennom aksjekjøp, og således oppnådde kontroll over selskapet. Det vises til note 5 for nærmere</p>	<p>Vi har vurdert design og implementering av kontroller relatert til ledelsens prosess for identifisering og verdsettelse av kjøpte eiendeler og overtatte forpliktelser og allokering av kjøpesummen. Vi har vurdert kompetansen til den eksterne eksperten Statkraft har benyttet til å bistå med kjøpesumallokeringen.</p>

Endelig kjøpesumallokering relatert til ytterlige kjøp av aksjer i Desenvix Energias SA (Brasil) (endret navn til Statkraft Energias SA) fortsetter

Beskrivelse av sentrale forhold	Hvordan vår revisjon adresserte sentrale forhold
<p>detaljer om hvordan kjøpsprisen på NOK 3071 millioner ble allokert.</p> <p>Allokeringen av kjøpesummen betinger ledelsens skjønn og estimater om virkelig verdi av kjøpte eiendeler og overtatte forpliktelser, og estimater og skjønsmessige vurderinger av virkelig verdi av betinget fremtidig vederlag til selger.</p> <p>Det vises til note 33 i konsernregnskapet for en omtale av en intern granskning av Statkraft Energias Renováveis på bakgrunn av flere korrupsjonssaker i det brasilianske markedet. Statkraft har konkludert med at det ikke har vært mulig å estimere et utfall av den interne granskningen på tidspunktet for endelig kjøpesumallokering.</p> <p>På grunn av den potensielle effekten utfallet av granskningssakene som det refereres til i foregående avsnitt kunne ha på den endelig kjøpesumallokering i 2016, er dette identifisert som et sentralt forhold i revisjonen.</p>	<p>Vi har benyttet Deloittes verdsettelsesekspert til å vurdere metoden som er benyttet. Vi har utfordret og testet vesentlige forutsetninger i modellene, inkludert langsiktige prisforventninger og diskonteringsrenter, og hensyntatt vår forståelse av fremtidige utsikter for virksomhetene. Fremskrevne kontantstrømmer er vurdert mot selskapets historiske resultater.</p> <p>Vi har hatt diskusjoner med ledelsen om utviklingen i den interne granskningen av Statkraft Energias Renováveis opp til dato for fastsettelse av endelig kjøpesumallokering.</p> <p>Videre har vi vurdert om de tilknyttede noteopplysningene i konsernregnskapet er dekkende.</p>

Klassifisering av investeringer med eksterne medeiere

Beskrivelse av sentrale forhold	Hvordan vår revisjon adresserte sentrale forhold
<p>Statkraft har flere investeringer sammen med eksterne medeiere. Disse investeringene er organisert gjennom separate legale enheter eller gjennom kontraktregulerte ordninger.</p> <p>Graden av kontroll over investeringene kan ha vesentlig innvirkning på hvordan investeringene blir klassifisert og innregnet i konsernregnskapet. I tillegg til investeringer klassifisert som datterselskaper som konsolideres, har Statkraft investeringer klassifisert som:</p> <ul style="list-style-type: none"> Felles virksomhet og tilknyttede selskaper: Innregnet i konsernregnskapet etter egenkapitalmetoden. Felles drift: Innregnet i konsernregnskapet i samsvar med en metode som tilsvarer forholdsmessig konsolidering Fellesside kraftanlegg: Innregnet i konsernregnskapet i samsvar med en metode som tilsvarer forholdsmessig konsolidering. 	<p>Vi har vurdert Statkrafts prosess for å analysere og konkludere på klassifiseringen av investeringer selskapet har med eksterne medeiere. I denne prosessen har vi vurdert design og implementering av etablerte kontroller.</p> <p>Vi har innhentet avtaler inngått mellom Statkraft og medeierne og andre dokumenter som underbygger klassifiseringen og utfordret om ledelsens skjønsmessige vurderinger er rimelige. Vi har sammenlignet ledelsens konklusjoner med egne vurderinger med hensyn til kriteriene i relevante IFRS standarder. Vi har også vurdert hvordan Statkrafts skjønsmessige vurderinger påvirker regnskapet og hvordan alternative klassifiseringer ville ha påvirket regnskapet.</p> <p>Vi har utfordret ledelsens vurdering av klassifisering som følge av endrede avtaler innenfor vindsegmentet.</p>

Klassifisering av investeringer med eksterne medeiere fortsetter

Beskrivelse av sentrale forhold	Hvordan vår revisjon adresserte sentrale forhold
<p>Det vises til note 24 for ytterligere informasjon om Statkrafts skjønnsmessige vurderinger på dette området.</p> <p>På grunn av kompleksiteten i å fastsette riktig metode for innregning og graden av ledelsens skjønn knyttet til dette, er klassifisering av investeringer med eksterne medeiere identifisert som et sentralt forhold i revisjonen.</p>	Videre har vi vurdert om de tilknyttede noteopplysningene i konsernregnskapet er dekkende.

Øvrig informasjon

Ledelsen er ansvarlig for øvrig informasjon. Øvrig informasjon består av informasjonen i årsrapporten og redegjørelsen om foretaksstyring, men inkluderer ikke årsregnskapet og revisjonsberetningen.

Vår uttalelse om revisjonen av årsregnskapet dekker ikke øvrig informasjon, og vi attesterer ikke den øvrige informasjonen.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese øvrig informasjon med det formål å vurdere hvorvidt det foreligger vesentlig inkonsistens mellom øvrig informasjon og årsregnskapet, kunnskap vi har opparbeidet oss under revisjonen, eller hvorvidt den tilsynelatende inneholder vesentlig feilinformasjon.

Dersom vi konkluderer med at den øvrige informasjonen inneholder vesentlig feilinformasjon er vi pålagt å rapportere det. Vi har ingenting å rapportere i så henseende.

Styrets og konsernsjefens ansvar for årsregnskapet

Styret og konsernsjefen (ledelsen) er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet og for at det gir et rettviseende bilde, for selskapsregnskapet i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge, og for konsernregnskapet i samsvar med International Financial Reporting Standards som fastsatt av EU. Ledelsen er også ansvarlig for slik intern kontroll som den finner nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller feil.

Ved utarbeidelsen av årsregnskapet må ledelsen ta standpunkt til selskapets og konsernets evne til fortsatt drift og opplyse om forhold av betydning for fortsatt drift. Forutsetningen om fortsatt drift skal legges til grunn for selskapsregnskapet så lenge det ikke er sannsynlig at virksomheten vil bli avvirket. Forutsetningen om fortsatt drift skal legges til grunn for konsernregnskapet med mindre ledelsen enten har til hensikt å avvike konsernet eller legge ned virksomheten, eller ikke har noe realistisk alternativ til dette.

Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Vårt mål med revisjonen er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon som eksisterer. Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon blir vurdert som vesentlig dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke økonomiske beslutninger som brukerne foretar basert på årsregnskapet.

Som del av en revisjon i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, utøver vi profesjonelt skjønn og utviser profesjonell skepsis gjennom hele revisjonen. I tillegg:

- identifiserer og anslår vi risikoen for vesentlig feilinformasjon i regnskapet, enten det skyldes misligheter eller utilsiktede feil. Vi utformer og gjennomfører revisjonshandlinger for å håndtere slike risikoer, og innhenter revisjonsbevis som er tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon. Risikoen for at vesentlig feilinformasjon som følge av misligheter ikke blir avdekket, er høyere enn for feilinformasjon som skyldes utilsiktede feil, siden misligheter kan innebære samarbeid, forfalskning, bevisste utelatelser, uriktige fremstillinger eller overstyring av intern kontroll.
- opparbeider vi oss en forståelse av den interne kontroll som er relevant for revisjonen, for å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av selskapets interne kontroll.
- evaluerer vi om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapsestimater og tilhørende noteopplysninger utarbeidet av ledelsen er rimelige.
- konkluderer vi på hensiktsmessigheten av ledelsens bruk av fortsatt drift-forutsetningen ved avleggelsen av regnskapet, basert på innhentede revisjonsbevis, og hvorvidt det foreligger vesentlig usikkerhet knyttet til hendelser eller forhold som kan skape tvil av betydning om selskapets evne til fortsatt drift. Dersom vi konkluderer med at det eksisterer vesentlig usikkerhet, kreves det at vi i revisjonsberetningen henleder oppmerksomheten på tilleggsopplysningene i regnskapet, eller, dersom slike tilleggsopplysninger ikke er tilstrekkelige, at vi modifierer vår konklusjon om årsregnskapet og årsberetningen. Våre konklusjoner er basert på revisjonsbevis innhentet inntil datoen for revisjonsberetningen. Etterfølgende hendelser eller forhold kan imidlertid medføre at selskapet ikke fortsetter driften.
- evaluerer vi den samlede presentasjonen, strukturen og innholdet, inkludert tilleggsopplysningene, og hvorvidt årsregnskapet representerer de underliggende transaksjonene og hendelsene på en måte som gir et rettviseende bilde.
- innhenter vi tilstrekkelig og hensiktsmessig revisjonsbevis vedrørende den finansielle informasjonen til enhetene eller forretningsområdene i konsernet for å kunne gi uttrykk for en mening om det konsoliderte regnskapet. Vi er ansvarlige for å lede, følge opp og gjennomføre konsernrevisjonen. Vi alene er ansvarlige for vår revisjonskonklusjon.

Vi kommuniserer med dem som har overordnet ansvar for styring og kontroll blant annet om det planlagte omfanget av revisjonen og til hvilken tid revisjonsarbeidet skal utføres. Vi utveksler også informasjon om forhold av betydning som vi har avdekket i løpet av revisjonen, herunder om eventuelle svakheter av betydning i den interne kontrollen.

Vi gir styret en uttalelse om at vi har etterlevd relevante etiske krav til uavhengighet, og om at vi har kommunisert og vil kommunisere med dem alle relasjoner og andre forhold som med rimelighet kan tenkes å kunne påvirke vår uavhengighet, og, der det er relevant, om tilhørende forholdsregler.

Av de sakene vi har kommunisert med styret, tar vi standpunkt til hvilke som var av størst betydning for revisjonen av årsregnskapet for den aktuelle perioden, og som derfor er sentrale forhold ved revisjonen. Vi beskriver disse sakene i revisjonsberetningen med mindre lov eller forskrift hindrer offentliggjøring av saken, eller dersom vi, i ekstremt sjeldne tilfeller, beslutter at en sak ikke skal omtales i beretningen siden de negative konsekvensene av en slik offentliggjøring med rimelighet må forventes å oppveie allmennhetens interesse av at saken blir omtalt.

Uttalelse om øvrige lovmessige krav

Konklusjon om årsberetningen

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen og i redegjørelsene om foretaksstyring og samfunnsansvar om årsregnskapet, forutsetningen om fortsatt drift og forslaget til anvendelse av overskuddet er konsistente med årsregnskapet og i samsvar med lov og forskrifter.

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon», mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av selskapets regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringskikk i Norge.

Oslo, 15. februar 2017
Deloitte AS

Ingebret G. Hisdal
statsautorisert revisor

Alternative resultatmål

Som definert i ESMA's retningslinjer vedrørende alternative resultatmål (APM eller «alternative performance measures»), er APM ment som et finansielt måltall for historiske eller framtidige økonomiske resultater, balanse, eller kontantstrøm, til forskjell fra et økonomisk måltall som er definert eller spesifisert i det anvendte rammeverket for finansiell rapportering.

Statkraft benytter følgende alternative resultatmål:

EBITDA er definert som driftsresultat før renter, skatt, avskrivninger og nedskrivninger.

Underliggende poster er resultatmål justert for vesentlige poster og urealiserte verdiendringer fra energikontrakter. Urealiserte effekter fra energikontrakter innen trading og origination aktiviteter er ikke justert siden markedsporteføljen følges opp mot markedsverdier.

Justerte vesentlige poster er poster som er vesentlige og best kan beskrives som inntekt/gevinst eller kostnad/tap som ikke forventes å forekomme regelmessig. Effektene er justert for å kunne ha sammenlignbarhet i den underliggende driften.

Justerte vesentlige poster i perioden:

- **Nedskrivninger** er ekskludert fra det underliggende driftsresultatet. Bakgrunnen for dette er at en nedskrivning påvirker avkastningen av en eiendel over hele dens levetid, ikke bare i den perioden eiendelen blir nedskrevet eller en nedskrivning blir reversert.
- **Gevinster fra salg av eiendeler** er eliminert ettersom gevinsten ikke gir noen indikasjon på fremtidig- eller periodisk avkastning. En gevinst er relatert til den kumulative verdiskapningen fra tidspunktet eiendelen er anskaffet frem til salgstidspunktet.

Tilknyttede selskaper og felles virksomhet blir ikke justert for urealiserte verdiendringer fra energikontrakter og vesentlige poster.

Sysselsatt kapital og **Netto rentebærende gjeld** er definert i tabellen nedenfor:

ALTERNATIVE RESULTATMÅL

Beløp i mill. kroner	2016	2015
SYSSELSATT KAPITAL		
Immaterielle eiendeler	3 993	5 195
Varige driftsmidler	101 490	109 051
Beholdninger	2 653	1 044
Fordringer	10 219	10 691
- Fordringer relatert til kontantsikkerhet	-1 226	-2 477
- Kortsiktige lån til tilknyttede selskaper og felles virksomhet	-381	-335
Avsetning for forpliktelser	-19 332	-21 393
Betalbar skatt	-4 953	-2 956
Andre rentefrie forpliktelser	-11 970	-10 804
Sysselsatt kapital	80 492	88 016
Gjennomsnittlig sysselsatt kapital ¹⁾	85 221	84 032
NETTO RENTEBÆRENDE GJELD		
Rentebærende langsiktig gjeld	31 886	37 410
Rentebærende kortsiktig gjeld	8 103	7 185
Bankinnskudd, kontanter og lignende (inkludert bundne midler)	-7 356	-9 109
Kortsiktige finansielle investeringer	-532	-513
Netto rentebærende gjeld	32 101	34 972

¹⁾ Gjennomsnittlig syssesatt kapital er basert på gjennomsnittet av de siste fire kvartalene.

Statkraft har besluttet å endre definisjonene av sine underliggende poster med effekt fra første kvartal 2017. Den største endringen er relatert til urealiserte verdiendringer fra energiderivater. Fra 2017, så vil de eneste urealiserte postene som blir justert for være innebygde derivater knyttet til energikontrakter og kontrakter inngått med risikoreducerende formål hvor den relaterte posten er bokført til historisk kost.

Når det gjelder vesentlige poster, vil Statkraft justere for:

- nedskrivninger og reversering av nedskrivninger
- gevinst/tap fra tilgang/salg av forretningsvirksomhet

Statkraft har også besluttet å endre definisjonen av sysselsatt kapital.

Disse endringene vil bli implementert og presentert i kvartalsrapporten for første kvartal 2017. Sammenligningstall vil bli omarbeidet. Effektene av disse endringene er foreløpig ikke beregnet.

I september 2016 åpnet Statkraft sitt første vannkraftverk i Albania. Det 73 MW store Banja vannkraftverk er det første av to vannkraftverk selskapet bygger i det 256 MW store Devollprosjektet.

Årsrapport 2016

Statkraft SF

Statkraft SF
Postboks 200 Lilleaker
0216 Oslo
Tlf.: 24 06 70 00
Faks: 24 06 70 01
Besøksadresse:
Lilleakerveien 6

Organisasjonsnummer:
Statkraft SF: 962 986 277

www.statkraft.no

